

ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงาน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ :
กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

**OPINIONS TOWARD THE ADMINISTRATION OF THE SUB-DISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN ACCORDANCE WITH
SANGHAVATTHU IV : A CASE STUDY OF MAESARIENG DISTRICT,
MAEHONGSON PROVINCE**

นางสาวธิดารัตน์ ศิลาวรรณโณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๓

ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงาน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ :
กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

นางสาวธิดารัตน์ ศิละวรรณโณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๓

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**OPINIONS TOWARD THE ADMINISTRATION OF THE SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN ACCORDANCE WITH
SANGHAVATTHU IV : A CASE STUDY OF MAESARIENG DISTRICT,
MAEHONGSON PROVINCE**

Miss Tidarat Silawanno

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Public Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
(Copyright by)
Bangkok, Thailand
C.E. 2010

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

.....
(พระสุธีธรรมมานูวัตร, ผศ.ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ประธานกรรมการ
(พระครูปริยัติกิตติขำรง, ผศ.ดร.)

..... กรรมการ
(รศ.ประณต นันทิยะกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

..... กรรมการ
(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ยุทธนา ปราณีต)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม	ประธานกรรมการ
พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ	กรรมการ
ดร.ยุทธนา ปราณีต	กรรมการ

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษา
อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ผู้วิจัย** : นางสาวธิดารัตน์ ศิละวรรณโณ
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม, พ.ม., พธ.บ., M.A., Ph.D. (Pol.Sc.)
 - : พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ ประโยค ๑ – ๒, น.ธ.เอก,
พธ.บ. (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง), ศศ.ม. (พัฒนาสังคม)
 - : ดร.ยุทธนา ปราณีต, พธ.บ., ร.บ., M.A., Ph.D.(Pol. Sc.)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบล (๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลเกี่ยวกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ(๓) ศึกษาข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๑๑๓ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๙๑๓ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. พนักงานส่วนบุคคลมีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอัตถจริยา และด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมากทุกด้าน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๓, ๓.๕๙, ๓.๕๖, ๓.๕๕ ตามลำดับ)

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนพนักงานส่วนตำบลที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมุติฐานการวิจัย

๓. ข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นว่าควรส่งเสริมให้มีการปลูกจิตสำนึกในการแบ่งปัน ช่วยเหลือกัน เพื่อให้เกิดการร่วมมือกันทำงานที่ดีขึ้น และพนักงานส่วนตำบลควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การพูดจาหักทลายกันด้วยความสุภาพ อ่อนหวาน และหลีกเลี่ยงคำพูดที่ทำให้เกิดความขัดแย้งและทำร้ายกัน มีความสามัคคี ให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ ควรมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ปฏิบัติกับทุกคนด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ ในการตัดสินใจหาต้องเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมตามเหตุและผล ไม่ใช่อารมณ์ส่วนตัวมาเกี่ยวข้อง มีหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานในการพิจารณาเลื่อนขั้นและลงโทษอย่างชัดเจนสามารถตรวจสอบได้ และผู้บริหารควรใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนามาช่วยในการบริหารงานภายในองค์กรให้มากขึ้น เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีคุณภาพสามารถช่วยเหลือประชาชนได้อย่างแท้จริง

Thesis Title : Opinions toward the Administration of the Sub-District Administrative Organization in Accordance with Sangahavattu IV : A case study of Maesarieng District, Maehongson Province

Researcher : Miss. Tidarat Silawanno

Degree : Master of Arts (Public Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Asst.Prof.Dr.Surapon Suyaprom Dip.in Ed.,B.A.,M.A.(Politics), Ph.D.(Political Science)

: Phrakhrusangharak Kiettisak Kittipañño B.A.(1st Class), M.A. (Social Development)

: Dr.Yuttana Praneet, B.A., M.A.(Politics), Ph.D.(Political Science)

Date of Graduation : 22th March 2011

Abstract

The main objectives of this research are : i) to study the administration of Sub-District of Administrative Organization in accordance with Sangahavattu IV as viewed by staffs; ii) to compare the opinions towards the administration of Sub-District Administrative Organization in accordance with Sangahavattu IV classified by personal factors; and iii) to propose the suggestions of staffs concerning application of Sangahavattu IV to the administration of Maesarieng District, Maehongson province. This study employed survey research. The samples were 133 staffs who work in Sub-District Administrative Organization, Maesarieng district, Maehongson province selected by random sampling technique. The tool for data collection was questionnaire with the reliability value equal to 0.913. The statistical techniques for data analysis were frequency, percentage, standardized derivation, t-test and one-way analysis of variance (one-way ANOVA). The Least Significant Difference (LSD) was used for testing differences of the paired means.

The results of this study were concluded as follows:

The overall staffs' opinions that the Sub-District Administrative Organization in Maesarieng District, Maehongson province in accordance with Sangahavattu IV was at good level ($\bar{X} = 3.58$), When taking aspect of Sangahavattu IV into consideration, it was note at a high level as follows : Dana ($\bar{X} = 3.63$), Piyavaca ($\bar{X} = 3.59$), Attacariya ($\bar{X} = 3.56$), and Samanattata ($\bar{X} = 3.55$), respectively.

From the results of the comparison of the opinion towards the administration of Sub-district Administrative Organization in Maesarieng District, Maehongson province in accordance with Sangahavattu IV as viewed by staffs, classified by personal factors, age was found statistically different at .01 level of significance. Sex, levels of education and working experience of Staffs were found no statistically significant differences, rejecting the formulated hypotheses.

Recommendations for administration of Sub-District Administrative Organization were found that there should promote the conscious mind of sharing and helping each other. To achieve better collaboration and staffs should perform their duties to full capacity by taking into account the collective interests. They should greet each other with polite words. Do not gossip in the workplace and avoid words that cause conflict and hurt others. To assist to colleagues with their utmost capability. There should have been eager to help others and society. Treat everyone with equality, without discrimination. The problem must be settled by pure reason and justice, no personal feelings involved. There are standard rules for the promotion and punishment can be checked explicitly. Administrators should use the principles of Buddhism to help in the management of the organization by allowing district Administrative Organization to be an organization qualified to truly help people.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี จากความกรุณาของกรรมการที่ปรึกษาทั้ง ๓ ท่าน อันประกอบด้วย ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไปและรักษาการหัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ประธานกรรมการ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และ ดร.ยุพธนา ปราณีต อาจารย์ประจำภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมถึงขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.พระครูปริยัติกิตติธำรง รักษาการคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ประธานสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ และรศ.ประณต นันทิยะกุล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำช่วยเหลือ และให้แนวคิดการวิเคราะห์ตรวจแก้ไข เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์แบบมากขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาสม กลยาโณ,ดร. พระมหาบุญเลิศ อินทปญญ์ พระวันชัย ภัททจารี ผศ.ดร.โกนิฐฐ์ ศรีทอง และอาจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ชี้แนะและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ แก่ผู้วิจัย ทั้งนี้เพื่อให้วิทยานิพนธ์เรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความเมตตาของทุกท่านที่กล่าวมา ขอกราบขอบพระคุณและอนุโมทนาขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณนายกองค การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง ทั้ง ๖ แห่ง และ กราบขอบพระคุณ คุณแม่มาลี อินต๊ะ คุณพ่อ ธวัช ศิละวรรณโณและพี่สาว คุณกัญญาภัทร เพ็ญต่าย ที่ได้เป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พระอาจารย์ คณาจารย์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ คณะสังคมศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ประสิทธิ์ประสาทวิชา วิทยาการและประสบการณ์ รวมถึงให้ความเมตตาเอื้อเฟื้อถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ พระนิสิตและนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รุ่นที่ ๔ ทุกรูป/คน ที่ให้ความช่วยเหลือและให้การแนะนำในเรื่องของสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยนี้ คุณค่าและประโยชน์ใดๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแด่บิดามารดาที่เป็นกำลังใจสนับสนุนในทุกๆ เรื่อง รวมทั้งบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ทำงานวิจัยชิ้นนี้ประสบความสำเร็จ

นางสาวธิดารัตน์ ศิละวรรณโณ

มีนาคม ๒๕๕๔

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๔
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความคิดเห็น	๘
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร	๑๓
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	๒๖
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	๔๘
๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอแม่สะเรียง	๕๗
๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับสังคหวัตถุ ๔	๖๙
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๙
๒.๗.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น	๗๙
๒.๗.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร	๘๕
๒.๗.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	๘๙

สารบัญ (ต่อ)		หน้า
	๒.๗.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคหวัตถุ ๔	๙๖
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	๑๐๑
	๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๐๑
	๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๐๑
	๓.๓ เครื่องมือการวิจัย	๑๐๒
	๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๐๔
	๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๐๕
บทที่ ๔	ผลการวิจัย	๑๐๖
	๔.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๐๗
	๔.๒ ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๑๐๘
	๔.๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๑๑๓
	๔.๔ ข้อเสนอแนะการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๑๑๙
บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๒๑
	๕.๑ สรุปการวิจัย	๑๒๑
	๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๒๔
	๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๓๑
บรรณานุกรม		๑๓๓
ภาคผนวก		๑๔๒
	ก. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและหนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ๕ ท่าน	๑๔๓

สารบัญ (ต่อ)**หน้า**

- ข. หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง
ของแบบสอบถาม ๑๔๔
- ค. หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ๑๔๗
- ง. แบบสอบถาม ๑๕๘

ประวัติผู้วิจัย**๑๖๗**

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๓.๑ จำนวนประชากรของ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	๑๐๒
๔.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๐๗
๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบล ที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๑๐๘
๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบล ที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านทาน	๑๐๙
๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบล ที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านปียวาจา	๑๑๐
๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบล ที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านอัตถจริยา	๑๑๑
๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบล ที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านสมานัตตตา	๑๑๒
๔.๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามเพศ	๑๑๓
๔.๘ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามอายุ	๑๑๔
๔.๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของพนักงาน ตำบลจำแนกตามอายุ โดยรวม	๑๑๕
๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของพนักงาน ส่วนตำบลจำแนกตามอายุ ด้านทาน	๑๑๕
๔.๑๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของพนักงาน ส่วนตำบลจำแนกตามอายุ ด้านปียวาจา	๑๑๖

สารบัญญัตราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของพนักงาน ส่วนตำบลจำแนกตามอายุ ด้านอัตถจริยา	๑๑๖
๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นของพนักงานส่วน ตำบลจำแนกตามอายุ ด้านสมานัตตตา	๑๑๗
๔.๑๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารองค์การ บริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามระดับการศึกษา	๑๑๗
๔.๑๕ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารองค์การ บริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามระดับประสบการณ์การทำงาน	๑๑๘

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	โครงสร้างการจัดระเบียบการบริหารราชการไทยในปัจจุบัน	๔๗
๒.๒	โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพ.ร.บ.สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล	๕๐
๒.๓	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๐๐

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ เป็นหลัก โดยใช้ระบบย่อคำ ดังต่อไปนี้

พระสุตตันตปิฎก

องฺจตุกก (บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	องฺคฺตฺตฺรณิกาย	จตุกกนินบาต	(ภาษาบาลี)
องฺจตุกก (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคฺตฺตฺรณิกาย	จตุกกนินบาต	(ภาษาไทย)
องฺนวก (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคฺตฺตฺรณิกาย	นวกนินบาต	(ภาษาไทย)

ในงานวิจัยฉบับนี้ ได้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ เป็นหลักในการอ้างอิง ซึ่งพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยจะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า. เช่น ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๓๗/๓๗. หมายความว่า ระบุถึง สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๓๗ หน้าที่ ๓๗ เป็นต้น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองระบอบประชาธิปไตยในยุคนี รัฐบาลมีแนวคิดส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้าไปมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในการกระจายอำนาจสู่การปกครองท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในชุมชน เกิดความสนใจ เข้าใจสภาพแวดล้อมของสังคมชุมชนรอบด้าน เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐบาลกับประชาชนในการแก้ไขปัญหาและกำหนดนโยบาย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

แนวคิดนี้เองที่ทำให้เกิดองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีการตราไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช ๒๕๓๗ ได้บัญญัติถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครองให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น โดยมีหลักสำคัญอยู่ที่การเป็นอิสระขององค์การปกครองในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นด้านนโยบาย การวางแผน การบริหารงานการเงิน หรืองานบุคคล หลักในการจัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรของรัฐ และหลักประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหาร ในส่วนสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สมาชิกสภาสองประเภท ประเภทแรก เป็นสมาชิกสภาโดยตำแหน่ง ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล ประเภทที่สองเป็นสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนหมู่บ้านละ ๒ คน ส่วนคณะกรรมการบริหารประกอบด้วย กำนันเป็นประธานโดยตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน อีกไม่เกิน ๒ คน และสมาชิกสภาที่มาจากการเลือกตั้งอีกไม่เกิน ๔ คน รวมแล้วมีคณะกรรมการบริหารได้ไม่เกิน ๗ คน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยได้มีการแก้ไขในหมวด ๙ ว่าด้วยเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๕๕ ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหาร

ท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น

ในกลางปี พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐสภาได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗^๑ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยได้มีการยกเลิกชื่อเรียก คณะกรรมการบริหารและกรรมการบริหาร ให้ใช้ชื่อ คณะผู้บริหาร และชื่อเรียก ประธานกรรมการบริหาร เปลี่ยนเป็น นายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานกรรมการบริหารเปลี่ยนเป็น รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล เปลี่ยนชื่อเรียกข้อบังคับตำบลเป็น ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล และยกเลิกไม่ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเลขานุการคณะผู้บริหาร

การปรับโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลครั้งสำคัญเกิดขึ้นอีกครั้งในช่วง เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ หลังจากมีการแก้ไขเพิ่มพระราชบัญญัติสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลไปเมื่อกลางปี พ.ศ. ๒๕๔๖ แต่เป็นการแก้ไขในรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง และในปีพ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแม้จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกแต่ยังคงให้ความสำคัญแก่ องค์การปกครองท้องถิ่นในการปกครองเช่นเดียวกับที่ผ่านมา หลักการก็เพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจ สนองความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และการให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งการนำบริการของรัฐลงสู่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว

ในการบริหารงานองค์กรจำเป็นต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานอย่าง หลีกเลียงไม่ได้ เนื่องจากโลกในยุคปัจจุบันเป็นระบบทุนนิยม หรือบริโภคนิยมที่มีการแสวงหา กำไร และมีการแข่งขันกันสูงเพื่อให้เหนือกว่าคู่แข่ง ทั้งในเชิงบริหารงาน และการพัฒนาองค์กร ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายและเป้าหมายขององค์กร จึงมีหลักการบริหารสมัยใหม่เข้ามา ประยุกต์ใช้กับหลักการบริหารแบบเดิม เพื่อเป็นกลยุทธ์ในการบริหารจัดการทำให้สามารถ แข่งขันกับองค์กรอื่นได้ ปัจจุบันมีนักวิชาการทางตะวันตกกำลังให้ความสนใจการประยุกต์ใช้ หลักการทางพุทธศาสนากับการบริหารจัดการสมัยใหม่ โดยมีความเชื่อว่า การที่จะใช้หลักการ วิธีการ หรือเทคนิคการบริหารทางตะวันตกเพียงอย่างเดียว นั้น เป็นหลักการที่ยึดถือกับวัตถุ มากกว่าจิตใจคน รวมทั้งมีผู้แพ้ผู้ชนะ มีการแข่งขันสูงและมุ่งหวังผลกำไรมากเกินไป ปัจจุบันมี องค์กรใหม่เกิดขึ้นมากมาย แต่ก็ล้มสลายในเวลาอันรวดเร็วเช่นเดียวกัน ขณะที่องค์กรของพุทธ ศาสนาซึ่งเกิดมานานกว่า ๒,๐๐๐ ปี เหตุใดจึงสามารถยืนหยัดมาได้จนถึงปัจจุบันนี้ ทำให้เกิด

^๑โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๒), หน้า ๒๕๔.

ประเด็นที่น่าสนใจเข้าไปศึกษาว่า องค์การพุทธศาสนามีการบริหารจัดการอย่างไร การใช้ธรรมะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารองค์กรได้จริงหรือไม่ และในปี ๒๕๓๓ องค์การ IMF และ UNDP ได้เริ่มต้นนำหลักธรรมาภิบาลมาช่วยในการบริหารองค์กร^๒ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า นักวิชาการด้านบริหารเริ่มตระหนักถึงการนำหลักคุณธรรม จริยธรรมเข้ามาช่วยในการบริหารนั่นเอง

ในส่วนของประเทศไทยเริ่มนำนโยบายการใช้หลักธรรมาภิบาลมาช่วยในการบริหารงานส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒^๓ จะเห็นว่ารัฐบาลได้เริ่มตระหนักและเห็นถึงความสำคัญในการนำหลักธรรมะมาใช้ในการบริหารงานแล้ว และหลักสังคหวัตถุ ๔ ก็เป็นหลักธรรมอันหนึ่งที่ช่วยให้การบริหารงานในองค์กรเป็นไปด้วยความราบรื่น เพราะหลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักการสงเคราะห์ หรือเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน และประสานมนุษย์ไว้ในความสามัคคี^๔ เป็นธรรมที่จะช่วยให้องค์กรมีการบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพ อันประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และ สมานัตตตา เพราะเมื่อผู้บริหารรู้จักใช้สังคหวัตถุ ๔ ในการบริหารคนในองค์กรอย่างถูกต้อง จะทำให้เกิดการร่วมมือกันด้วยความเต็มใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกิดความเสมอภาค มีความขยันขันแข็งในการทำงาน สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่จะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับการบริหารองค์กรบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยสำรวจความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลขององค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนว่ามีความรู้และความเข้าใจในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มากน้อยเพียงใด และศึกษาวิธีการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ มาช่วยพัฒนาการบริหารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งเป็นการปลูกฝังคุณธรรมในการบริหารงานให้กับผู้บริหารและพนักงานส่วนตำบลขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

^๒ไชยวัฒน์ คำชู, รศ.ดร., ธรรมาภิบาล การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์น้ำฝน, ๒๕๔๕), หน้า ๒๕.

^๓สำนักฝึกอบรม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สถาบันพระปกเกล้า, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๑), หน้า ๔๙.

^๔พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต), ธรรมบุญชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๑.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบล

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลเกี่ยวกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ศึกษาความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอติถจริยา และด้านสมานัตตตา

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านสถานที่

สถานที่ในการศึกษาวิจัย คือ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้คือ พนักงานส่วนตำบลจำนวน ๑๕๓ คนซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลเกี่ยวกับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อติถจริยา และสมานัตตตา

๑.๓.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือน สิงหาคม ๒๕๕๓ ถึงเดือน มกราคม ๒๕๕๔ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ พนักงานส่วนตำบลที่มี เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๔.๓ ข้อเสนอแนะในการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ควรเป็นอย่างไร

๑.๕ สมมุติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ พนักงานส่วนตำบลที่มีเพศต่างกันมีความเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน

๑.๕.๒ พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุต่างกันมีความเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน

๑.๕.๓ พนักงานส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน

๑.๕.๔ พนักงานส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึกซึ่งเป็นวิจารณ์ญาณของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔

การบริหารงาน หมายถึง วิธีการใช้ บุคคลากร เงิน และทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อปฏิบัติหน้าที่และภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่สะเรียงให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

องค์การบริหารงานส่วนตำบล หมายถึง องค์การท้องถิ่นที่ทำหน้าที่บริหารงานส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้ง ๖ แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารงานส่วนตำบลแม่สะเรียง ตำบลบ้านกาต ตำบลแม่คง ตำบลแม่หะเซ ตำบลเสาหิน และตำบลป่าแป๋

พนักงานส่วนตำบล หมายถึง บุคลากรที่ทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สังคหวัตถุ ๔ หมายถึง หลักการสงเคราะห์ หรือเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี ประกอบด้วย

ทาน หมายถึง การให้ การสงเคราะห์หรือช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการให้สิ่งของของตนมีให้แก่ผู้ที่ต้องการ ผู้ขาดแคลนหรือผู้เดือดร้อน สิ่งของที่นำมาให้นั้นต้องเป็นสิ่งของที่ได้มาโดยสุจริตเป็นประโยชน์ รวมทั้งการให้ความรู้ที่ถูกต้อง ชัดเจนและเป็นจริงด้วย

ปิยวาจา หมายถึง การเจรจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพและถ้อยคำที่มีประโยชน์ พูดถ้อยคำที่เป็นจริง และถ้อยคำที่ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น พูดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้พูด จูงใจให้ละเว้นความชั่ว ทำให้การงานสำเร็จ เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการงานยิ่ง

อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น รู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ความสุขสบายส่วนตัว ทุ่เมเทแรงกายในการช่วยเหลือผู้อื่น แก้ไขปัญหาต่างๆด้วยแรงกาย บำเพ็ญสาธารณประโยชน์

สมานัตตตา หมายถึง การวางตัวให้เหมาะสม เสมอต้นเสมอปลาย รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหว เปลี่ยนแปลงง่าย และดำรงตนไว้ไม่ให้ตกไปในความชั่ว ปฏิบัติกับคนทั้งหลายอย่างเท่าเทียมกัน

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ได้ทราบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนตามหลักสังคหวัตถุ ๔

๑.๗.๒ ทำให้ได้ทราบผลการเปรียบเทียบตามความความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนตาม หลักสังคหวัตถุ ๔

๑.๗.๓ ทำให้ได้ทราบวิธีการพัฒนาการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔

๑.๗.๔ ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานโดยยึดหลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อทำให้เกิดการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพได้

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลความเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งเป็น ๗ ส่วน คือ

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น
- ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๕ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่สะเรียง
- ๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความคิดเห็นพบว่า มีนักวิชาการนำเสนอไว้ ดังนี้

(๑) ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก การยอมรับหรือไม่ยอมรับ การเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นด้วยการพูด เขียนหรือสื่อสารให้บุคคลอื่นได้รับรู้โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม และสภาพแวดล้อม ตลอดจนอารมณ์ ความรู้สึกของบุคคลนั้นเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนอง การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใดๆ ออกมาโดยการพูดหรือการเขียนก็ได้ และได้มีนักวิชาการมากมายหลายท่านให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

จำลอง เงินดี ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังเกตและวัดได้จากคนแต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคติตรงที่ทัศนคตินั้นเจ้าตัวอาจจะตระหนักหรือไม่ตระหนักก็ได้^๑

บุญเรียง ขจรศิลป์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางวาจาของเจตคติ การที่บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อหรือความรู้สึกอย่างไรนั้น เป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคคลนั้น ดังนั้น การวัดความคิดเห็นของบุคคลนั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปได้^๒

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกซึ่งวิจรรย์ญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความคิดเห็นมีลักษณะที่แคบกว่าทัศนคติในขณะที่ทัศนคติเป็นสิ่งที่แสดงภาพความรู้สึกต่างๆไป เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ แต่ความคิดเห็นจะอธิบายเหตุผลเฉพาะ^๓

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง เป็นข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาและความคิดประกอบ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม^๔

สุชา จันทร์เอม ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่เป็นลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเช่นเดียวกับทัศนคติ ซึ่งกล่าวโดยทั่วไปคนเรา จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป และความคิดเห็นก็เป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ^๕

^๑จำลอง เงินดี, เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๔), หน้า ๒.

^๒บุญเรียง ขจรศิลป์, วิธีวิจัยการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : พิชาญพรินตัง, ๒๕๓๔), หน้า ๗๘.

^๓ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๓๒), หน้า ๒๕.

^๔ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมสังคัมวิทยาอังกฤษ-ไทย, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓๖.

^๕สุชา จันทร์เอม, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๒๐), หน้า ๑๐๓-๑๐๔.

ลูธานส์ ฟรีแมน (Luthans Freeman) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความพร้อมทางด้านจิตใจที่จะตอบสนองต่อบุคคล สถานการณ์ วัตถุและความคิดเห็น โดยมีลักษณะที่คงที่แน่นอน ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ และมีรูปแบบการตอบสนองอย่างเดียวกัน^๖

แมรี แอล กู๊ด (Mary L. Good) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็น (Opinion) ไว้หลายความหมาย^๗ ได้แก่

๑. ความหมายทั่วไป หมายถึง ความเชื่อ ความคิดเห็น ข้อพิจารณา ความรู้สึก หรือทัศนคติที่ยังไม่ได้รับการพิสูจน์อย่างแน่นอน และยังขาดน้ำหนักทางเหตุผลหรือการวิเคราะห์ หรือกล่าวกว้าง ๆ ได้ว่ามีความเป็นไปได้มากกว่าความรู้

๒. ความหมายเฉพาะ หมายถึง การพิจารณาหรือการวินิจฉัยอย่างมีแบบแผนจากแหล่งข้อมูล หรือบุคคลที่เชื่อถือได้

๓. ความคิดเห็นสาธารณะ (Public Opinion) หมายถึง การพิจารณาหรือข้อวินิจฉัยรวม ๆ ของกลุ่มคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ หรือข้อเท็จจริง

จากการค้นคว้าผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความหมายของความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความคิด ความรู้สึกของบุคคลที่มีผลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นไปตามความรู้สึก ความเชื่อ ประสบการณ์ที่ได้พบเจอมา เป็นการอธิบายเหตุผลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่มีถูกหรือผิด มีแบบแผนหรือไม่ก็ได้ แต่เป็นลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเท่ากับทัศนคติ ความคิดเห็นสามารถเกิดจากการเรียนรู้เข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่ได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน หรือมาจากประสบการณ์ที่เกิดจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีผลต่อจิตใจและความคิดประเภทของความคิดเห็นสามารถแบ่งได้ทั้งในทางที่ดี ได้แก่ การยอมรับและในทางที่ไม่ดี ได้แก่ การปฏิเสธอาจมีระดับความคิดเห็นในระดับธรรมดา และรุนแรง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิดของผู้นั้น ความคิดเห็นอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาแล้วแต่ข้อมูลและความเชื่อของแต่ละบุคคล ทั้งยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่

(๒) แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

จากความหมายที่ได้กล่าวมาข้างต้น การสำรวจความคิดเห็นจะมีประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่างๆ เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โครงการพัฒนาใด ๆ ก็ตาม ถ้าจะให้สำเร็จและบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริงแล้ว ก็ควรจะต้องได้รับความ

^๖Luthans Freeman, **Organization Behavioral**, 7th ed., (Singapore : McGraw-Hill, 1995), p. 609.

^๗Mary L. Good, **Integrating the Individual and the Organization**, (New York : Wiley, 2006), p. 17.

ร่วมมือจากประชาชน การเผยแพร่โครงการและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนต่อโครงการจึงจะเกิดผลดี คือ จะช่วยให้โครงการนั้นสอดคล้องเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นอันเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ใช้ประเมินโครงการและทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกในการมีส่วนร่วมทำให้เกิดการต่อต้านถ้าสาธารณชนมีส่วน หรือมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นในโครงการใดๆ ที่จะพัฒนาประเทศนั้นก็ทำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือรักษาไว้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่างๆ มีนักวิชาการมากมายหลายท่านได้ให้แนวคิดของความคิดเห็นไว้ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นเพียงการแสดงออกที่เกิดจากความรู้สึกภายในต่าง ๆ ซึ่งความรู้สึกภายในนั้นอาจเป็นเพียงเจตคติหรือความเชื่อหรือความนิยม หรือถ้าจะกล่าวในลักษณะของพฤติกรรมในแง่ของจิตวิทยา ก็กล่าวได้ว่าเจตคติ ความเชื่อ ความนิยมเป็นพฤติกรรมภายในที่ไม่มีผู้ใดสังเกตหรือทราบได้นอกจากตัวของเขาผู้นั้น แต่ความคิดเห็นพฤติกรรมภายนอกที่ผู้อื่นสามารถสังเกตหรือทราบได้อย่างชัดเจนตั้งนั้นคนที่มีเจตคติหรือความเชื่อหรือค่านิยมอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเขาไม่แสดงความคิดเห็นออกมาก็จะไม่มีผู้ใดทราบได้เลยว่าเขามีเจตคติหรือความเชื่อหรือค่านิยมเช่นใด^๕

นพมาศ ธีรเวคิน ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นนั้นถูกจัดว่าเป็นส่วนที่มนุษย์ได้แสดงออกมาโดยการพูดหรือการเขียน มนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริงพูดตามสังคมหรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก็ตาม แต่เมื่อพูดหรือเขียนออกไปแล้วก็ทำให้เกิดผลได้ คนส่วนใหญ่มักจะถือว่าสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความในใจ^๖

สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ เราไม่สามารถแยกความคิดเห็นและทัศนคติออกจากกันได้ เพราะความคิดเห็นมีลักษณะคล้ายทัศนคติ แต่ความคิดเห็นแตกต่างจากทัศนคติตรงที่ทัศนคตินั้น เป็นความพร้อมทางจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อาจแสดงออกมาได้ทั้งคำพูดและการกระทำ ทัศนคติไม่เหมือนกับความคิดเห็นตรงที่ไม่ใช่สิ่งเร้าที่จะแสดงออกมาอย่างเปิดเผยหรือตอบสนองอย่างตรง ๆ และลักษณะของความคิดเห็นไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ^๗

^๕ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, *จิตวิทยาสังคม*, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗๔-๑๗๕.

^๖ นพมาศ ธีรเวคิน, *จิตวิทยาสังคม*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๙๙.

^๗ สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม, *จิตวิทยาสังคม*, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐), หน้า ๑๐๔.

สุพัตรา สุภาพ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะการพูดหรือการเขียน ซึ่งในการแสดงออกนี้จะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และพฤติกรรมระหว่างบุคคล ก่อนที่จะมีการตัดสินใจแสดงออก ซึ่งการแสดงออกนี้อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากผู้อื่นก็ได้^{๑๑}

อุทัย หิรัญโต ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นของคนมีหลายระดับ คือ อย่างผิวเผินก็มี อย่างลึกซึ้งก็มี สำหรับความคิดเห็นที่เป็นทัศนคตินั้น เป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งและติดตัวไปเป็นเวลานาน เป็นความคิดเห็นทั่ว ๆ ไป ไม่เฉพาะอย่างและมีอยู่เป็นเวลานานสั้น เรียกว่า ความคิดเห็น เป็นความคิดเห็นประเภทหนึ่งที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานของพยานหลักฐานที่เพียงพอแก่การพิสูจน์ มีความรู้แห่งอารมณ์น้อยและเกิดขึ้นได้ง่ายแต่ก็สลายตัวเร็ว^{๑๒}

เฟรด เอ็ม พี แมน (Feld M.P. Man) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า การสำรวจความคิดเห็น เป็นการศึกษาค้นคว้าความรู้สึกรู้ใจของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งในการฝึกหัดทำงานด้วย เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน^{๑๓}

ฮูร์ล็อก อี (Hurlock E.) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่ได้อยู่บนความแน่นอนหรือความจริง แต่ขึ้นอยู่กับจิตใจบุคคลจะแสดงออกโดยมีข้ออ้าง หรือการแสดงเหตุผลสนับสนุนหรือปกป้องความคิดเห็นนั้น ความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริง ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติเฉพาะตัวของแต่ละคน เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อม และมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ การแสดงความคิดเห็นอาจจะได้รับการยอมรับ หรือปฏิเสธจากคนอื่น ๆ ก็ได้^{๑๔}

^{๑๑}สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ ๒๒, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๒.

^{๑๒}อุทัย หิรัญโต, สังคมวิทยาประยุกต์, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙), หน้า ๘๐-๘๑.

^{๑๓}Fled M.P. man, **Psychology in the Industrial Environment**, (London : Butterworth and Co., Ltd., 1971), p.3.

^{๑๔}Hurlock E., **Adolescent Development**, (New York : McGraw-Hill Book, 1995), pp.145-148.

นันทเนลลี่ จุ่ม ซี (Nunally Jum C.) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ทั้งความคิดเห็นและทัศนคติเป็นเรื่องของการแสดงออกของแต่ละบุคคลต่อประชาธิปไตยทั่วไป ต่อขนบธรรมเนียมประเพณี และการแสดงออกทางความคิดเห็นในรูปที่เกี่ยวกับตัวเขา และได้กล่าวต่อไปอีกว่า คำว่า ความคิดเห็นนั้น จะใช้ในเรื่องเกี่ยวกับการลงความคิดเห็น (Judgment) และความรู้ (Knowledge) ในขณะที่ทัศนคตินั้นมักใช้กันมากในเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้สึก (Feeling) และความชอบพอ (Preference) ทำที่สุดเขาได้สรุปว่า เรามักใช้คำว่าความคิดเห็นมากกว่าทัศนคติ^{๑๔}

จากการค้นคว้าผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวคิดเรื่องความคิดเห็น เป็นการแสดงออกมากที่ เกิดจากความรู้สึกภายใน ซึ่งอาจเป็นเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ ที่มนุษย์ได้แสดงออกมาจาก ความรู้สึกนึกคิด โดยผ่านมาทางคำพูด การเขียน การตอบ วิภาควิจารณ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีพื้นฐาน มาจากความเชื่อ ค่านิยม ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ไม่มีถูกหรือผิด ความคิดเห็นนี้ไม่มี ความถาวรและมีการเปลี่ยนแปลงได้โดยง่ายและความคิดเห็นย่อมได้รับอิทธิพลจากทัศนคติเป็น หลัก

๒.๒ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารพบว่า มีนักวิชาการนำเสนอ ไว้ ดังนี้

(๑) ความหมายเกี่ยวกับการบริหาร

การบริหารนับว่าเป็นศาสตร์ทางสังคม เป็นการจัดการระเบียบภายในองค์กรอย่างเป็นระบบ คือมีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่เชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรสูงสุด องค์กรที่ประสบความสำเร็จนั้น มีปัจจัยสำคัญอยู่หลาย ด้าน รวมทั้งทักษะของผู้บริหารว่ามีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์การทำงานมาก น้อยเพียงพอที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้หรือไม่ หรือสามารถประยุกต์เอาความรู้และ หลักการ ทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมอย่างไร ดังนั้นการเรียนรู้ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจความหมาย และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ได้มีนักวิชาการมากมายท่านให้ความหมายของการ บริหารไว้ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ คือมีหลักการ กฎเกณฑ์ และทฤษฎี ที่พึงเชื่อถือ

^{๑๔}Nunally Jum C., **Test and Measurements Assessment and Prediction**, (New York : McGraw Hill Book Co., Inc., 1950), p.285.

ได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานโดยลักษณะเช่นนี้ การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) ซึ่งเป็นศาสตร์ทางสังคม ที่อยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัย ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุ เป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมแล้ว การบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts)^{๑๖}

ซุบ กาญจนประกร ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยองค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่ จำเป็นต่อการบริหาร และวิธีปฏิบัติ ตลอดจนหมายถึงการทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปโดยอาศัย บุคคลอื่น^{๑๗}

ธงชัย สันติวงษ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึงภาระหน้าที่ของผู้นำ ของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคน และวัสดุสามารถประสานเข้าด้วยกัน เพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้ และขณะเดียวกันจะต้องจัดการนำองค์การให้ สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุด^{๑๘}

ธีระรัตน์ กิจจารักษ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และ ศิลป์นำเอาทรัพยากรการศึกษา (Administration Resource) มาประกอบการตามกระบวนการ การบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๙}

บรรจบ เนียมมณี ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารคือ กิจกรรมต่างๆที่บุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำงานร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือ หลายๆอย่างร่วมกันโดยประกอบไปด้วยส่วนต่างๆดังนี้

๑. บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป
๒. ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
๓. ต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการกระทำร่วมกันเด่นชัด
๔. วัตถุประสงค์นั้นๆต้องตรงกันในหมู่บุคคลผู้ร่วมกระทำ^{๒๐}

^{๑๖} จันทราณี สงวนนาม, เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง , ๒๕๓๖ (อัดสำเนา).

^{๑๗} ซุบ กาญจนประกร, **หลักรัฐประศาสนศาสตร์**, กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๐ (อัดสำเนา).

^{๑๘} ธงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๙. (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๒๖.

^{๑๙} ธีระรัตน์ กิจจารักษ์, **เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา**, เพชรบูรณ์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ, ๒๕๔๒ (อัดสำเนา).

ประถม แสงสว่าง ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารเป็นศาสตร์ เพราะมีทฤษฎี และหลักการมากมายในการบริหารที่นำมาทดลองได้ พิสูจน์ได้ว่าเป็นจริง การนำไปใช้ให้ได้ผล หรือไม่นั้นเป็นศิลป์ คือ ผู้นำไปใช้ต้องมีศิลปะ การบริหารยังอาจ หมายถึง การวางแผน (Planning) การดำเนินงานตามแผน (Execution) ซึ่งประกอบด้วย การแบ่งงาน (Sharing) การร่วมมือ (Participating) การประสานงานกัน (Coordinating) และการประเมินผล (Evaluation)^{๒๐}

ประทาน คงฤทธิศึกษากร ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร คือ การทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การโดยมีหลักการดังนี้

๑. ต้องมีองค์การ (Organization) และองค์การนั้นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) อันแน่ชัด

๒. ต้องมีคนทำงานร่วมกัน คนเป็นส่วนสำคัญในการบริหารหรือการทำงาน

๓. ต้องมีทรัพยากรในการบริหาร ซึ่งนอกจากคน (Man) แล้วจะต้องมีทรัพยากรอื่นๆที่สำคัญ ได้แก่เงิน (Money) วัสดุ (Material) ในการทำงาน

๔. ต้องมีการ จัดการในการบริหารหรือการทำงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปโดยราบรื่น และบรรลุวัตถุประสงค์^{๒๑}

พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล กล่าวถึง กระบวนการการบริหารควรประกอบด้วย ๑๐ ประการ คือ

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้า โดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objective) การพัฒนากลยุทธ์ (Develop strategies) ในการวางแผน ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงาน

๒. การจัดการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งานต่างๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันเป็นอย่างดี

๓. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ

^{๒๐}บรรจบ เนียมมณี, หลักการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๓), หน้า ๒๖๑.

^{๒๑}ประถม แสงสว่าง, การบริหารการศึกษาเบื้องต้น (Introduction to Educational Administration), (กรุงเทพมหานคร: บางกอกสาส์น, ๒๕๒๗) หน้า ๑๕.

^{๒๒}ประทาน คงฤทธิศึกษากร, สุขาภิบาลในฐานะปกครองตนเอง, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๑๗๖.

๔. การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจ แยกแยะและวิเคราะห์ออกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง

๕. การสั่งการ (Directing) หมายถึง การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงาน ตลอดจนตัดสินใจปะในการบริหารงานที่จะทำให้การทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นไปด้วยดี

๖. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การร่วมมือประสานงาน เพื่อการดำเนินการเป็นไปด้วยดี และราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะทำการประสานงานดีขึ้น และดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

๗. การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจในงาน เข้ามาร่วมทำงานกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ข้อตกลงที่สำคัญยิ่งของการประสานงาน คือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นเรื่องของ “จิตใจ”

๘. การสื่อข้อความ (Communicating) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจ เพื่อที่จะให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

๙. การรายงานผล (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงาน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ (Public Relation) แจ้งให้ประชาชนทราบ ซึ่งโดยทั่วไปการรายงาน จะหมายถึง วิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถาม ผู้บังคับบัญชา/ผู้ร่วมงาน ความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

๑๐. การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณ และการเงินตลอดจนการใช้งบประมาณในการควบคุมงาน^{๒๓}

พะยอม วงศ์สารศรี ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์การ การตระหนักถึง ความสามารถ ความถนัด ความต้องการและความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วยองค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๒๔}

^{๒๓} พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒), หน้า ๖๔-๗๒.

^{๒๔} พะยอม วงศ์สารศรี, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

มัลลิกา ตันสอน ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร (Administration) หมายถึง การกำหนดแนวทาง หรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยความสะดวก และการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ^{๒๕}

สมพงษ์ เกษมสิน ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร มาประกอบเป็นกระบวนการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้มองเห็นลักษณะของการบริหารได้ดังนี้ การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์ การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นสำคัญ การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหาร เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน การบริหารมีลักษณะการดำเนินการที่เป็นกระบวนการ การบริหารเป็นการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มคน การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคลและของกลุ่มคน และการบริหารมีลักษณะเป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล^{๒๖}

สิรภพ เหล่าลาภะ ได้ให้ความหมายไว้ ๒ นัย คือ ๑) คำว่า บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า บริหาร มาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และ หร ธาตุในความนำไป ดังนั้น คำว่า บริหาร จึงแปลว่า นำไปโดยรอบ อีกสำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี, หลีกหนี, หลบหนี ดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปัญหิ ปริหริตฺ สมตฺโถ” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการอ้อมหนี หลีกหนี หลบหนีปัญหา หรือแปลว่า ผู้สามารถบริหารปัญหา และนำปัญหาไปโดยรอบ หรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป ๒) คำว่า บริหาร แปลมาจากภาษาอังกฤษ ว่า Administer และ Administration แปลความหมายคือ การปกครอง ดำเนินการ อำนาจการ จัดการ จัดให้ วาง ส่งเสริม และบำรุง^{๒๗}

สัมพันธ์ ภูไพบูลย์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการใช้บุคคลอื่นร่วมกับปัจจัยในการจัดการ เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์ และสนองตอบความคาดหวัง และจัดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน^{๒๘}

จากการค้นคว้าผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ทักษะที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ต้องมีการจัดระเบียบ กฎเกณฑ์ ทฤษฎี ที่เชื่อถือได้อันเกิดจากการค้นคว้าและผ่านการค้นคว้าและพิสูจน์โดยผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นทักษะและศาสตร์เชิงสังคม

^{๒๕}มัลลิกา ตันสอน, การจัดการยุคใหม่, (กรุงเทพมหานคร: เอกซเปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐.

^{๒๖}สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพบูลย์ สาราณียูติ, ๒๕๑๔), หน้า ๓.

^{๒๗}สิรภพ เหล่าลาภะ, พุทธศาสตร์การเมือง, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๐.

^{๒๘}สัมพันธ์ ภูไพบูลย์, องค์การและการจัดการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : พัทธอักษร, ๒๕๔๒), หน้า ๑๖.

ที่อาศัยความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะของผู้บริหารแต่ละคน ซึ่งมีไม่เหมือนกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของแต่ละองค์กร เป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารโดยตรงในการจัดการทรัพยากรภายในองค์กรทั้งตัวบุคลากรภายในองค์กรและทรัพยากรที่ไม่ใช่มนุษย์ ให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ โดยมีหลักใหญ่ๆ เริ่มตั้งแต่ การวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงาน การอำนวยความสะดวก การจัดบุคลากร การประสานงาน การประเมินผล รวมทั้งการรายงานผลการปฏิบัติงาน

(๒) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

ในปัจจุบันองค์กรมีการขยายตัวและสลับซับซ้อนมากขึ้น นักทฤษฎีและผู้บริหารสมัยใหม่ จึงหันมาสนใจศึกษาพฤติกรรมขององค์กรมากขึ้น เพราะคนเป็นส่วนหนึ่งของระบบองค์กร และองค์กรก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งทุก ๆ ส่วนมีความสัมพันธ์กันและมีส่วนกระทบต่อกัน ปัจจัยระหว่างกันในการดำเนินงาน และเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดแนวคิดมากมายเกี่ยวกับการบริหาร ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดไว้ดังต่อไปนี้

เดมส์คัตตี ทองอินทร์ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารรัฐกิจได้รับการยอมรับว่าเป็นศาสตร์ทางการบริหารมากขึ้นเมื่อมีผลงานของนักวิชาการด้านการบริหารรัฐกิจผู้ที่ได้รับการกล่าวถึงเสมอและถือเป็นจุดสูงสุดในการยอมรับนับถือ คือ ผลงานการเขียนของ Luther Gulick and Lyndall Urwick ในปี ค.ศ. ๑๙๓๗ ชื่อหนังสือ Papers on the Science of Administration ซึ่งมีการเสนอกระบวนการบริหารหรือหลักเกณฑ์การบริหารขึ้นมาจนเป็นที่โด่งดัง และต่อมา Gulick ได้พัฒนาปรับปรุงอักษรย่อหลักการบริหารเป็น ๗ ตัวโดยได้มาจากงานวิเคราะห์ของ Henry Fayol และกลายเป็นอักษรย่อต้นบัญญัติทั้ง ๗ อันหมายถึงกิจกรรมการปฏิบัติงานของหัวหน้าฝ่ายบริหาร อักษรย่อดังนี้ POSDCoRB (พอสต์คอร์ดบี)^{๒๙}

ดิทช์ ปรัชชฎพฤทธิ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า ภารกิจสำคัญในการบริหารไว้ทั้งหมด ๗ ประการ คือ

๑. การวางแผน หมายถึง การกำหนด โครงการอย่างกว้าง ๆ ว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องลงมือปฏิบัติตามลำดับ วางแนววิธีปฏิบัติพร้อมด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้น ก่อนลงมือปฏิบัติการ

^{๒๙} เดมส์คัตตี ทองอินทร์, ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๓๗

๒. การจัดองค์การ หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหาร โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดลักษณะ และวิธีการติดต่อสัมพันธ์ตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำลดหลั่นลงไป

๓. การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับตัวบุคคลของหน่วยงาน การบริหารบุคคลดังกล่าว รวมถึงแต่การแสวงหาคนทำงานมาบรรจุ การแต่งตั้ง การฝึกอบรม และการพัฒนาบุคคล การบำรุงขวัญ การเลื่อนขั้น ลดชั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากงาน และการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานให้ดี และมีประสิทธิภาพให้คงอยู่ต่อไป

๔. การสั่งการ หมายถึง การอำนวยการหรือการวินิจฉัยสั่งการ หลังจากการได้วิเคราะห์และพิจารณาโดยรอบคอบ รวมทั้งการติดตามดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ๆ

๕. การประสานงาน หมายถึง การประสานงานหรือติดต่อ สัมพันธ์กับหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์การ เพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการทำงานที่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน สามารถทำงานประสานความกลมกลืนกัน เพื่อวัตถุประสงค์หลักขององค์การ

๖. การรายงาน หมายถึง การเสนอรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาหรือยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งบนและล่าง เพื่อทราบความก้าวหน้าของงานทุกระยะสะดวกแก่การประสานงานอื่น จะเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกัน ตลอดจนเป็นการบำรุงขวัญไปในตัวด้วย

๗. การงบประมาณ หมายถึง การจัดสรรทรัพยากร หรือการทำงบประมาณการเงินวางแผนหรือโครงการในการจ่ายเงิน การบัญชีและการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม^{๓๐}

ทองหล่อ เดชไทย ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารเป็นการจัดการอย่างมีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคล และยังเสนอว่า “การบริหาร” และ “การจัดการ” นั้นบางครั้งอาจให้แทนกันได้เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่หวังผลขั้นสุดทำอย่างเดียวกัน คือ ความสำเร็จของงาน “การบริหาร” ใช้มากในการบริหารรัฐกิจ ส่วน “การจัดการ” ใช้มากในทางธุรกิจ หรืออาจกล่าวว่า “การบริหาร” มุ่งเน้นที่การกำหนดนโยบายและการวางแผน ส่วน “การจัดการ” เป็นการนำเอานโยบายและแผนไปดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้^{๓๑}

^{๓๐} ดิน ปรัชญพฤกษ์, หลักการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๒๔-๒๖.

^{๓๑} ทองหล่อ เดชไทย, หน่วยที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, ๒๕๓๕), หน้า ๕.

เนตร์พัฒนา ยาวีราช เขียนในหนังสือเรื่อง การจัดการสมัยใหม่ว่า แนวคิดทางการบริหารของเฮนรี ฟาโย ผู้เป็นบิดาของทฤษฎีการจัดการปฏิบัติการ (Operational management theory) หรือบางทีก็ถือกันว่าเป็นบิดาของการบริหารจัดการสมัยใหม่ เชื่อว่า การบริหารนั้นเป็นเรื่องของทักษะ และสนใจศึกษาองค์การโดยรวมและมุ่งเน้นที่กิจกรรมการจัดการ (Organizing) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมห้าอย่างคือ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การบังคับบัญชา (Commanding), การประสานงาน (Coordinating), และการควบคุม (Controlling) หรือ POC พบว่าพนักงานมีผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากการมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน การตระหนักในมิตรภาพและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นวิถีทางที่ทำให้ประสบความสำเร็จในองค์การ^{๓๒}

ประพันธ์ สุริหาร ได้กล่าวไว้ว่า การบริหาร เป็นทั้งศาสตร์และศิลปะในการทำงานให้สำเร็จโดยใช้คนอื่น เป็นความถนัดหรือทักษะส่วนบุคคลอันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุม รวมถึงการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จขององค์การที่กำหนดไว้ ส่วนการบริหารนั้นเป็นแนวทางหรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ ตามขั้นตอนและหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์อย่างมีระบบ และได้ขยายความเกี่ยวกับกระบวนการบริหารตามเป็นแนวคิดของ Gulick ว่า กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย ๗ กิจกรรมหรือเรียกว่า POSDCoRB^{๓๓}

พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า กระบวนการของการบริหารควรประกอบด้วย ๑๐^{๓๔} ประการ คือ

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้า โดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objective) การพัฒนากลยุทธ์ (Develop strategies) ในการวางแผน ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงาน

๒. การจัดการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งานต่างๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี

^{๓๒} เนตร์พัฒนา ยาวีราช, การจัดการสมัยใหม่, (กรุงเทพมหานคร : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๖), หน้า ๘.

^{๓๓} ประพันธ์ สุริหาร, ศัพท์เทคนิคทางการบริหาร, (ขอนแก่น : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗), หน้า ๑๘.

^{๓๔} พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒), หน้า ๖๔-๗๒.

๓. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ

๔. การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจ แยกแยะและวิเคราะห์ออกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง

๕. การสั่งการ (Directing) หมายถึง การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงาน ตลอดจนจรรยาบรรณในการบริหารงานที่จะทำให้การทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นไปด้วยดี

๖. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การร่วมมือประสานงาน เพื่อการดำเนินการเป็นไปด้วยดี และราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะทำการประสานงานดีขึ้น และดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

๗. การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจในงาน เข้ามาร่วมทำงานกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ข้อตกลงที่สำคัญยิ่งของการประสานงาน คือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นเรื่องของ “จิตใจ”

๘. การสื่อข้อความ (Communicating) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

๙. การรายงานผล (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงาน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ (Public Relation) แจงให้ประชาชนทราบ ซึ่งโดยทั่วไปการรายงานจะหมายถึง วิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถามผู้บังคับบัญชา/ผู้ร่วมงาน ความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

๑๐. การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณ และการเงินตลอดจนการใช้งบประมาณในการควบคุมงาน

วิโรจน์ สารรัตนะ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า กระบวนการบริหาร ควรประกอบด้วย ๔ ประการ^{๓๕} คือ

๑. การวางแผน หมายถึง หน้าที่ทางการบริหารในการกำหนดจุดมุ่งหมายและการตัดสินใจ เลือกวิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น

๒. การจัดองค์กร หมายถึง กำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน

^{๓๕}วิโรจน์ สารรัตนะ, การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

๓. การนำ หมายถึง ความพยายามทำให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

๔. การควบคุม หมายถึง การมุ่งเน้นที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์การ ได้ประพฤติปฏิบัติในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานหรือจุดหมาย มุ่งเน้นให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง

สมคิด บางโม ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า องค์ประกอบของการบริหารที่สำคัญ และมีความจำเป็นต่อองค์การ มีดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ที่แน่นอน กล่าวคือ จะต้องรู้ว่า จะดำเนินการไปทำไม เพื่ออะไร และต้องการอะไรจากการดำเนินการ เช่น ต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการ หรือในการผลิต ต้องรู้ว่าผลิตเพื่อใคร ต้องการผลตอบแทนเช่นใด ถ้าหาไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีความหมายที่จะบริหารการดำเนินงานต่าง ๆ จะไม่มีผลสำเร็จ เพราะไม่มีเป้าหมายกำหนดไว้แน่นอน

๒. ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ วัตถุและเครื่องใช้เพื่อประกอบการดำเนินงาน รวมไปถึงความสามารถในการจัดการ ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ ๔Ms คือ มนุษย์ (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management) หรือ ๖Ms ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มเข้ามาซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น

๓. มีการประสานงานระหว่างกัน หรือเรียกได้ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน กล่าวคือ เป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหารทั้ง ๔Ms หรือ ๖Ms ดังกล่าว จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน หรือกล่าวได้ว่าจะต้องมีระบบของการทำงานร่วมกันและที่เกิดขึ้นจริง ๆ ด้วย การนำปัจจัยทั้งหลายเบื้องต้นมาไว้ร่วมกันแล้วไม่เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ไม่เกิดความสัมพันธ์ ระหว่างกัน การบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น

๔. ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ในการบริหารงานนั้นสิ่งทีวัดผลสำเร็จของงานว่าบรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ขององค์การก็คือ ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง ความสามารถขององค์การ ในอันที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การในการใช้ทรัพยากรขององค์การที่มีอยู่ระยะสั้น โดยเปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้าและค่าใช้จ่ายกับปัจจัยนำออกและรายได้ขององค์การ^{๓๖}

สุพจน์ พันธ์ชูเพชร ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า กระบวนการในการบริหารงานของกูลิค และเออร์วิค (Luther H. Gulick and Lyndall Urwick) ซึ่งได้เสนอกระบวนการ

^{๓๖} สมคิด บางโม, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๔๕), หน้า ๖๒-๖๓.

บริหารไว้ ๗ ประการ ซึ่งเรียกย่อ ๆ ว่า “POSDCoRB” กระบวนการบริหารนี้ได้สรุปไว้ในหนังสือ “Papers on the Science of Administration” ในปี ค.ศ. ๑๙๓๖ โดยมีกระบวนการบริหาร ดังนี้

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนแนวทางในการปฏิบัติงานตลอดจนวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

๒. การจัดหน่วยงาน (Organizing) หมายถึง การจัดโครงสร้างอำนาจหน้าที่การแบ่งส่วนงาน การจัดสายงานการจัดตัวบุคคล (Staffing) หมายถึง การบริหารงานด้านบุคลากรอันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การรักษาสภาพการทำงาน การควบคุมการปฏิบัติงาน

๓. การอำนวยการ (Direction) หมายถึง การดำเนินการในการตัดสินใจและการสั่งการในกิจการต่าง ๆ ให้ดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผนทั้งในลักษณะทั่ว ๆ ไปและในลักษณะเฉพาะ ตลอดจนการให้คำแนะนำและการควบคุมการปฏิบัติงาน

๔. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การร่วมมือในการปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ให้ประสานสอดคล้องกันและกลมกลืนกัน

๕. การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหว และความก้าวหน้าของกิจการในหน่วยงาน

๖. งบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การควบคุมการใช้จ่ายให้รอบคอบ และรัดกุม รวมถึงการจัดสรรงบประมาณ การทำบัญชี^{๓๗}

เสนาะ ดิเยาว์ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า หลักสำคัญของการบริหาร ๕ ลักษณะ คือ

๑. การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่รวมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จ สำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

๒. การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำเกินไปก็ทำให้ทำไม่ได้

^{๓๗} สุพจน์ พันธุ์เพชร, การศึกษากระบวนการบริหารงานของผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๑๒.

คุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

๓. การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่างคือ งานบรรลุผล ตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและ ประสิทธิภาพ

๔. การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จึงต้องตระหนัก ๒ ข้อใหญ่ ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการ บริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการ กระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์กรจะต้องผลิตสินค้าและ บริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕. การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบ ความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวเอง ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น^{๓๔}

กูลิค แอล และ เออร์วิค เจ (Gulick L. and Urwick J.) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการ บริหารไว้ว่า กระบวนการบริหารนั้นต้องประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญ หรือที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า “POSDCoRB Model” ซึ่งอธิบายตามความหมายได้ดังนี้

๑. การวางแผน (P=Planning) หมายถึง การจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติงานไว้ ล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไรบ้างและทำอย่างไร

๒. การจัดจการองค์การ (O=Organizing) หมายถึง การจัดหน่วยงาน กำหนด โครงสร้างของหน่วยงาน การจัดสายงานตำแหน่งต่าง ๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน

๓. การจัดหาบุคคล (S=Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคล เป็นการบริหารงาน ทางด้านบุคคล อันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศ การทำงานที่ดี การประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน

^{๓๔} เสนาะ ดีเยาว์, **หลักการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔),

๔. การอำนวยการ (D=Directing) หมายถึง การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการหน่วยงานให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๕. การประสานงาน (Co=Coordinating) หมายถึง การประสานงานกิจการด้านต่างๆ ของหน่วยงานให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๖. การรายงาน (R=Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่าก้าวหน้าเพียงใด

๗. การงบประมาณ (B=Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ การจัดทำงบประมาณบัญชีการใช้จ่ายเงิน การควบคุมและการตรวจสอบด้านการเงิน^{๓๙}

เฟรดเดอริค ดับเบิลยู เทเลอร์ (Frederick W Taylor) บิดาแห่งการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ได้พัฒนาการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการ คือ

๑. ต้องมีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่างคือ ต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดที่ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จจุลวงไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้ โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริง และในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่างๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิตทั้งหมด

๒. ต้องมีคัดเลือกและพัฒนาคนงาน โดยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการรู้จักงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงาน นอกจากนี้ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ถูกวิธีด้วย และในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓. ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงานควบคู่กับการพิจารณาคนงานนี้ คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น

๔. การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงาน ฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน แต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเป็นงานของคนงานเท่านั้น

^{๓๙} Gulick L. and Urwick J., **Papers on the Science of Administration**, (New York :

จากหลักการดังกล่าว พบว่าวิธีการต่างๆ ล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ตามหลักวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารขึ้นมาและได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นจุดกลางของปัญหาและความสำเร็จของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบนำเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของกลุ่มมาคิดวิเคราะห์และปรับปรุงหาทางออกให้ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่ม ให้ดีขึ้นและมากขึ้นเรื่อยๆ

จากการค้นคว้าวิจัยสรุปได้ว่า แนวคิดเรื่องการบริหาร เป็นแนวคิดที่มีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ มีภารกิจและภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย โดยอาศัยความสัมพันธ์ของกลุ่มคนภายในองค์กร ที่จะต้องให้ความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินการตั้งแต่ผู้บริหารระดับบนจนถึงพนักงานระดับล่าง โดยมีหลักสำคัญในการบริหาร ได้แก่ การวางแผนล่วงหน้า การจัดหน่วยงาน การอำนวยการ การประสานงาน การจัดบุคลากร การรายงาน รวมไปถึงเรื่องของงบประมาณด้วย

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ในสมัยปัจจุบันการปกครองแบบศูนย์รวมอำนาจมีขีดจำกัด เนื่องจากการบริหารประเทศที่ประกอบไปด้วยประชาชนที่มีจำนวนมากขึ้นและมีพื้นที่อันกว้างไกล ในการปกครองที่มีแต่รัฐบาลเป็นศูนย์กลางเพียงสถาบันเดียวนั้น ย่อมเป็นไปได้ยาก ที่จะทำให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการถ่ายเทอำนาจในทางการเมืองการปกครองให้อยู่ในมือของประชาชน โดยองค์กรหรือสถาบันท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกัน มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารภายในเขตอำนาจของตน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น ซึ่งมีนักวิชาการมากมายหลายท่านให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ พอสรุปได้ดังนี้

โกวิทย์ พวงงาม ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นไทยนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากการต้องการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น จึงทำให้เกิดองค์กรที่มีคนในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการขับเคลื่อนและบริหาร รวมถึงได้กล่าวถึงในส่วนของบทบาทขององค์กรบริหารส่วนตำบล ประวัติความเป็นมา โครงสร้างขององค์กรบริหารส่วนตำบลตั้งแต่เริ่มต้น จนพัฒนาการมาจนถึงปัจจุบัน อำนาจหน้าที่ขององค์กรบริหารส่วนตำบล โครงสร้างการบริหารส่วนภายใน รวมทั้งปัญหา อุปสรรค ในการบริหารงานองค์กรบริหารส่วนตำบล^{๔๐}

^{๔๐}โกวิทย์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต, หน้า ๒๕๔-๒๘๑.

ธเนศวร์ เจริญเมือง ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นไทย เป็นกระจกสะท้อนภาพหลายด้านในสังคมไทย กล่าวคือ ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศพัฒนามากไป เช่นเดียวกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่ผลักดันเศรษฐกิจให้ก้าวไปข้างหน้า ระบบการเมืองการปกครองกลับประสบปัญหาอย่างหนัก ระบบราชการซึ่งเป็นกลไกของรัฐ มีหน้าที่ปฏิบัติงานเพื่อภารกิจของรัฐ แต่กลับหาผลประโยชน์กับประชาชน ส่วนการปกครองท้องถิ่นซึ่งดูแลส่งเสริมท้องถิ่น แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่มีอำนาจเท่าที่ควรและถูกระบบการเมืองกับระบบราชการครอบงำ^{๔๑}

เนตร์พัฒนา ยาวีราช ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้โดยได้กล่าวถึงในหนังสือเรื่อง การจัดการสมัยใหม่ว่า แนวคิดทางการบริหารของเฮนรี ฟาโยล ผู้เป็นบิดาของทฤษฎีการจัดการปฏิบัติการ(Operational management theory) หรือบางทีก็ถือกันว่าเป็นบิดาของการบริหารจัดการสมัยใหม่ เชื่อว่า การบริหารนั้นเป็นเรื่องของทักษะ และสนใจศึกษาองค์การโดยรวมและมุ่งเน้นที่กิจกรรมการจัดการ(Organizing) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมห้าอย่างคือ การวางแผน(Planning), การจัดองค์การ(Organizing), การบังคับบัญชา(Commanding), การประสานงาน(Coordinating), และการควบคุม(Controlling) หรือ PCCC พบว่าพนักงานมีผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากการมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน การตระหนักในมิตรภาพและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นวิถีทางที่ทำให้ประสบความสำเร็จในองค์การ^{๔๒}

ประทาน คงฤทธิศึกษากร ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง ระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดมีองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้^{๔๓}

พิเชษฐ วงศ์เกียรติขจร ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่าเป็นแนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหาร การพัฒนา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในยุคโลกาภิวัตน์ว่าเป็นองค์การประชาธิปไตยที่สำคัญมากที่สุดในระดับรากหญ้า มีบทบาทที่สำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน เป็นองค์การที่ใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง

^{๔๑} ธเนศวร์ เจริญเมือง, ๑๐๐ปีการปกครองท้องถิ่นไทย ๒๔๔๐ - ๒๕๔๐, (กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คปไฟ, ๒๕๔๒), หน้า ๓๔๗.

^{๔๒} เนตร์พัฒนา ยาวีราช, การจัดการสมัยใหม่, (กรุงเทพมหานคร : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๖), หน้า ๘.

^{๔๓} ประทาน คงฤทธิศึกษากร, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : พีระพัฒนา, ๒๕๒๖), หน้า ๘.

สามารถแก้ไขปัญหาได้โดยตรง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ การกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันนี้^{๔๔}

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า การเมืองการปกครองท้องถิ่นว่าเป็นระบบเปิด ไม่ใช่ระบบปิด เป็นระบบที่พัวพันกับการเมืองระดับชาติ มีอาจแยกมันออกจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้ คนไทยส่วนใหญ่ต้องการการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น แต่เมื่อไม่มีการปกครองท้องถิ่นที่มีอำนาจหรือบทบาทเพียงพอ พวกเขาจึงเอาการปกครองส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไประดมทรัพยากรท้องถิ่นมากขึ้น ในประเทศไทยแม้การปกครองท้องถิ่นแท้หรือการปกครองโดยท้องถิ่นจะไม่สำคัญ แต่การปกครองที่ท้องถิ่นหรือการปกครองให้ท้องถิ่นนับวันจะเป็นที่สนใจของประชาชนขึ้นทุกปี^{๔๕}

อุทัย หิรัญโต ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้หน่วยการปกครองระดับรองของรัฐหรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครอง และดำเนินการบางอย่างเพื่อประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ท้องถิ่นโดยตรง การบริหารงานท้องถิ่นจะมีองค์การปกครองที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมโดยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม^{๔๖}

ฮอลโลเวย์ (Holloway) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีจำนวนประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน^{๔๗}

จากการค้นคว้าผู้วิจัยสรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐจากส่วนกลางไปสู่ภูมิภาค เพื่อไม่ให้อำนาจกระจุกตัวอยู่เฉพาะในเมืองหลวง อันทำให้เกิดองค์การที่ทำหน้าที่ในการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยคนในพื้นที่นั้นๆ ทำให้สามารถเข้าถึงปัญหาของแต่ละท้องถิ่นได้โดยตรง

^{๔๔} พิเชษฐ วังศ์เกียรติขจร, แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหาร การพัฒนา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท) ในยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๕๒), คำนำ.

^{๔๕} อเนก เหล่าธรรมทัศน์, เหตุอยู่ที่ท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๓-๔.

^{๔๖} อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๔.

^{๔๗} สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง, “ผลการประเมินความพร้อมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจและกำกับดูแลตรวจสอบองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๗), หน้า ๓ - ๙.

ตามความเป็นจริง อย่างไรก็ตามก็ต้องการส่วนท้องถิ่นนี้ยังคงต้องอยู่ในความควบคุมของส่วนกลางหรือภาครัฐอยู่ แต่ก็เป็้องค์กรที่มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน

(๒) ลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่น

เนื่องจากการปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง เป็นการปกครองที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น และการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองภายใต้กฎหมายของรัฐหรือประเทศนั้นๆ ดังนั้น ลักษณะของการปกครองท้องถิ่นที่สำคัญมีดังนี้

๑. มีสถานะตามกฎหมาย หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย

๒. มีพื้นที่และระดับ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีพื้นที่การปกครองที่แน่นอนและชัดเจน และควรจะต้องมีการแบ่งระดับการปกครองท้องถิ่นว่ามีกี่ระดับ เช่น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เป็นต้น เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดพื้นที่และระดับของการปกครองท้องถิ่นมีมากมาย เช่น สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน ประสิทธิภาพในการบริหาร รายได้ และความหนาแน่นของประชากร เป็นต้น สำหรับประเทศไทยมีเกณฑ์จัดตั้งและยกฐานะหน่วยการปกครองท้องถิ่น ๓ ประการ คือ รายได้ย้อนหลัง ๓ ปี ไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐและขนาดพื้นที่

๓. มีการกระจายอำนาจและหน้าที่ การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการกระจายอำนาจการปกครองไปให้ท้องถิ่น โดยการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน ดังนั้นการที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะมีอำนาจและหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองการปกครองเป็นสำคัญ

๔. มีความเป็นนิติบุคคล หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องเป็นองค์การนิติบุคคลโดยเอกเทศจากองค์การของรัฐบาลกลาง ทั้งนี้ เพื่อการดำเนินงานที่ถูกต้องตามกฎหมายและเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เพราะหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีงบประมาณทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

๕. มีการเลือกตั้ง การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ กล่าวคือ จะต้องให้สิทธิแก่ประชาชนในท้องถิ่นในการเลือกตั้งคณะเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการปกครองท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง

๖. มีอำนาจอิสระ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องไม่อยู่ในสายบังคับบัญชาของหน่วยงานรัฐบาลกลาง และมีอำนาจอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย สามารถกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับ เพื่อกำกับควบคุมให้มีการ

ปฏิบัติตามนโยบายหรือความต้องการของท้องถิ่น และสามารถใช้ดุลยพินิจของตนในการปฏิบัติกิจการในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง

๗. มีงบประมาณของตนเอง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ จัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

๘. มีการกำกับดูแลของรัฐ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองระดับรองของรัฐ และอยู่ในการกำกับดูแลของรัฐ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมและความมั่นคงแห่งรัฐ^{๔๔}

(๓) ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตย เนื่องจาก

๑. องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนกล่าวคือ องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นภาพจำลองของระบบการเมืองของชาติ มีกิจกรรมทางการเมืองโดยเฉพาะการเลือกตั้งเป็นราชการชักนำให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเป็นการฝึกหัดการตัดสินใจทางการเมือง

๒. การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคง จะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น เพราะการพัฒนาทางการเมืองในวงกว้างจะนำไปสู่ความเข้าใจการเมืองระดับชาติโดยง่าย

๓. การปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้แจ่มแจ้งทางการเมือง กล่าวคือ ประชาชนจะรู้ถึงวิธีการเลือกตั้ง การตัดสินใจ การบริหาร การเมืองท้องถิ่น การต่อสู้แข่งขันกันตามวิถีทางการเมือง ทำให้เกิดการกลุ่มทางการเมืองในที่สุด

๔. การปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีการเมืองของการเมืองของประชาชนด้วยเหตุที่การเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงและใกล้ชิด และเกี่ยวพันต่อการเมืองระดับชาติ หากมีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอก็จะมีผลทำให้เกิดความคึกคักและมีชีวิตชีวาต่อการปกครองท้องถิ่นประชาชนในท้องถิ่นจะมีความสัมพันธ์และเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา

๕. การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองท้องถิ่นผ่านการเรียนรู้ทางการเมืองในท้องถิ่น ทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับชาติสูงขึ้น ด้วยเหตุที่ได้รับคามนิยมศรัทธาจากประชาชนจึงทำให้ได้รับเลือกตั้งในระดับสูงขึ้น^{๔๕}

^{๔๔}พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร, แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหาร การพัฒนา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท) ในยุคโลกาภิวัตน์, หน้า ๓๓-๔๖.

(๓) ประเภทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การปกครองท้องถิ่นแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบทั่วไป มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษ มี ๒ รูปแบบ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

ตามบทบัญญัติในหมวด ๙ การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๘๔ - ๒๘๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กล่าวถึงที่มาขององค์การปกครองท้องถิ่นโดยสรุปไว้ ดังนี้^{๕๐}

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น จะเป็นข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่นมิได้มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่มีการยุบสภาท้องถิ่นหรือในกรณีที่สมาชิกสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและต้องมีการเลือกตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นชั่วคราวมิให้นำบทบัญญัติตามวรรคสอง วรรคสาม และวรรคหก มาบังคับใช้ทั้งนี้ตามกฎหมายกำหนด

การจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษที่มีโครงการการบริหารที่แตกต่างจากที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ให้กระทำได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง

เทศบาล

^{๕๕} พูนศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล, การปกครองท้องถิ่นและพื้นฐานการพัฒนาประชาธิปไตย กรณีศึกษาสภาตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๒), หน้า ๔๑-๔๓.

^{๕๐} สำนักฝึกอบรมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สถาบันพระปกเกล้า, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, หน้า ๒๔๑ - ๒๔๒.

(๑) จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งเทศบาล

ความคิดในเรื่องการจัดตั้งเทศบาล เริ่มปรากฏตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ ในรูปของ ธรรมนูญลักษณะปกครองคณะนคราภิบาล พ.ศ. ๒๔๖๑ โดยใช้กับเมืองจำลอง “ดุสิตธานี” ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายการปกครองท้องถิ่นฉบับแรก โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ๒ ประการ คือ ประการแรก ประสิทธิภาพในการ จัดบริการสาธารณะ ประการที่สอง เป็นสถาบันการปกครองระบอบประชาธิปไตย เทศบาลจัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีการจัดตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๖ การจัดตั้งเทศบาลกระทำโดยพระราชกฤษฎีกาและมีการแบ่งเทศบาลออกเป็น ๓ ประเภท แต่ ละประเภทมีเงื่อนไขการจัดตั้ง ดังนี้^{๕๑}

๑. เทศบาลตำบล ใช้เกณฑ์รายได้เป็นตัวกำหนดคือ พื้นที่ที่จะจัดตั้งเทศบาลตำบล จะต้องมียาได้ไม่ต่ำกว่า ๑๒ ล้านบาท (ไม่รวมเงินอุดหนุน) ประชากร ๗,๐๐๐ คนขึ้นไป อยู่กัน หนาแน่นไม่ต่ำกว่า ๑,๕๐๐ คนต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร

๒. เทศบาลเมือง คือ ท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นที่มีประชากร ๑๐,๐๐๐ คนขึ้นไป อยู่กันหนาแน่นไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ คนต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร

๓. เทศบาลนคร คือ ท้องถิ่นที่มีประชากรตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ คนขึ้นไป อยู่หนาแน่นไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ คนต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร

(๒) อำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง

เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ มาตรา ๕๒, มาตรา ๕๓, และมาตรา ๕๔ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมืองมี หน้าที่ ที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังนี้^{๕๒}

มาตรา ๕๒ สภาเทศบาลเมืองมีสมาชิกสิบแปดคนและให้คณะเทศมนตรี ประกอบด้วยนายกเทศมนตรีกับเทศมนตรีอื่นอีกสองคน ในกรณีที่เทศบาลเมืองแห่งใด มีรายได้ จัดเก็บตั้งแต่ยี่สิบล้านบาทขึ้นไปก็ให้มีเทศมนตรีเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน

มาตรา ๕๓ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลเมือง มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังนี้

๑. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

^{๕๑} สนิท จรอนันต์, ความเข้าใจเรื่องการจัดตั้งเทศบาลท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายศึกษา, บริษัทสุขุมและบุตรจำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๒๙.

^{๕๒} กองราชการส่วนตำบล สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, กรมการปกครอง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน, ๒๕๔๒), หน้า ๑๔๙ - ๑๕๑.

๒. ให้มีการบำรุงทางบกและทางน้ำ
๓. รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
๔. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
๕. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
๖. ให้ราษฎรได้มีการศึกษาอบรม
๗. หน้าที่อื่นๆ ซึ่งคำสั่งกระทรวงมหาดไทยหรือกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

มาตรา ๕๔ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลอาจจัดกิจการใดๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

๑. ให้มีน้ำสะอาดหรือประปา
๒. ให้มีโรงฆ่าสัตว์
๓. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือหรือท่าข้าม
๔. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
๕. บำรุงและส่งเสริมการทามาหากินของราษฎร
๖. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนไข้
๗. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
๘. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
๙. ให้มีเทศพาณิชย์

ทั้งนี้การดำเนินงานดังกล่าวเทศบาลมีอำนาจตราเทศบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายในกรณีต่อไปนี้

๑. เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ของเทศบาลที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้
๒. เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เทศบาลตราเทศบัญญัติหรือให้อำนาจตราเทศบัญญัติในเทศบัญญัตินั้น จะกำหนดโทษปรับผู้ละเมิดเทศบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่ห้ามมิให้กำหนดเกินกว่าหนึ่งพันบาท

นอกจากนี้อำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมื่อดังกล่าว ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใดๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในเทศบาล แต่ต้องแจ้งให้เทศบาลทราบล่วงหน้าตามสมควรในกรณีนี้ หากเทศบาลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าวให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นชอบของเทศบาลไปประกอบการพิจารณา ดำเนินการนั้นด้วย

(๓) รายได้และค่าใช้จ่ายของเทศบาล

การที่เทศบาลจะสามารถดำเนินการต่างๆ ได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้และจะต้องมีรายได้เป็นของตนเองในการดำเนินงานของเทศบาล การจัดเก็บรายได้และการใช้จ่ายจะถูกควบคุมกำหนดโดยตรงจากรัฐบาล โดยรัฐบาลจะกำหนดเป็นกฎหมายว่าจะมีรายได้กี่ประเภท มีอะไรบ้าง และจะได้มาอย่างไรบ้าง เช่น ภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ฯลฯ และอัตราในการจัดเก็บภาษี รวมทั้งการแบ่งสรรรายได้ประเภทภาษีให้แก่เทศบาล ส่วนกลางก็เป็น ผู้กำหนดอีกด้วย เมื่อเทศบาลมีรายได้แล้ว ก็จำเป็นจะต้องกำหนดแนวทางในการใช้จ่ายในรูปแบบเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี โดยผ่านความเห็นชอบจากสภาเทศบาลเสียก่อน และการตรวจสอบบัญชีจะเป็นการควบคุมสุดท้ายเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้บัญญัติรายได้ในอันที่จะได้รับและค่าใช้จ่ายของเทศบาลไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา ๖๖ เทศบาลอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้

๑. ภาษีอากรตามแต่จะกฎหมายกำหนดไว้
๒. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
๓. รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล
๔. รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์
๕. พันธบัตร หรือเงินกู้ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
๖. เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การ หรือนิติบุคคลต่างๆ
๗. เงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด
๘. เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อุทิศให้
๙. รายได้อื่นใดตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

มาตรา ๖๗ เทศบาลอาจมีรายจ่าย ดังต่อไปนี้

๑. เงินเดือน
๒. ค่าจ้าง
๓. เงินค่าตอบแทนอื่นๆ
๔. ค่าใช้สอย
๕. ค่าวัสดุ
๖. ค่าครุภัณฑ์
๗. ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่นๆ
๘. เงินอุดหนุน

การจ่ายเงินตามมาตรา ๖๗(๘) และการจ่ายเงินเพื่อการลงทุนเทศบาลจะกระทำได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากสภาเทศบาลและผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติ การจ่ายเงินตามมาตรา

๖๗(๙) ถ้าเป็นการชำระหนี้เงินกู้เมื่อกำหนดชำระเทศบาลจะต้องชำระเงินกู้หนี้จากทรัพย์สินของเทศบาลไม่ว่าจะตั้งงบประมาณรายจ่ายประเภทนี้ไว้หรือไม่

มาตรา ๖๘ การจ่ายเงินค่าป่วยการให้แก่นายกเทศมนตรี และรองนายกเทศมนตรี ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบพนักงานเทศบาล การจ่ายเงินค่าป่วยแก่ประธานสภา รองประธานสภา สมาชิกสภาเทศบาล และการจ่ายค่าเบี้ยประชุมให้แก่คณะกรรมการที่สภาเทศบาลแต่งตั้งขึ้นให้เป็นไปตามข้อบังคับซึ่งกระทรวงมหาดไทยกำหนดตามฐานะของเทศบาล

(๔) ลักษณะโครงสร้างสภาเทศบาลและฝ่ายบริหาร

สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามจำนวนดังนี้^{๕๓}

๑. สภาเทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๑๒ คน
๒. สภาเทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๑๘ คน
๓. สภาเทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๒๔ คน

นายกเทศมนตรี มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น นายกเทศมนตรีดำรงตำแหน่งนับตั้งแต่วันเลือกตั้งและมีระยะเวลาดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปีนับแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๒ วาระไม่ได้ ในกรณีที่นายกเทศมนตรีดำรงตำแหน่งไม่ครบระยะเวลา ๔ ปีก็ให้ถือว่าเป็น ๑ วาระและเมื่อได้ดำรงตำแหน่ง ๒ วาระติดต่อกันแล้วจะดำรงตำแหน่งได้อีก เมื่อพ้นระยะเวลา ๔ ปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเทศบาลตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายได้ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๑. เทศบาลตำบลให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน ๒ คน
๒. เทศบาลเมืองให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน ๓ คน
๓. เทศบาลนครให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน ๔ คน

นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งที่ปรึกษานายกเทศมนตรีและเลขาธิการนายกเทศมนตรี ซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาลได้โดยในกรณีเทศบาลตำบลให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกิน ๒ คน เทศบาลเมืองให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกิน ๓ คน และเทศบาลนครให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกิน ๕ คน

^{๕๓}โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่น, หน้า ๑๗๗.

(๕) ส่วนงานของเทศบาล

ส่วนงานของเทศบาลประกอบด้วยหน่วยงานหลัก ๖ ส่วน ดังนี้

๑. **สำนักงานปลัดเทศบาล** มีหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามกฎระเบียบแบบแผนนโยบายของเทศบาล เป็นเลขานุการของสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานธุรการ งานประชาสัมพันธ์ งานนิติการ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานทะเบียน ตลอดจนงานอื่นๆ ที่มีได้กำหนดไว้เป็นงานใดโดยเฉพาะเช่น สถานธนาภิบาล

๒. **ส่วนการคลัง** มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินและการบัญชี การจัดเก็บภาษีต่างๆ เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย งานจัดทำงบประมาณ งานผลประโยชน์ของเทศบาล ควบคุมดูแลพัสดุและทรัพย์สินของเทศบาล

๓. **ส่วนสาธารณสุข** มีหน้าที่แนะนำช่วยเหลือด้านการเจ็บป่วยของประชาชน การป้องกันและระงับโรคติดต่อ การสุขาภิบาล การรักษาความสะอาด งานสัตวแพทย์ ตลาดสาธารณะ สุสาน ฼าปนสถานสาธารณะ และงานด้านสาธารณสุข ตลอดจนควบคุมการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น การแต่งผม การจำหน่ายอาหาร ซึ่งรวมทั้งงานสาธารณสุขอื่นๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายหรืองานที่ได้รับมอบหมาย

๔. **ส่วนช่าง** มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานโยธา งานบำรุงรักษาทางบก ทางระบายน้ำ สวนสาธารณะ งานสำรวจแบบแผน งานสถาปัตยกรรม ผังเมือง งานสาธารณูปโภค งานเกี่ยวกับไฟฟ้า และงานควบคุมการก่อสร้างอาคาร เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

๕. **ส่วนการประปา** มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการและจำหน่ายน้ำสะอาดตลอดจนจัดเก็บขยะผลประโยชน์ในการนี้

๖. **ส่วนการศึกษา** มีหน้าที่ดำเนินการด้านการศึกษาระดับประถมศึกษาของเทศบาล งานการสอน การนิเทศ การศึกษา งานสวัสดิการสังคม และนันทนาการ ตลอดจนการปฏิบัติงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือเรียกชื่อย่อว่า “อบจ.” ซึ่งในปัจจุบัน อบจ. ถือเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทยรูปแบบหนึ่ง ที่มีความเป็นมาและมีวิวัฒนาการการปรับปรุงแก้ไขตลอดมาตามลำดับ

พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. ๒๔๗๖ กำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยงานบริหารส่วนภูมิภาค โดยอำนาจการบริหารงานในจังหวัดอยู่ภายใต้การดำเนินงานของกรมการจังหวัด ซึ่งมีข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นประธาน

ในปีเดียวกัน ได้มีการจัดตั้งสภาจังหวัดตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ เพื่อให้มีบทบาทหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่คณะกรรมการจังหวัด โดยฐานะของสภาจังหวัดยังมีได้เป็นนิติบุคคลที่แตกต่างหากจากราชการภูมิภาค

พ.ศ. ๒๔๘๑ ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. ๒๔๘๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแยกกฎหมายสภาจังหวัดไว้โดยเฉพาะ แต่สภาจังหวัดยังมีลักษณะคงเดิม กล่าวคือทำหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาของกรมการจังหวัด

พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและความรับผิดชอบบริหารราชการในจังหวัดของกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ทำให้อำนาจของกรมการจังหวัดเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ดังนั้นโดยผลของกฎหมายฉบับนี้ทำให้สภาจังหวัดจึงมีฐานะเป็นสภาที่ปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย

พ.ศ. ๒๔๙๘ ได้มีความพยายามในการจัดการปกครองท้องถิ่น โดยมีแนวความคิดที่จะปรับปรุงบทบาทของสภาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิด “องค์การบริหารส่วนจังหวัด” (อบจ.) ขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๔๙๘ ในสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม กำหนดให้ อบจ. มีฐานะเป็นนิติบุคคลและแยกจากจังหวัดซึ่งเป็นราชการส่วนภูมิภาค และโครงสร้างและองค์ประกอบของ อบจ. ใช้มาจนถึง พ.ศ. ๒๕๔๐ สำหรับหน้าที่ของ อบจ. ในตอนนั้น กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการส่วนจังหวัดภายในเขตจังหวัดซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล และหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่น

พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้มีการตรา พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาใช้บังคับแทน พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๔๙๘ การมี พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๒ เกิดจากแรงกดดันจากการรวมตัวของสหพันธ์ อบจ. ทั่วประเทศ และผลกระทบจาก พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ที่มีการประกาศยกฐานะสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งทำให้พื้นที่ดำเนินงานของ อบจ. ซ้อนทับกับ อบต. รวมทั้งการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และรายได้ของ อบจ. เป็นต้น

นอกจากนั้น พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้แยกข้าราชการส่วนภูมิภาค ออกจากฝ่ายบริหารของ อบจ. (ซึ่งเดิมผู้ว่าราชการจังหวัดเคยดำรงตำแหน่งนายก อบจ.) มาให้ สภาจังหวัดเป็นผู้เลือกนายก อบจ. ขึ้นทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ตาม พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมาย อบจ.

๑. โครงสร้างและองค์ประกอบของ อบจ. ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฝ่าย นิติบัญญัติ) และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฝ่ายบริหาร)

๑.๑ สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ในจังหวัดหนึ่งให้มีสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอันประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด

สำหรับจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ถือเกณฑ์ตามจำนวนราษฎร แต่ละจังหวัดตามหลักฐานทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งดังนี้

๑) จังหวัดใดมีราษฎรไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ คน มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ ๒๔ คน

๒) จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า ๕๐๐,๐๐๐ คน แต่ไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ คน มีสมาชิกได้ ๓๐ คน

๓) จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ คน แต่ไม่เกิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ คน มีสมาชิกได้ ๓๖ คน

๔) จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า ๑,๕๐๐,๐๐๐ คน แต่ไม่เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ คน มีสมาชิกได้ ๔๒ คน

๕) จังหวัดใดมีราษฎรเกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ คนขึ้นไป มีสมาชิกได้ ๔๘ คน^{๕๔}

(๑) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ ๔ ปี

ให้สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลือกตั้งสมาชิกสภาเป็นประธานสภา ๑ คน และเป็น รองประธานสภา ๒ คน

๑.๒ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนายก องค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายก อบจ. มีอำนาจแต่งตั้งรองนายก อบจ. ตามกฎหมายกำหนด สำหรับรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้มาจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังนี้

๑) ในกรณีมีสมาชิก ๔๘ คน ให้มีรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ ๔ คน

๒) ในกรณีมีสมาชิก ๓๖-๔๒ คน ให้มีรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ ๓ คน

๓) ในกรณีมีสมาชิก ๒๔-๓๐ คน ให้มีรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ ๒ คน

๑.๓ ข้าราชการส่วนจังหวัด

^{๕๔} นันทวัฒน์ บรมานันท์, ครั้งที่ ๖ การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (๓) : วัฒนาการของการปกครองส่วนท้องถิ่น : ๑๐๐ ปีแห่งการรอยคอย, สืบค้นเมื่อ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๓, <<http://www.pub-law.net/publaw/view.asp?PublawIDs=1266> >, หน้า ๑.

สำหรับเจ้าหน้าที่อื่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นได้แก่ ข้าราชการส่วนจังหวัด ซึ่งรับเงินเดือนจากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ข้าราชการส่วนจังหวัดมีนายกององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชา และมีรองนายกององค์การบริหารส่วนจังหวัดกับปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชารองจากนายกององค์การบริหารส่วนจังหวัด

การบริหารงานจะแบ่งออกเป็นส่วนต่างๆ ได้แก่ ส่วนอำนวยการดูแลกิจการทั่วไปของ อบจ. ส่วนแผนและงบประมาณรับผิดชอบเรื่องแผนและงบประมาณของ อบจ. ส่วนโยธา รับผิดชอบทางด้านงานช่างและการก่อสร้างโครงการสาธารณูปโภค ส่วนการคลังดูแลด้านการเงิน การคลังและการเบิกจ่ายเงิน ส่วน กิจการสภา อบจ. รับผิดชอบงานของสภา อบจ.

(๒) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

นับตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ อบจ. ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบอำนาจหน้าที่ไปจากเดิมโดยจะมีหน้าที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด ซึ่งเน้นการประสานงานการพัฒนา ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับต่ำกว่าภายในจังหวัด

พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔๕ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของ อบจ. ไว้ดังนี้^{๕๕}

๑. ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย
๒. จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
๓. สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
๔. ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
๕. แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่น
๖. อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตาม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในเขตสภาตำบล
๗. คุ่มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๘. จัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขต อบจ. และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้ อบจ. จัดทำตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

^{๕๕}โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่น, หน้า ๑๕๔.

๙. จัดทำกิจการอื่นๆ ที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ อบจ. เช่น พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

นอกจากนี้ อบจ. อาจจัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่น หรือ อบจ. อื่นนอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากองค์กรนั้นๆ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคที่มอบให้ อบจ. ปฏิบัติ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

อำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ฝ่ายบริหารจะเป็นผู้ดำเนินการโดยได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติ โดยการอนุมัติข้อบัญญัติต่างๆ เช่น ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นต้น

(๓) การบริหารการคลังของ อบจ.

รายได้ของ อบจ. มาจากภาษีชนิดต่างๆ ที่ อบจ. เป็นผู้จัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษี โรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้ายและค่าธรรมเนียมต่างๆ บางส่วนมาจากภาษีบางชนิดที่รัฐบาลเป็นผู้จัดเก็บเองแล้วจัดสรรให้ อบจ. ตัวอย่างของภาษีเหล่านี้ที่เรารู้จักดี ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม จัดเก็บโดยกรมสรรพากร ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน จัดเก็บโดยกรมการขนส่งทางบก ค่าภาคหลวงแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม โดยกรมทรัพยากรธรณี เป็นต้น และบางส่วนมาจากเงินอุดหนุนของรัฐบาล

นอกจากนี้ พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ ยังกำหนดให้ อบจ. มีอำนาจออกข้อบัญญัติเพื่อเก็บ

๑. ภาษีบำรุง อบจ. จากสถานค้ำปลีกล้ำน้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล และน้ำมันที่คล้ายกัน และก๊าซปิโตรเลียมไม่เกินลิตรละห้าสตางค์ ยาสูบไม่เกินมวนละห้าสตางค์

๒. ค่าธรรมเนียมบำรุง อบจ. จากผู้พักในโรงแรม ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

๓. ภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นจากภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร ค่าธรรมเนียม ใบอนุญาตขายสุราและใบอนุญาตเล่นการพนันไม่เกินร้อยละสิบ

๔. ภาษีมูลค่าเพิ่ม เพิ่มขึ้นจากอัตราที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากร กรณีที่ประมวลรัษฎากรเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละศูนย์ ให้ อบจ. เก็บในอัตราร้อยละศูนย์ กรณีที่ประมวลรัษฎากรเก็บในอัตราอื่น ให้ อบจ. เก็บหนึ่งในเก้าของอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากร

๕. ค่าธรรมเนียมใดๆ จากผู้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่ อบจ. จัดให้มีขึ้นตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

เมื่อ อบจ. มีรายได้ก็จำเป็นต้องกำหนดแนวทางในการใช้จ่าย ซึ่งในระดับประเทศ การบริหารงบประมาณแผ่นดินจะกระทำโดยร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

ร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาก่อน รัฐบาลจึงจะนำงบประมาณไปใช้จ่ายในการบริหารประเทศได้ การบริหารงบประมาณของ อบจ. ก็ใช้หลักการเดียวกัน กล่าวคือ ฝ่ายบริหารจะต้องจัดทำร่างข้อบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อให้สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน ฝ่ายบริหารคือ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงจะนำเงินงบประมาณไปใช้จ่ายได้

(๔) การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น มีเจตนารมณ์ที่มุ่งเน้นให้ท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย และเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น จึงมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านโครงสร้างทางการบริหาร อำนาจหน้าที่ รายได้ การบริหารงานบุคคล และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

๑. รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง
๒. รัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชน
๓. การกำกับดูแลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น
๔. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ
๕. ให้มีคณะกรรมการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจในรูปแบบไตรภาคี ทำหน้าที่จัดสรรภาษีอากรและกำหนดอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจหน้าที่และรายได้เพิ่มขึ้นให้ท้องถิ่นเป็นสำคัญ
๖. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องประกอบด้วยสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือ ผู้บริหารท้องถิ่น และต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น มีวาระคราวละ ๔ ปี
๗. ให้อำนาจราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นสามารถถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น และสามารถขอให้สภาท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้
๘. ให้มีคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นในรูปแบบไตรภาคีทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งพนักงานและลูกจ้างขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น
๙. เพิ่มอำนาจให้ท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรม อันดีของท้องถิ่น และการส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จากการที่รัฐธรรมนูญ

บัญญัติให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ตามความเป็นอิสระของท้องถิ่นดังกล่าวก็ยังคงอยู่ภายใต้เงื่อนไขของความเป็นกลไกหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดินที่เป็นภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบของรัฐบาลที่จะต้องกำกับดูแล ทั้งนี้ เพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปด้วยความถูกต้องตามที่กฎหมายบัญญัติอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยทั่วไป รัฐบาลจึงจำเป็นต้องกำกับดูแลท้องถิ่น โดยผ่านการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดและอำเภอ ซึ่งถือเป็นตัวแทนและกลไกสำคัญของรัฐบาลในการกำกับดูแลท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดตั้งโดยพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ และมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ ซึ่งจากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีบทบาทที่สำคัญในการช่วยพัฒนาท้องถิ่น คือ

๑. บทบาทในการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น ในภาพรวมของจังหวัดในรูปของแผนพัฒนาจังหวัด โดยรวบรวมแผนงานโครงการของหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นทั้งหมดของจังหวัดที่หน่วยราชการส่วนท้องถิ่น แต่ละแห่งเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการเอง เพื่อให้เห็นภาพรวมและทิศทางการพัฒนาจังหวัดลดความ ซ้ำซ้อน และมีลำดับความสำคัญของแต่ละงานที่ชัดเจน

๒. สนับสนุนในการดำเนินการกิจกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก และ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการได้ จึงต้องให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการจัดทำ เช่น สนามกีฬา บ่อบำบัดน้ำเสียรวม เป็นต้น

๓. ประสานและดำเนินโครงการพัฒนา ที่มีลักษณะคาบเกี่ยวระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง หากแยกดำเนินการจะสิ้นเปลืองงบประมาณหรือส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างท้องถิ่นเอง เช่น ถนนสายหลักซึ่งผ่านเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่ง สถานที่ทิ้งขยะ สวนสาธารณะ เป็นต้น

(๕) การกำกับดูแล

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง และเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ตามหลักการกระจายอำนาจโดยรัฐบาลกลาง ที่มุ่งกระจายอำนาจให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีผู้บริหารมาจากเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่หรือโดยความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และดำเนินการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลผ่านทางจังหวัด การควบคุมกำกับดูแลจึงต้องกระทำเท่าที่จำเป็น ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ กำหนด คือ

๑. **ระดับกระทรวง** โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจกำกับดูแล การปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ หากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของราชการ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะรายงานรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยเพื่อวินิจฉัยสั่งการในเรื่องต่างๆ ที่ได้รับรายงานมา เช่น วินิจฉัยเกี่ยวกับการ ยับยั้งการปฏิบัติการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด การเพิกถอนมติของสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด โดย ผู้ว่าราชการจังหวัด การสั่งให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพ้นจาก ตำแหน่ง การยุบสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๒. **ระดับจังหวัด** โดยผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติราชการ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และรองนายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด (ฝ่ายบริหาร) และสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตาม กฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

นอกจากความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเกี่ยวกับการกำกับ ดูแลตาม พระราชบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวแล้ว ยังมีการกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย และจังหวัด ตามระเบียบและหนังสือสั่งการที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย เช่น ระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การ เก็บรักษาเงินและการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งสามารถแยก ประเภทการกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังนี้

- การกำกับดูแลตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐
- การกำกับดูแลเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
- การกำกับดูแลเกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่น
- การกำกับดูแลเกี่ยวกับการพัฒนารายได้ท้องถิ่น
- การกำกับดูแลเกี่ยวกับการเงินการคลังและการงบประมาณท้องถิ่น
- การกำกับดูแลเกี่ยวกับการตรวจสอบการคลังท้องถิ่น

(๖) พระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ ดังนี้^{๕๖}

มาตรา ๑๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

๑. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

๒. การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น

๓. การประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

๔. การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

๕. การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖. การจัดการศึกษา

๗. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

๘. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

๙. การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม

๑๐. การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม

๑๑. การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม

๑๒. การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ

๑๓. การจัดการและดูแลสถานีขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ

๑๔. การส่งเสริมการท่องเที่ยว

๑๕. การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุน และการทำกิจการไม่ว่าจะดำเนินการเองหรือร่วมกับบุคคลอื่นหรือจากสหการ

๑๖. การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

๑๗. การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง

๑๘. การส่งเสริมการกีฬา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

๑๙. การจัดให้มีโรงพยาบาลจังหวัด การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุม

โรคติดต่อ

^{๕๖} กฎหมายกลางทั่วไป, พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒, สืบค้นเมื่อ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๓, < <http://www.local.moi.go.th/law29.htm> >.

๒๐. การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ
๒๑. การขนส่งมวลชนและการวิศวกรรมจราจร
๒๒. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๒๓. การจัดให้มีระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในจังหวัด
๒๔. จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตและกิจการนั้นเป็นการสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
๒๕. สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
๒๖. การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
๒๗. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
๒๘. จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
๒๙. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๒๔ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อาจมีรายได้จากภาษีอากรค่าธรรมเนียมและเงินรายได้ดังต่อไปนี้

๑. ภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับน้ำมันเบนซินและน้ำมันที่คล้ายกัน น้ำมันดีเซลและน้ำมันที่คล้ายกัน ก๊าซปิโตรเลียมที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับรถยนต์ซึ่งเก็บจากการค้าภายในเขตจังหวัดโดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มเติมไม่เกินลิตรละสิบสตางค์สำหรับน้ำมันและกิโลกรัมละไม่เกินสิบสตางค์สำหรับก๊าซปิโตรเลียม

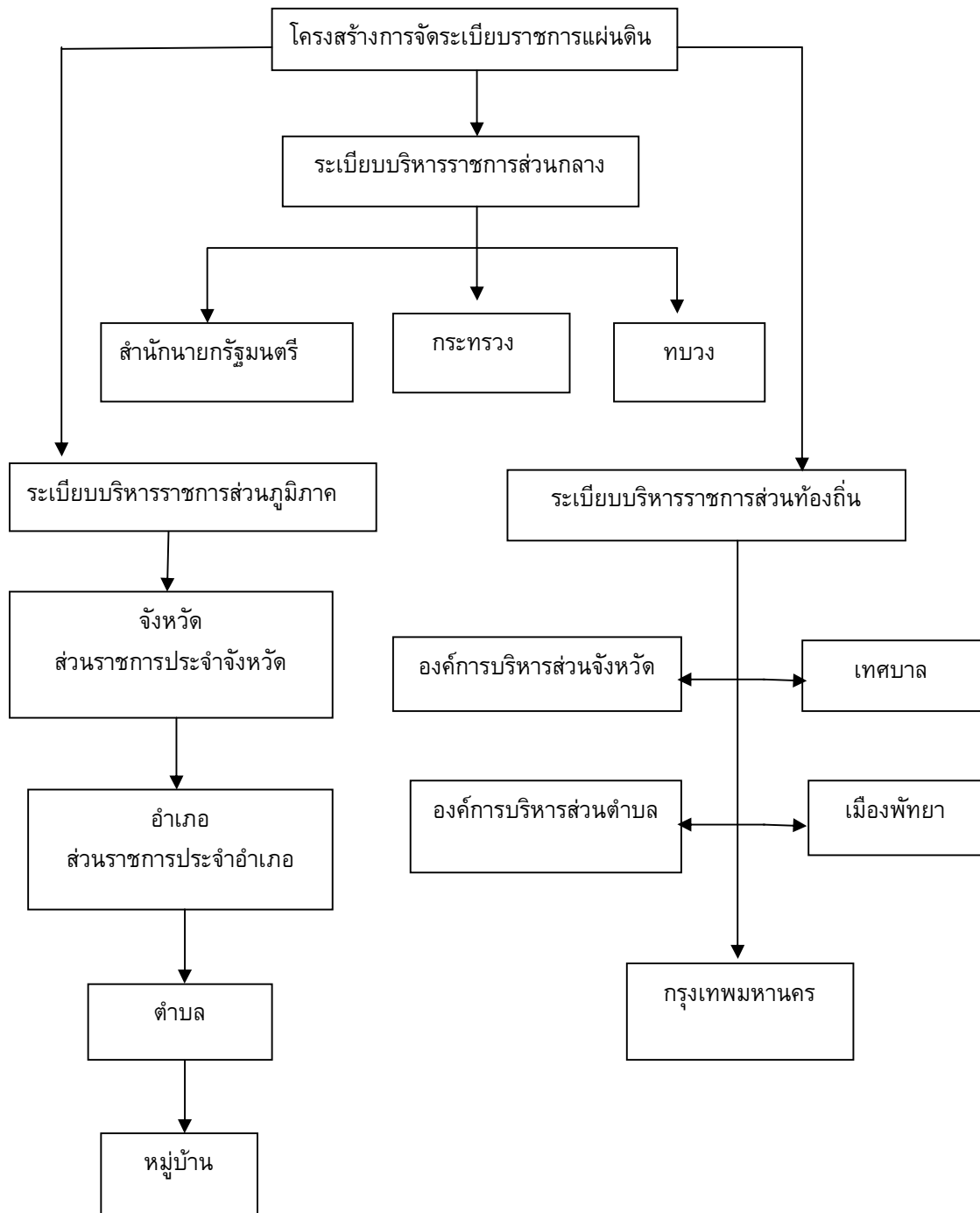
๒. ภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดสำหรับยาสูบ ซึ่งเก็บจากการค้าในเขตจังหวัด โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มเติมไม่เกินมวนละสิบสตางค์

๓. ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรที่ได้รับการจัดสรรในอัตราซึ่งเมื่อรวมกับอัตราตามมาตรา ๒๓ (๔) และมาตรา ๒๕ (๖) แล้วไม่เกินร้อยละสามสิบ ของภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้หักส่วนที่ต้องจ่ายคืนแล้ว โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

๔. ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราซึ่งเมื่อรวมกับอัตราตามมาตรา ๒๓ (๕) แล้วไม่เกินแล้วไม่เกินร้อยละสามสิบของอัตรากำหนดที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากรโดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

๕. ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ รวมทั้งเงินเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ภาษีรถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และค่าธรรมเนียมล้อเลื่อนตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน
๖. ภาษีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ
๗. อากรรังนกอีแอ่นตามกฎหมายว่าด้วยอากรรังนกอีแอ่น
๘. ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละยี่สิบของค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น
๙. ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละยี่สิบของค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่จัดเก็บได้ภายในเขต องค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น
๑๐. ค่าธรรมเนียมบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยออกข้อบัญญัติเรียกเก็บจากผู้พักในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม
๑๑. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับในกิจการที่กฎหมายมอบหมายหน้าที่ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการภายในเขต องค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น และให้ตกเป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
๑๒. ค่าธรรมเนียมใดๆ ที่เรียกเก็บจากผู้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดให้มีขึ้น
๑๓. รายได้อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด^{๕๗}

^{๕๗} อ่างแล้ว.

แผนภาพที่ ๒.๑ : แสดงโครงสร้างการจัดระเบียบการบริหารราชการไทยในปัจจุบัน

จากการค้นคว้าวิจัยสรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองโดยใช้หลัก การกระจายอำนาจคือรัฐมอบอำนาจให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นรับไปบริหาร โดยให้ประชาชนปกครองกันเอง มี ๕ รูปแบบ คือ ๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มีโครงสร้างบริหารคือสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมี ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้กำกับดูแล ๒) เทศบาล มีโครงสร้างบริหารคือสภาเทศบาล และ นายกเทศมนตรี โดยมี ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแล ๓) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีโครงสร้างบริหารคือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมี นายอำเภอเป็นผู้กำกับดูแล ๔) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ที่มีฐานะเป็นทรวงการเมืองและนิติบุคคล คือ กรุงเทพมหานคร และ ๕) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเมืองพัทยา ในปัจจุบันรูปแบบการปกครองท้องถิ่นของไทยทุกรูปแบบ ใช้การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงทั้งสิ้น

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า มีนักวิชาการนำเสนอไว้ ดังนี้

(๑) ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล คือ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘^{๕๔}

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีโครงสร้างคล้ายกับเทศบาล ที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และ ฝ่ายบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

๑. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล
๒. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ลักษณะโครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๔๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๕๔๖ ถึงโครงสร้างการบริหาร ดังนี้

๑. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ซึ่งมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละ ๒ คน ถ้ามีเพียงหนึ่ง

^{๕๔} ไกวิทย์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่น, หน้า ๒๕๔.

หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีสมาชิกได้ ๖ คน และถ้าองค์การบริหารใดที่มีเพียงสองหมู่บ้าน ให้สภา มีสมาชิกได้หมู่บ้านละ ๓ คน โดยประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และรองประธานองค์การบริหารส่วนตำบล เลือกจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ คือ ๑) ให้ความเห็นชอบพัฒนาส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ๓) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามแนวนโยบายและแผนพัฒนาตำบล กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ

๒. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

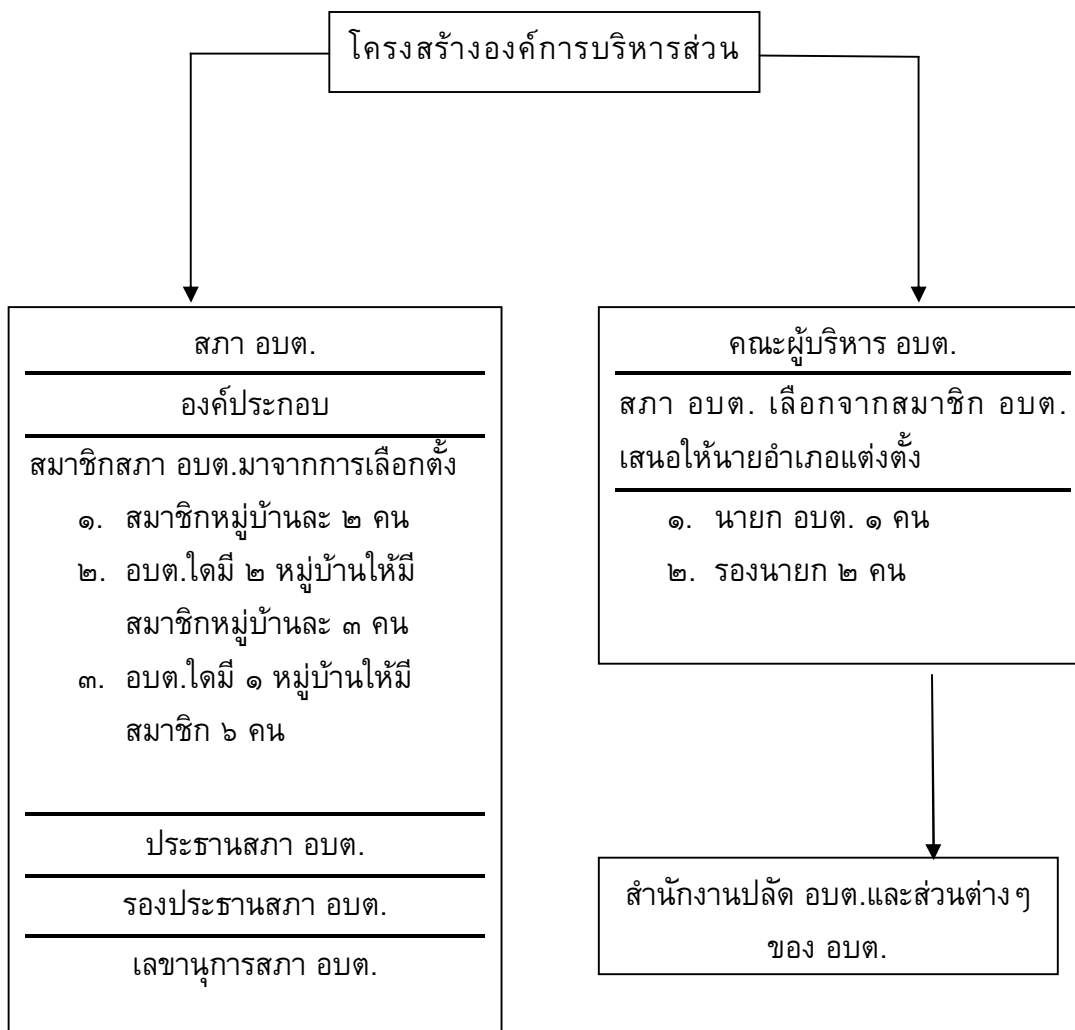
คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีกรรมการบริหารหนึ่งคน และกรรมการบริหาร จำนวน ๒ คน โดยเลือกจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ ๑) บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบังคับแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ๒) จัดทำแผนพัฒนาตำบล และงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความเห็นชอบ ๓) รายงานผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง ๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

๓. นายองค์การบริหารส่วนตำบล^{๕๙}

ประกอบด้วยนายองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น นายองค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีการแต่งตั้งรองนายองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งไม่ใช่สมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายขององค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกิน ๒ คน และอาจแต่งตั้งเลขา นายองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ นายองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ๖ ประการดังนี้ ๑) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ ๒) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ๓) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายองค์การบริหารส่วนตำบล

^{๕๙} ทีวีรัตน์, องค์การบริหารส่วนตำบล, สืบค้นเมื่อ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓, <<http://www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic=182.0;wap2>>.

- ๔) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
 ๕) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายโดยมีตครสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๒ : แสดงโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพ.ร.บ. สภาตำบลและอบต.

(๒) โครงสร้างทั่วไป มีดังนี้

องค์กรบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ จำนวนกว่า ๗,๘๕๓ แห่ง ดูแลประชากรระดับรากหญ้ากว่า ๖๐ ล้านคน^{๖๐}

พ.ร.บ. สถาปนาและองค์กรบริหารส่วนตำบล แบ่งการบริหารออกเป็นดังนี้^{๖๑}

๑. สำนักปลัด มีหน้าที่เกี่ยวกับงานทั่วไปเช่นงานธุรการ พิมพ์ดีด การเจ้าหน้าที่สวัสดิการ การประชุม การตราข้อบังคับตำบล นิติการ พาณิชย ์ รัฐพิธี ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผนพัฒนาตำบล จัดทำข้อบังคับ งบประมาณประจำปี เสนอขออนุมัติดำเนินการตามข้อบังคับและงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๒. ส่วนการคลัง ทำหน้าที่เกี่ยวกับ การรับเงิน เบิกจ่ายเงิน ฝากเงิน เก็บรักษาเงิน ตรวจเงิน หักภาษีเงินได้และการนำส่งภาษี งานเกี่ยวกับการตัดโอนเงินเดือน รายงานเงินคงเหลือประจำวัน ขออนุมัติเบิกตัดปี และขอขยายเวลาเบิกจ่ายการจัดทำงบแสดงฐานะทางการเงิน งบ ทรัพย์สิน หนี้สิน งบประมาณโครงการ เงินสะสม จัดทำบัญชีทุกประเภท งานทะเบียนคุมรายได้ รายจ่าย และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

๓. ส่วนโยธา ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสำรวจ ออกแบบ เขียนแบบ ถนน อาคาร สะพาน แหล่งน้ำ ประมาณค่าใช้จ่ายตามโครงการ ควบคุมอาคาร การก่อสร้าง และงานซ่อมบำรุงทางอาคาร สะพาน แหล่งน้ำ ควบคุมงานก่อสร้าง และงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

๔. ส่วนสาธารณสุข (มีเฉพาะอ.บ.ต. ชั้นหนึ่ง) ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสุขาภิบาล งานควบคุมโรคติดต่อ ตลอดจนงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

บุคลากรขององค์กรบริหารส่วนตำบล มี ๓ ส่วน คือ

๑. **บุคลากรฝ่ายสภา** มีสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้ง โดยประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละ ๒ คน ถ้ามีเพียง ๑ หมู่บ้านให้มีสมาชิกได้ ๖ คน และถ้ามีเพียง ๒ หมู่บ้าน ให้สภาองค์กรบริหารส่วนตำบลมีสมาชิกได้หมู่บ้านละ ๓ คน อยู่ในวาระคราวละ ๔ ปี นับตั้งแต่วันเลือกตั้งประธานสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล และรองประธานสภาการบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบล ตามมติของสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง มีตำแหน่งคราวละ ๔ ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับเลือกตั้ง ส่วนเลขานุการ ๑ คน เลือกจากปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล

^{๖๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙.

^{๖๑} วิชาษฐ์ ทวีเศรษฐ และสุขุม นวลสกุล, การเมืองการปกครอง, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๔๖๗-๔๖๘.

๒. บุคลากรฝ่ายนายก มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคนมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ตามกฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายก ซึ่งไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยในการบริหารได้ไม่เกิน ๒ คนและอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกหนึ่งคนซึ่งไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓. บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน มีดังนี้

๓.๑ พนักงานส่วนตำบล ซึ่งเป็นบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้รับเงินเดือนจากงบประมาณหมวดเงินเดือน

๓.๒ พนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๓ ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่องค์การบริหารส่วนตำบล ร้องขอให้ไปดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลตำแหน่งหรือปฏิบัติงานชั่วคราว

การจัดชั้นองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกไว้ดังนี้^{๖๒}

อบต. ชั้น ๑ คือ อบต.ที่มีรายได้ ๒๐ ล้านบาทขึ้นไป

อบต. ชั้น ๒ คือ อบต.ที่มีรายได้ ๑๒ - ๒๐ ล้านบาท

อบต. ชั้น ๓ คือ อบต.ที่มีรายได้ ๖ - ๑๒ ล้านบาท

อบต. ชั้น ๔ คือ อบต.ที่มีรายได้ ๓ - ๖ ล้านบาท

อบต. ชั้น ๕ คือ อบต.ที่มีรายได้ไม่เกิน ๓ ล้านบาท

(๓) การภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ส่วนที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง พ.ศ. ๒๕๔๖ บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มีภารกิจ หน้าที่ในการจัดระบบสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง คือ

ภาระที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้แก่

๑. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ ทางบก
๒. รักษาความสะอาดของถนนทางน้ำทางเดิน ในที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
๓. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
๔. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

^{๖๒} ศูนย์รวมข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบล, รู้จักบทบาทหน้าที่ของอบต., โครงสร้างการบริหารงาน, สืบค้นเมื่อ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓, < <http://www.tambol.com/tambol/info10.asp>>.

๕. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
๖. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ
๗. คุ่มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๘. บำรุงรักษาศิลปจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
๙. ปฏิบัติหน้าที่ที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร ภาระที่อาจจัดทำได้ตามความจำเป็นตามความต้องการของท้องถิ่นแต่ละแห่ง เช่น ให้มีน้ำเพื่อการบริโภค อุปโภค และการเกษตร บำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง บำรุงรักษาทางระบายน้ำ บำรุงรักษาสถานที่ประชุม กีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรรวมและสหกรณ์ ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร คุ่มครองและดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสมบัติของแผ่นดิน

(๔) หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจและหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งทางเศรษฐกิจและการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองเป็นการแก้ไขปัญหา และสนองตอบความต้องการของชุมชนระดับตำบลโดยใช้แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเครื่องมือ การปฏิบัติตามภารกิจและหน้าที่เริ่มจากการสำรวจ รวบรวมปัญหาตามความต้องการก่อนหลัง และนำปัญหา และความต้องการ มาทำการวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขให้ตรงกับความต้องการโดยจัดทำในรูปของยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะเวลา ๑๐-๑๕ ปี แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ๕ ปี และแผนประจำปีพร้อมกันจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยการจัดหาให้เพียงพอกับวงเงินงบประมาณรายรับที่กำหนดไว้ โดยการจัดเก็บรายได้เอง และได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และนำไปเบิกจ่ายตามโครงการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเมื่อมีเงินรายได้เพียงพอแล้วก็จะดำเนินการจัดหาพัสดุ ตามโครงการต่างๆที่กำหนดไว้ให้สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพของแต่ละโครงการ และติดตามรายงานผลให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบลและศูนย์ประสานการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ใช้เป็นข้อมูลสำหรับดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

ภารกิจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว หมายถึง การบริหารการพัฒนาการแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชนระดับตำบล ตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง พ.ศ. ๒๕๔๖ พระราชบัญญัติกำหนดแผน

ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๖^{๖๓}

การกำหนดแผนพัฒนา เป็นหน้าที่ ขององค์การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบล ๓ องค์กร คือ

๑. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็น ประธาน รองปลัด หัวหน้าสำนักปลัด หัวหน้าส่วนการบริหารทุกส่วน ผู้มีความรู้ด้านการ วางแผนที่คณะกรรมการคัดเลือกไม่เกิน ๓ คน และพนักงานส่วนตำบลที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ ทำหน้าที่กำหนดแผนงานโครงการ ให้เป็นไปตามแนวทางการ พัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ต้องทำหน้าที่วิเคราะห์ ประสานงานโครงการ และจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

๒. คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีประธานกรรมการการบริหาร เป็น ประธานกรรมการบริหารทั้งหมด และสมาชิกสภาไม่เกิน ๓ คน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำองค์กร ภาคเอกชน ที่คณะกรรมการบริหารคัดเลือกไม่เกิน ๕ คน กำหนดในพื้นที่ ปลัดอำเภอ ผู้ประสานงานประจำตำบล ซึ่งมีปลัดเป็นกรรมการและเลขานุการ นอกจากนี้ยังมีหัวหน้าสำนัก ปลัด หรือผู้ที่ประธานกรรมการบริหารมอบหมายเป็นกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการมีหน้าที่ กำหนดแนวทางให้เป็นไปตามแผนพัฒนาส่วนตำบล โดยให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางการ แก้ไขปัญหา ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนา และติดตามประเมินผล ให้ความเห็นชอบร่าง แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

๓. ศูนย์ประสานการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีประธานกรรมการบริหาร ปลัดทุก แห่งในอำเภอ โดยให้นายอำเภอเรียกประชุมศูนย์ประสานงานพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การเลือกประธานและรองประธานเลขานุการ เลือกประธาน และรองประธานตำแหน่งละ ๑ คน จากประธานกรรมการบริหารเลือกเลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ ตำแหน่งละ ๑ คน จากปลัด ศูนย์จะเป็นผู้ลงมติ วาระการดำรงตำแหน่งและเงื่อนไขอื่น ๆ ตรวจสอบและวิเคราะห์ ประสานงานโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นร่างแผน ๕ ปี ร่างแผนประจำปีอีกด้วย

(๕) บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบสาธารณะเพื่อประชาชนใน ท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งการพัฒนาจะต้องดำเนินการดังนี้

๑. การกิจตามกฎหมาย โดยให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐบาลแถลงต่อรัฐสภาที่กำหนดไว้ใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหน่วยงานระดับอำเภอประสานการปฏิบัติและ

^{๖๓}โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่น, หน้า ๒๕๗.

สนับสนุนการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบาย เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล

๒. เป็นกลไก ในการแก้ไขปัญหา โดยศึกษารวบรวม วิเคราะห์ปัญหาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา กำหนดเป้าหมาย คือสภาพ สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขปัญหา ในระดับตำบลและหมู่บ้าน

๓. ความเหมาะสมของพื้นที่ และความสามารถในการพัฒนาพิจารณาจากภูมิศาสตร์ ประชาชน การรวมกลุ่มขององค์กรชุมชน และปัจจัยทางการบริหาร เช่น บุคลากร งบประมาณ ระบบงาน เครื่องและอุปกรณ์ และการรวมกลุ่มขององค์กรชุมชน

๔. คำนึงถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกันของคนในท้องถิ่น โดยยึดหลักความเป็นไปได้ และประโยชน์สูงสุดให้เกิดเป็นรูปธรรม โดยใช้แผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการบริหารการพัฒนาสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน

(๖) รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)^{๖๔}

องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) มีรายได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังต่อไปนี้

๑. ภาษีอากรและค่าธรรมเนียม ได้แก่มาจาก
 - ภาษีบำรุงท้องที่
 - ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
 - ภาษีป้าย
 - อากรรการฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์
 - ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน
 - ภาษีธุรกิจเฉพาะ
 - ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการขายสุรา
 - ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นการพนัน
 - อากรรังนกอีแฉ่น
 - ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
 - อากรรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง
 - ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
 - ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน

^{๖๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๖๐.

- ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
- ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่
- เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
- ภาษีมูลค่าเพิ่ม
- ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามกฎหมายกำหนด

๒. เงินอุดหนุนรัฐบาล

๓. รายได้จากทรัพย์สินและจากรายได้อื่นๆ

- รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
- รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- รายได้ตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดทำให้
- รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

๔. เงินกู้ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- กู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคล
- การกู้ยืมทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- การกู้ยืมต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

เราจะเห็นได้ว่า อบต.มีแหล่งที่มาหลายแหล่ง โดยเฉพาะรายได้ที่มาจากแหล่งรายได้ของตนเอง ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นที่และทรัพยากรต่างๆในแต่ละอบต.นั้นเป็นสิ่งสำคัญ บางอบต.มีทรัพยากรในพื้นที่มาก ก็จะมีแหล่งที่มาของรายได้มาก บางแห่งมีทรัพยากรในพื้นที่น้อยก็จะมีแหล่งที่มาของรายได้น้อย ซึ่งย่อมส่งผลต่อการดำเนินกิจการพัฒนาในท้องถิ่น อบต. ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรใน อบต. ไม่มากนัก

จากการค้นคว้าผู้วิจัยสรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะภายในเขตของท้องถิ่น เพื่อตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาหรือเพื่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ มีโครงสร้างคล้ายๆกับเทศบาล ที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ซึ่งประกอบไปด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และจะเห็นได้ว่า อบต.ในฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นข้าราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินกิจการพัฒนามากมายหลายอย่าง และแม้แต่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือองค์การใดๆจะไปดำเนินกิจการในพื้นที่อบต. ต้องแจ้ง อบต.ล่วงหน้าด้วย นอกจากนี้ในการดำเนินการกิจการอบต. ยังมีรายได้อื่นเป็นเงินงบประมาณของตนเอง และสภาอบต. สามารถให้ความเห็นชอบ ขอบบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีและรายจ่ายเพิ่มเติมได้

ในส่วนขอรายได้นั้น อบต.แต่ละแห่งอาจมีรายได้ไม่เท่ากัน โดยแหล่งที่มาขอรายได้ อบต.มีอยู่มากมาย

๒.๕ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่สะเรียง

องค์การบริหารส่วนตำบล มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า อบต. มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียงทั้ง ๖ แห่งก็เป็นส่วนหนึ่งที่ตอบรับแผนนโยบายในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น เพื่อให้การปกครองเป็นไปด้วยความราบรื่น มีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างแท้จริง อำเภอแม่สะเรียงแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๗ ตำบล ๗๗ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. บ้านกาศ	มีทั้งหมด ๑๓	หมู่บ้าน
๒. แม่สะเรียง	มีทั้งหมด ๘	หมู่บ้าน
๓. แม่ยวม	มีทั้งหมด ๑๓	หมู่บ้าน
๔. แม่คง	มีทั้งหมด ๑๑	หมู่บ้าน
๕. แม่เหาะ	มีทั้งหมด ๑๓	หมู่บ้าน
๖. เสาหิน	มีทั้งหมด ๖	หมู่บ้าน
๗. ป่าแป้	มีทั้งหมด ๑๒	หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอแม่สะเรียงประกอบด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ๘ แห่ง ได้แก่

- เทศบาลตำบลแม่สะเรียง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านกาศและบางส่วนของตำบลแม่สะเรียง
- เทศบาลตำบลแม่ยวม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแม่ยวมทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกาศ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านกาศ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลแม่สะเรียง)
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแม่สะเรียง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลแม่สะเรียง)
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่คง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแม่คงทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหาะ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแม่เหาะทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลเสาหิน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเสาหินทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแป้ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่าแป้ทั้งตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอแม่สะเรียง

องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอแม่สะเรียง ทั้ง ๖ แห่ง มีโครงสร้างองค์กร โดยรวม ดังนี้

สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับราชการทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลและราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการใดในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะ งานธุรการ งานสารบรรณการจัดทำทะเบียนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะผู้บริหาร งานพิมพ์ดีด งานอินเตอร์เน็ต ตำบล งานการเจ้าหน้าที่ งานการประชุม งานการข้อมบังคับตำบล งานนิติการ งานรัฐพิธี งานประชาสัมพันธ์ งานจัดทำแผนพัฒนาตำบลงานการจัดทำข้อมบังคับงบประมาณประจำปีงานขออนุมัติ ดำเนินการตามข้อมบังคับงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานพัฒนาชุมชน งานจัดระเบียบ ชุมชน งานสังคมสงเคราะห์ งานส่งเสริมอาชีพและข้อมูลแรงงาน งานพัฒนาสตรีและเยาวชน งานสนับสนุนกิจกรรมของเด็กและสตรี งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย รวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของ ส่วนราชการในองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทางและแผนการราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

ส่วนการคลัง มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ การเงิน การเบิกจ่ายการฝากเงินการเก็บรักษาเงินการตรวจเงินการหักภาษี เงินได้และนำส่งภาษี การตัดโอนเงินเดือนรวบรวมสถิติเงิน ได้ประเภทต่างๆ การรายงานเงินคงเหลือประจำวัน งานขออนุมัติเบิกเงินตัดปีและขอขยายเวลาเบิกจ่าย งาน จัดทำงบและแสดงฐานะทางการเงิน งบทรัพย์สิน หนี้สิน งบโครงการเงิน สะสมงานจัดทำบัญชีทุกประเภทงานทะเบียนคุมเงินรายได้-รายจ่าย งานจัดเก็บรายได้และพัฒนารายได้ การจัดหาผล ประโยชน์ จากสิ่งก่อสร้างและทรัพย์สิน งานจัดทำ/ตรวจสอบบัญชีและการรับเงินในกิจการประปา งานจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล รวมถึงงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ส่วนโยธา มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ งานสำรวจ ออกแบบ เขียนแบบ ถนน อาคาร สะพาน แหล่งน้ำ ฯลฯ งานการประมาณการค่าใช้จ่ายตามโครงการงานควบคุมอาคาร งานก่อสร้าง งานผังเมือง งานซ่อมบำรุงทาง อาคาร สะพาน แหล่งน้ำ งานควบคุมการก่อสร้าง งานซ่อมบำรุงในกิจการประปา จัดทำทะเบียนสิ่งก่อสร้างที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีหน้าที่ความรับผิดชอบการบริหารวิชาการศึกษางานเทคโนโลยีทางการศึกษา งานจัดการศึกษา งานทดสอบและประเมินตรวจวัดผล งานบริการและบำรุงสถานศึกษา งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานกิจการเด็กและเยาวชน งานกีฬาและสันทนาการ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของประชาชน การสนับสนุนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และ

ทรัพย์สินต่างๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา จัดสถานที่เพื่อการศึกษา ส่งเสริม ทำนุบำรุง รักษา ไว้ซึ่งศิลปประเพณี ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีท้องถิ่น วัฒนธรรมด้านภาษา การดำเนิน ชีวิตส่งเสริมสนับสนุนการเล่นกีฬา การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

๑. บุคลากรฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านใน เขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ ๒ คน รวม ๒๐ คน อยู่ในวาระคราวละ ๔ ปีนับ แต่วันเลือกตั้ง สำหรับประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและรองประธานสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล โดยมีนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปีนับแต่วันที่ได้รับ เลือก ส่วนเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๑ คน เลือกจากสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลหรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ให้คำนึงถึงความรู้ความสามารถ อันเป็นประโยชน์ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. บุคลากรฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ นายกององค์การบริหาร ส่วนตำบล และรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒ คน โดยนายกององค์การบริหาร ส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง และนายกององค์การบริหารส่วนตำบล แต่งตั้งรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒ คน และเลขานายกององค์การบริหารส่วน ตำบล จำนวน ๑ คน

๓. พนักงานส่วนตำบล ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ และพนักงาน จ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกาศ^{๖๕}

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกาศ เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้ง ขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และได้รับการยก ฐานะเป็นอบต.เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งเป็นอบต.ที่เป็นที่ได้รับการยกฐานะเป็นครั้งแรกพร้อมกับ ตำบลอื่นที่มีความพร้อม สภาอบต.มีกำหนดเป็นกรรมการโดยตำแหน่งเมื่อหมดวาระจึงมีการ เลือกตั้งเข้าใหม่ ซึ่งสมาชิกทั้งหมดมาจากการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกาศ

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอ แม่นะเรียง มีพื้นที่ทั้งหมด ๒๖๐ ตารางกิโลเมตร องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกาศมีเขตการ

^{๖๕} ข้อมูลพื้นฐานของอบต.บ้านกาศ, สภาทัวไป, สืบค้นเมื่อ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๓, <<http://www.ru.ac.th/tambon/bankas/bankas1.htm>>.

ปกครอง ๑๓ หมู่บ้าน เป็นคนพื้นราบ ๕ หมู่บ้าน และเป็นคนไทยเชื้อสายกระเหรียง ๘ หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ ๑ บ้านท่าข้ามใต้
- หมู่ที่ ๒ บ้านสหหาร
- หมู่ที่ ๓ บ้านแพะ
- หมู่ที่ ๔ บ้านแม่หาร
- หมู่ที่ ๕ บ้านแม่ต๊อบใต้
- หมู่ที่ ๖ บ้านห้วยหลวง
- หมู่ที่ ๗ บ้านแม่ต๊อบเหนือ
- หมู่ที่ ๘ บ้านท่าข้ามเหนือ (ศรีดอนชัย)
- หมู่ที่ ๙ บ้านพะมอลอ
- หมู่ที่ ๑๐ บ้านขุนแม่ต๊อบ (บ้านตีนดอย)
- หมู่ที่ ๑๑ บ้านป่าหมาก
- หมู่ที่ ๑๒ บ้านโป่ง
- หมู่ที่ ๑๓ บ้านโป่งดอยช้าง

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกาศเน้นการทำงานเป็นระบบเปิด ประสานความร่วมมือแบบพหุภาคีเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถของชุมชนอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง โดยมีเนื้อหา ดังนี้

๑. เน้นการสร้างความพร้อมรองรับการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เน้นการปรับตัวอย่างเท่าทัน ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน
๒. เน้นการพัฒนาคนเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลุกจิตสำนึกให้ตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญของตนเอง มีความรู้ความเข้าใจถึงสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ
๓. ผู้นำลงปฏิบัติงานในชุมชนด้วยตนเอง ทำให้รู้จักศักยภาพข้อจำกัดของชุมชน นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาตำบล
๔. สร้างความโปร่งใสชุมชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้มีการเปิดเผยข้อมูล ประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน เพื่อให้ชุมชนได้รับรู้ความเคลื่อนไหวต่างๆ ของ อบต.
๕. มีการทำงานอย่างเป็นระบบยืดหยุ่นและข้อบังคับเป็นกรอบมีการปรับตัวตามความเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
๖. สร้างการมีส่วนร่วมกับทุกฝ่าย ประสานแนวคิดสร้างความเข้าใจให้เกิดแนวร่วม

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง^{๖๖}

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียงยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล รุ่นแรกในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยพระราชบัญญัติ สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลปีพ.ศ. ๒๕๓๗ ที่ตั้งเดิมอยู่ที่หมู่ที่ ๓ บ้านแพะ และได้ย้ายที่ทำการมาตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๔ บ้านทุ่งพร้าว ในวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๒ มีพื้นที่ ๖๓.๘ ตารางกิโลเมตร มีเขตปกครอง ๘ หมู่บ้าน

หมู่ที่ ๑ บ้านจอมแจ้ง

หมู่ที่ ๒ บ้านแพะ

หมู่ที่ ๓ บ้านทุ่งพร้าว

หมู่ที่ ๔ บ้านไร่

หมู่ที่ ๕ บ้านดงสังัด

หมู่ที่ ๖ บ้านหนองผักหนาม

หมู่ที่ ๗ บ้านปากกล้วย

หมู่ที่ ๘ บ้านนาควา

*** หมายถึง หมู่ที่ ๒ อยู่ในพื้นที่ของเทศบาลตำบลแม่สะเรียง***

นโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียงแบ่งเป็น ๖ ด้าน ดังนี้

๑. นโยบายด้านการบริหาร

๑.๑ บริหารมอบหมายภารกิจให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ตามสายงาน/มีเอกภาพในการบริหาร

๑.๒ เน้นการบริหารแบบ “พหุภาคี”

๑.๓ พัฒนาระบบการบริหารให้เหมาะสมกับเทคโนโลยีวิทยาการสมัยใหม่ทันเหตุการณ์

๑.๔ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณ บุคลากรและทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง

๑.๕ ให้ความสำคัญอิสระในกระบวนการตัดสินใจและอำนาจหน้าที่มอบหมายให้ชัดเจน

๑.๖ เน้นกระบวนการ การบริหารแบบรับฟังความคิดเห็นของชุมชน ประชาคมองค์กรมาร่วมในการบริหารการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๗ จัดตั้งประชาคมหมู่บ้าน ตำบล เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเสนอข้อมูล ปัญหาความต้องการของประชาชน

๑.๘ บริหารการพัฒนาเมืองท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล

^{๖๖} องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง, สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่น, สืบค้นเมื่อ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๓, < <http://www.maesariang.net/data.htm> >.

- ๑.๙ เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในการปกครองระบบประชาธิปไตยแก่ประชาชน
- ๑.๑๐ ให้ประชาคมชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายตรวจสอบมีส่วนร่วมในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง
- ๑.๑๑ บริหารงานเชิงรุก โดยเข้าเก็บข้อมูลจากชุมชนมากกว่าให้ชุมชนมาหา
- ๒. นโยบายด้านการส่งเสริมพัฒนาบุคลากร** ทั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงาน ข้าราชการที่ถ่ายโอน
- ๒.๑ ส่งเสริมสนับสนุนให้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรีให้สูงขึ้นทั้งในและนอกหลักสูตรวิชาการเพื่อรับรองวิทยการสมัยใหม่
- ๒.๒ ส่งเสริมสนับสนุนทุนสำหรับการวิจัยงานของท้องถิ่น
- ๒.๓ มอบหมายงานที่ต้องประสานราชการองค์กรภาครัฐเพื่อพิจารณากล้าตัดสินใจ และแสดงออก
- ๒.๔ ส่งเสริม สนับสนุนให้ดูงานจากสถานที่ปฏิบัติจริง
- ๒.๕ ฝึกอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/พนักงาน/ข้าราชการที่ถ่ายโอน เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์อันก่อให้เกิดผลดีแก่หน่วยงาน
- ๓. นโยบายด้านงบประมาณการเงินการคลัง**
- ๓.๑ เน้นการบริหารการคลังให้มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ๓.๒ ปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีทุกประเภทให้เป็นระบบและเกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี
- ๓.๓ ส่งเสริมด้านธุรกิจการค้า/การลงทุนการท่องเที่ยวโดยยึดหลักที่ว่ารายได้ของท้องถิ่นจะต้องนำมาพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ๓.๔ จัดทำระบบแผนที่ภาษีให้เข้าสู่ระบบการจัดเก็บที่เป็นธรรมและประสิทธิภาพสูงสุด
- ๔. งานแผนงานโครงการ/ประชาคมโครงสร้างพื้นฐาน**
- ๔.๑ ปรับปรุงระบบแผนงานโครงการ โดยจัดอบรมแสดงความคิดเห็นประชาวิจารณ์ก่อนการดำเนินการ
- ๔.๒ แผนงานโครงการที่ชุมชน ส่วนราชการต้องขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ต้องผ่านความเห็นชอบจากประชาคม สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและกรรมการบริหารตามลำดับ
- ๔.๓ จัดเรียงลำดับ พิจารณาความสัมพันธ์ของแผนงานโครงการ ดำเนินการ และลำดับความจำเป็นเร่งด่วน
- ๔.๔ ส่งเสริมประชาคมให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงบประมาณโครงการ
- ๔.๕ ส่งเสริมให้ประชาคม/องค์กรร่วมตรวจสอบและเป็นกรรมการในการดำเนินการดำเนินกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

๕. นโยบายด้านข่าวสารของทางราชการ

๕.๑ ดำเนินการตามพ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๔๔

๕.๒ ประกาศ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารองค์การบริหารส่วนตำบลให้ทราบโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เสี่ยงตามสายของหมู่บ้าน ส่วนราชการ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๕.๓ ส่งเสริมให้ประชาคม องค์กร กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน มีส่วนร่วมในการเสนอแนะ แสดงความคิดเห็นและเป็นกรรมการดำเนินกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

๕.๔ อำนวยความสะดวกและบริการให้ข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลให้แก่ชุมชนให้ทราบโดยทั่วกันเพื่อสร้างความเข้าใจ

๕.๕ ปรับปรุงระบบข่าวสารข้อมูลให้เกิดความรวดเร็วทันที่ โดยกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงาน ติดต่อข่าวสารกับเจ้าหน้าที่

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่คง^{๖๗}

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่คง เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และได้จัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่คง ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ตั้งอยู่ตามแนวเขาถนนธงชัยและเขตนอุทยานแห่งชาติสละวิน ประมาณ ๙๐ % ของพื้นที่ทั้งหมด และที่ราบลุ่มตั้งอยู่ตามแนวชายฝั่งของลำน้ำยม มีเขตการปกครอง ๑๑ หมู่บ้าน ๒๐ หย่อมบ้าน จำนวนประชากรในเขต อบต. ๔,๔๙๕ คน และจำนวนหลังคาเรือน ๑,๒๗๒ หลังคาเรือน ดังนี้

- หมู่ที่ ๑ บ้านทุ่งแล้ง
- หมู่ที่ ๒ บ้านห้วยหอม
- หมู่ที่ ๓ บ้านห้วยกองแป
- หมู่ที่ ๔ บ้านจอร์สเดอร์
- หมู่ที่ ๕ บ้านแม่ก้อน
- หมู่ที่ ๖ บ้านกองสุ่ม
- หมู่ที่ ๗ บ้านอุหลู

^{๖๗} ตำบลแม่คง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน, ข้อมูลทั่วไป, สืบค้นเมื่อ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๓, < <http://www.thaitambon.com/tambon/ttambon.asp?ID=580403>>.

- หมู่ที่ ๘ บ้านแม่สะลาบ
- หมู่ที่ ๙ บ้านจอท่า
- หมู่ที่ ๑๐ บ้านหนองป่าแขม
- หมู่ที่ ๑๑ บ้านห้วยแห้ง

นโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่คงปี ๒๕๕๓

๑. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานครอบคลุมทุกหมู่บ้าน
๒. ส่งเสริมพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน
๓. ส่งเสริมคุณภาพชีวิต
๔. ส่งเสริมการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
๕. สนับสนุนการศึกษา ศาสนา อนุรักษ์วัฒนธรรม

จุดมุ่งหมายของการพัฒนา

๑. ประชาชนต้องได้รับสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และโครงสร้างพื้นฐานครบ
๒. ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรค
๓. ประชาชนต้องได้รับการศึกษาและพัฒนาความรู้
๔. สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน มีเศรษฐกิจที่ดี มีอาชีพที่มั่นคง
๕. จัดประเพณี และรัฐพิธี เพื่อส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม
๖. ดูแลทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
๗. พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหาะ^{๖๔}

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหาะ เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ตำบลแม่เหาะเดิมเป็นหมู่ที่ ๑๒ ของตำบลแม่สะเรียง ซึ่งพื้นที่โดยรอบเป็นป่าเขา อยู่ห่างไกลและทุรกันดาร ไม่มีเส้นทางคมนาคม การติดต่อระหว่างอำเภอแม่สะเรียงกับบ้านแม่เหาะต้องอาศัยเดินเท้าผ่านลำห้วย ผ่านป่าเขา เป็นระยะทางประมาณ ๒๐ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางเป็นวัน ๆ กว่าที่จะถึงที่ว่าการอำเภอแม่สะเรียง การปกครองอำเภอ แม่สะเรียงได้จัดการปกครองบริเวณพื้นที่นี้เป็นหมู่ที่ ๑๒ ของตำบลแม่สะเรียง มี นายเก๋อเหงะ (ไม่มีชื่อสกุล) เป็นผู้ใหญ่บ้าน

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาเห็นว่าบริเวณพื้นที่บ้านแม่เหาะกว้างขวางมีหมู่บ้านบริวารจำนวนมาก ประกอบกับทางหน่วยงานราชการได้

^{๖๔} องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหาะ, ความเป็นมาของตำบล, สืบค้นเมื่อ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๓,

เข้าไปส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับราษฎรชาวเขาอยู่อย่างมีความสุข ไม่ทำลายป่า มีความสำนึกในการเป็นไทย มีความรัก เทิดทูนชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ จึงได้แบ่งพื้นที่การปกครองเดิมของหมู่ที่๑๒ ตำบลแม่สะเรียง ออกมาตั้งเป็นตำบลใหม่เรียกชื่อว่า “ ตำบลแม่เหาะ ” แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๓ หมู่บ้าน ประกอบด้วย

หมู่ที่ ๑ บ้านแมริดป่าแก่ และหย่อมบ้านบริวาร

หมู่ที่ ๒ บ้านแม่ลิดหลวง และหย่อมบ้านบริวาร

หมู่ที่ ๓ บ้านแม่สวรรค์หลวง และหย่อมบ้านบริวาร

หมู่ที่ ๔ บ้านแม่เหาะ และหย่อมบ้านบริวาร

หมู่ที่ ๕ บ้านแม่จ้าง

หมู่ที่ ๖ บ้านดงกู่

หมู่ที่ ๗ บ้านดงหลวง และหย่อมบ้านบริวาร

หมู่ที่ ๘ บ้านห้วยปลากั้ง และหย่อมบ้านบริวาร

หมู่ที่ ๙ บ้านห้วยปู และหย่อมบ้านบริวาร

หมู่ที่ ๑๐ บ้านแม่เหาะใต้ และหย่อมบ้านบริวาร

ต่อมาได้จัดตั้งหย่อมบ้านขุนวงซึ่งเป็นหย่อมบ้านของหมู่ที่ ๘ บ้านห้วยปลากั้งขึ้นเป็นหมู่บ้านหลักเป็นหมู่ที่ ๑๑ บ้านขุนวง และหย่อมบ้านบริวาร และเมื่อประชากรมีจำนวนมากขึ้นและได้รับการศึกษาเริ่มมีความรู้ ความเข้าใจในการปกครองหมู่บ้านของตน โดยเฉพาะหย่อมบ้านแม่เหาะ จำนวน ๒ หย่อมบ้าน ขอตั้งหย่อมบ้านขึ้นมาเป็นหมู่บ้านหลัก ปกครองตนเอง จึงมีจำนวนหมู่บ้านเพิ่มขึ้นมาอีก ๒ หมู่บ้านในเวลาต่อมา คือ

หมู่ที่ ๑๒ บ้านแม่สวรรค์น้อย

หมู่ที่ ๑๓ บ้านแม่กะโน

นโยบายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหาะ

๑. พัฒนาเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ซ่อมแซม/ก่อสร้างถนน เป็นต้น
๒. พัฒนาแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค เช่น ประปา ฝาย บ่อบาดาล เป็นต้น
๓. ดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนด้านศึกษาของเด็ก เยาวชน
๔. ส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้แก่ประชาชน
๕. ส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน การควบคุมและระงับโรคติดต่อ
๖. ส่งเสริมสนับสนุนประเพณีของแต่ละชนเผ่า ส่งเสริมและบำรุงศาสนา สนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น
๗. ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๘. ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชน ป้องกันแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

๙. พัฒนาระบบการเมืองท้องถิ่น การบริการสาธารณะ และการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

องค์การบริหารส่วนตำบลเสาหิน^{๖๙}

องค์การบริหารส่วนตำบลเสาหิน อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเสาหิน ตามประกาศ กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ชั้นเล็ก และยังไม่มีการเป็นของตนเอง เนื่องจากสภาพพื้นที่ห่างไกลจากตัวอำเภอถึง ๙๖ กิโลเมตรเส้นทางคมนาคมที่ลำบาก ไฟฟ้ายังเข้าไม่ถึง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน จึงใช้อาคารของสภาตำบลเป็นที่ดำเนินการประชุมสภาและปฏิบัติงานอื่นๆ (พื้นที่ทั้งหมดอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า) มีการแบ่งเขตการดูแลออกเป็น ๓ หน่วยงาน คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน เขตป่าอุทยานแห่งชาติสาละวิน และเขตป่าสงวนแห่งชาติ โดยรวมพื้นที่ทั้งหมดของตำบล ถูกจัด ให้เป็นป่าต้นน้ำโซน A1 สภาพโดยทั่วไปเป็นป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์เป็นอันมาก มีลำห้วยไหลผ่านตัวตำบล ๑ สาย คือ ลำห้วยแม่แฉะ ชาวบ้านใช้ลำห้วยให้ เป็น แหล่งน้ำที่สำคัญในการดำเนินชีวิต ใช้ในการอุปโภคบริโภคและใช้ทางด้านการเกษตรกรรม กันมาเป็นเวลาหลายสิบปี การเดินทางเข้าสู่ตำบลเป็นไปด้วยความลำบาก เนื่องจากสภาพของเส้นทางคมนาคมเป็นถนนดินลูกรังบางช่วงตัดลำห้วย และใช้ลำห้วยเป็นเส้นทางเนื่องจากเส้นทางที่เป็นถนนจริงยังไม่มีถึง ตำบล ถนนที่เข้าไปสู่พื้นที่ตำบลจะแปรสภาพเป็นโคลนดินแดงในช่วงฤดูฝน และจะกลายเป็นฝุ่นหนาในช่วงฤดูหนาวและฤดูแล้ง ประกอบกับเส้นทางดังกล่าว มีการสัญจรของรถบรรทุกหนักส่งผลให้พื้นถนนดินชำรุดเป็น หลุมลึก พาหนะที่ใช้ในการสัญจรจำเป็นที่จะต้องมีลักษณะพิเศษชนิดรถยนต์ขับเคลื่อน ๔ ล้อเท่านั้น แหล่งน้ำที่สำคัญในการทำการเกษตร คือ ลำห้วยป่าหมาก ห้วยป่าอ้อ ห้วยแม่ต้อบ ห้วยแม่สองห้วยแม่แฉะ ห้วยโกมอง ห้วยแม่แสบ และห้วยแม่แต่น้อย

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลเสาหินได้เช่าอาคารพาณิชย์เป็นศูนย์ประสานงาน ตั้งอยู่ ณ บ้านเลขที่ ๒๖๑๘๓ ตำบลแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีเขตการปกครอง ๖ หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ ๑ บ้านเสาหิน

หมู่ที่ ๒ บ้านแม่หลอ

หมู่ที่ ๓ บ้านแม่สอง

^{๖๙} องค์การบริหารส่วนตำบลเสาหิน, ข้อมูลพื้นฐานตำบล, สืบค้นเมื่อ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๓, <<http://www.saohin.net/data/data.php>>.

- หมู่ที่ ๔ บ้านแม่เจ
- หมู่ที่ ๕ บ้านโพซอ
- หมู่ที่ ๖ บ้านสลาเจียงตอง

นโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลเสาหิน มีดังนี้

๑. ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน
๒. ส่งเสริมชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงดงามตามธรรมชาติ และวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น
๓. ส่งเสริมด้านการศึกษา พัฒนาคน และความเข้มแข็งของชุมชน
๔. แก้ปัญหาความยากจนโดยการส่งเสริมตลาดการค้าชายแดนไทย-พม่า และส่งเสริมอาชีพของชุมชน
๕. รักษาสิ่งแวดล้อมโดยส่งเสริมให้มีการเพาะปลูกบนพื้นที่สูงอย่างมีระบบ และกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลในชุมชน
๖. ส่งเสริมด้านสาธารณสุข และงานกีฬา
๗. บริหารจัดการ พัฒนาองค์กรและบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแป๋^{๗๐}

องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแป๋ เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอแม่สะเรียงระยะทางจากอำเภอถึงตำบลป่าแป๋ ๓๙ กม. โดยมีระยะห่างจากอำเภอที่ไกลที่สุด ๘๓ กิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น ๖,๒๗๒ คน แยกเป็นชาย ๓,๑๙๕ คน หญิง ๓,๐๗๗ คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๒๙ คน / ตารางกิโลเมตร มีเขตปกครอง ๑๒ หมู่บ้านดังนี้

- หมู่ที่ ๑ บ้านแม่อุ้มลองหลวง
- หมู่ที่ ๒ บ้านแม่อุ้มลองน้อย
- หมู่ที่ ๓ บ้านป่าแป๋
- หมู่ที่ ๔ บ้านช่างหม้อ
- หมู่ที่ ๕ บ้านห้วยเตี๋ย
- หมู่ที่ ๖ บ้านแม่ละ
- หมู่ที่ ๗ บ้านห้วยฮากไม้ใต้

^{๗๐} องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแป๋, ข้อมูลทั่วไป, สืบค้นเมื่อ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๓, < <http://www.papae.org/data/data1.php> >.

- หมู่ที่ ๘ บ้านห้วยฮากไม้เหนือ
- หมู่ที่ ๙ บ้านแม่ปุ่น
- หมู่ที่ ๑๐ บ้านห้วยงู
- หมู่ที่ ๑๑ บ้านแม่อมพาย
- หมู่ที่ ๑๒ บ้านแม่อมปือก

นโยบายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าแป๋

๑. ส่งเสริม สนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชนและทุกหน่วยงานในพื้นที่ให้มีส่วนร่วมในการ บริหารทรัพยากร การพัฒนาตำบลตามหลักประชาธิปไตย
๒. ส่งเสริมการประกอบอาชีพ การรวมกลุ่มอาชีพของประชาชนและให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น
๓. ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาทุกระดับชั้น
๔. พัฒนาสิ่งแวดล้อมพร้อมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีให้คงอยู่
๕. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน
๖. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านสาธารณูปการครบถ้วนและทั่วถึง
๗. ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น
๘. การบริการยึดหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้และให้ประโยชน์คุ้มค่า

จุดมุ่งหมายของการพัฒนา

๑. ประชาชนและทุกหน่วยงานในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น
๒. ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น
๓. ประชาชนได้รับการศึกษา มีความรู้มากขึ้น
๔. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการอนุรักษ์และมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น
๕. ประชาชนในพื้นที่มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ในทุกด้าน
๖. สาธารณูปการในตำบลครบถ้วนและทั่วถึง
๗. ประชาชนในพื้นที่ให้ความสำคัญต่อศาสนาและเข้าร่วมประเพณีของท้องถิ่น
๘. การบริหารงานมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และให้ประโยชน์คุ้มค่ามากขึ้น

จากการค้นคว้าผู้วิจัยสรุปได้ว่า อำเภอแม่สะเรียงเป็นอำเภอที่มีความสำคัญในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่า มีการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น แบ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น ๘ แห่ง แยกเป็นเทศบาล ๒ แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลแม่สะเรียง กับ เทศบาลตำบลแม่ยวม และแยกการปกครองไปในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งหมด ๖ แห่ง ได้แก่ อบต.แม่สะเรียง, อบต.แม่คง, อบต.บ้านกาต, อบต.แม่เหาะ,

อบต.ป่าแป๋และอบต.เสาหิน บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ ๑)บุคลากรฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ๒) บุคลากรฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานายกององค์การบริหารส่วนตำบล ๓) พนักงานส่วนตำบล ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งเป็น ๑) สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานราชการทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลและราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการใดในองค์การบริหารส่วนตำบล เช่นงานธุรการ เป็นต้น ๒) ส่วนการคลัง ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การเงิน การเบิกจ่ายการฝากเงินการเก็บรักษาเงินการตรวจเงินการหักภาษี เงินได้และนำส่งภาษี การตัดโอนเงินเดือนรวบรวมสถิติเงิน จัดทำงบและแสดงฐานะทางการเงิน จัดทำบัญชีทุกประเภท ๓) ส่วนโยธา ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสำรวจ ออกแบบ เขียนแบบ ถนน อาคาร สะพาน แหล่งน้ำ ฯลฯ งานซ่อมบำรุงต่าง ๆ จัดทำทะเบียนสิ่งก่อสร้างที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย และ ๔) ส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารวิชาการศึกษางานเทคโนโลยีทางการศึกษา ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของประชาชน

๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสังคหวัตถุ ๔ พบว่ามีนักวิชาการนำเสนอไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตามหัวข้อ ดังนี้

๒.๖.๑ ที่มาของสังคหวัตถุ ๔

๒.๖.๒ ความหมายของสังคหวัตถุ ๔

๒.๖.๒ องค์ประกอบของสังคหวัตถุ ๔

๒.๖.๓ ความสำคัญของสังคหวัตถุ ๔ ต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๖.๑ ที่มาของสังคหวัตถุ ๔

มนุษย์ขึ้นชื่อว่าเป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องอยู่รวมกันและมีการพึ่งพาอาศัยกัน และการมารวมกันของคนหมู่มากก็มักจะนำไปสู่ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน อันนำไปสู่ความขัดแย้งในเวลาต่อมา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ หรือหลักยึดเพื่อให้คนในสังคมยึดถือและปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความถูกต้อง เป็นธรรม และนำความเจริญมาสู่สังคม หลักสังคหวัตถุ ๔ ถือว่าเป็น

หลักธรรมอย่างหนึ่งที่ช่วยประสานชนหมู่มากให้อยู่รวมกันอย่างมีความสุข ซึ่งในพระไตรปิฎก ได้กล่าวถึง สังคหวัตถุ ๔ ไว้ว่า เป็นสังคหวัตถุ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) ๔ ประการ^{๗๑} คือ

๑. ทาน (การให้)
๒. ปิยวาจา (วาจาเป็นที่รัก)
๓. อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)
๔. สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ)

ทาน ปิยวาจา อตถจริยาในโลกนี้ และสมานัตตตาในธรรมนั้น ๆ ตามสมควร ธรรมเหล่านี้แลช่วยอุ้มชูโลกเหมือนลิ่มสลักที่ยึดคุมรถซึ่งแล่นไปไว้ได้นั้น ถ้าไม่พืงมีธรรมเหล่านี้ มารดาหรือบิดาก็ไม่พืงได้การนับถือหรือการบูชาเพราะบุตรเป็นเหตุ แต่เพราะบัณฑิตสังเกตเห็นความสำคัญของสังคหธรรมเหล่านี้ฉะนั้นบัณฑิตเหล่านั้นจึงถึงความใหญ่และเป็นผู้นำ สรรเสริญ^{๗๒}

๒.๖.๒ ความหมายของสังคหวัตถุ ๔

คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสัจธรรมที่ผู้ปฏิบัติตามทุกคนย่อมสามารถรู้แจ้ง เห็นจริงได้ด้วยตนเอง และทำให้ผู้ปฏิบัติพันทุข์ เข้าถึงความสุขและความบริสุทธิ์ภายในได้จริง ธรรมะของพระพุทธองค์เป็นความรู้อันบริสุทธิ์ เป็นธรรมโอสถขนานเอกที่สามารถเยียวยารักษาจิตใจของมวลมนุษยชาติให้หลุดพ้นจากความโลภ ความโกรธ ความหลง เพราะเมื่อใจปราศจากสิ่งเหล่านี้ ใจย่อมสะอาดบริสุทธิ์ มีอานุภาพและเกิดเป็นความเมตตา กรุณาปราณี มีแต่ความรักความปรารถนาดีต่อกัน ซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ในสังคหวัตถุสูตร ว่า^{๗๓}

ทานญจ เปยวชชฌจ อตถจริยา จ ยา อิธ
 สมานตุตตตา จ ฐมเมสุ ตตถ ตตถ ยถา รหิ
 ทาน (การให้) เปยวชชชะ (มีวาจาเป็นที่รัก)
 สมานตุตตตา (วางตนสม่ำเสมอ)
 อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)

สังคหวัตถุธรรมเหล่านี้ช่วยอุ้มชูโลก เหมือนลิ่มสลักที่ยึดคุมรถซึ่งแล่นไปไว้ได้ฉะนั้น ในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้าง เป็นที่ยอมรับนับถือของทุก ๆ คน และปรารถนาที่จะได้ยินได้ฟังคำยกย่องสรรเสริญ มากกว่าเสียงนินทาว่าร้ายพระพุทธองค์ได้ทรงสอนวิธีที่จะทำตนให้เป็นที่รักของสังคมนั้น ขั้นแรกให้ปรับที่ตัวของเรา

^{๗๑} อง.นวก. (ไทย) ๒๓/๕/๔๓๙-๔๔๑.

^{๗๒} อง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๕๐-๕๑.

^{๗๓} อง.จตุกก. (บาลี) ๒๑/๓๒/๓๗.

เองก่อน คือ ต้องทำตัวเราให้เป็นคนน่ารักเสียก่อน โดยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รัก เป็นที่ชอใจของคนทั่วไป เป็นการปลูกไมตรี เต็มน้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็นสุข นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของสังคหวัตถุ ๔ ไว้ดังนี้

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสังคหวัตถุ ๔ ไว้ว่า เมื่อทุกคนต่างประพฤติสังคหวัตถุทั่วถึงกันแล้ว ไม่ว่าจะแต่เฉพาะคน เฉพาะครอบครัว จะรักใคร่กันนับถืออยู่เป็นสุขสบายเลย ถึงคนทั้งหมู่บ้าน ทั้งเมือง ทั้งประเทศ ทั้งโลก ก็ต้องอยู่เป็นสุขสบายตลอดไปเหมือนกัน เพราะฉะนั้นท่านจึงว่าสังคหวัตถุทั้ง ๔ อย่าง เป็นคุณสำหรับยึดเหนี่ยวน้ำใจผู้อื่นให้รักใคร่กัน ช่วยเหลือกัน อย่างวิเศษแท้^{๗๔}

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสังคหวัตถุ ๔ ไว้ว่า สังคหผละ แปลว่า กำลังแห่งการสงเคราะห์ หรือมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเป็นธรรมที่สำคัญมากสำหรับนักบริหาร ผู้ทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่นถ้านักบริหารบกพร่องเรื่องมนุษยสัมพันธ์ ก็จะไม่มีคนมาช่วยทำงาน เมื่อไม่มีใครช่วยทำงานเขาก็เป็นนักบริหารไม่ได้

พระพุทธเจ้าทรงสอนหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ไว้เรียกว่าสังคหวัตถุ หมายถึงวิธีผูกใจคน พระองค์ตรัสว่า รถม้าแล่นไปได้เพราะมีลิ่มสลักคอยตรึงส่วนประกอบต่าง ๆ ของรถม้าเข้าด้วยกันฉันใด คนในสังคมก็ฉันนั้น คือทำหน้าที่เป็นกาวใจเชื่อมประสานคนทั้งหลายเข้าด้วยกัน ลิ่มสลักดังกล่าวนี้คือ สังคหวัตถุนักบริหารจะสามารถผูกใจเพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชาไว้ได้ ถ้ามีสังคหวัตถุ ๔ ประการ

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสังคหวัตถุ ๔ ไว้ว่า สังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักการสงเคราะห์ หรือเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี^{๗๕}

คุณ โทชน์ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสังคหวัตถุ ๔ ไว้ว่า สังคหวัตถุ ๔ ว่าเป็นหลักผูกใจคน เป็นเหมือนมนต์รัก มนต์เสน่ห์หา เมตตา มหานิยม^{๗๖}

ปรีชา หันตภาวิวัฒน์ น.อ.(พิเศษ) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสังคหวัตถุ ๔ ไว้ว่า สังคหวัตถุ ๔ เป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวคือ ยึดเหนี่ยวใจบุคคลและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี^{๗๗}

^{๗๔} สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน), สังคหวัตถุ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาเมฆกุฎราชวิทยาลัย, ๒๕๒๘), หน้า ๕๓.

^{๗๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ธรรมบุญชีวิต, หน้า ๑๑.

^{๗๖} คุณ โทชน์, พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๒๕-๒๘.

บุญสิริ ชวลิตธำรง ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสังคหวัตถุ^{๗๘} ไว้ว่า เป็นธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกัน อันเป็นไปเพื่อการสงเคราะห์กัน^{๗๘}

อุดม เขยกีวงศ์ และ กนิษฐาณ แป้นสุวรรณ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสังคหวัตถุ^{๗๙} ไว้ว่า เป็นธรรมเครื่องผูกมัดน้ำใจ^{๗๙}

จากการค้นคว้าผู้วิจัยสรุปได้ว่า สังคหวัตถุ ๔ หมายถึง เครื่องมือ หรือหลักธรรมที่ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมอันจะก่อให้เกิดความผาสุกในบ้านเมืองและประเทศชาตินั่นเอง

๒.๖.๓ องค์ประกอบของสังคหวัตถุ ๔

ในสังคม ๆ หนึ่งประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความเชื่อ ทศนคติ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มาอยู่รวมในที่เดียวกัน จึงจำเป็นต้องมีการปกครองที่เหมาะสม เพื่อให้สังคม ๆ นั้นดำเนินไปด้วยความสงบเรียบร้อย และเกิดความสามัคคี สังคหวัตถุ ๔ ได้ชื่อว่าเป็นหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่มีเครื่องมือ หรือองค์ประกอบ ซึ่งเมื่อนำปฏิบัติตามแล้วจะทำให้ชีวิตดำเนินไปในแนวทางที่ถูกต้องและก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม องค์ประกอบเหล่านั้นได้มีนักวิชาการหลายๆท่านกล่าวไว้ ดังนี้

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสังคหวัตถุ มี ๔ ประการ ได้แก่

๑. ทาน หมายถึง การให้ (โอบอ้อมอารี) นักบริหารที่ดีต้องมีน้ำใจรู้จักเอื้อเพื่อเอื้อแผ่ ให้ทานแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาการให้ทานจะช่วยให้ทุกคนอื่นไว้ได้ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ ทโท คนถุติมิตฺตานิ ผู้ให้ยอมผูกใจมิตรไว้ได้” นักบริหารอาจให้ทานได้ ๓ วิธี คือ

ก. อามิสทาน หมายถึง การให้สิ่งของแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะการให้เพื่อผูกใจในยามที่เขาตกต่ำหรือมีความเดือดร้อน ดังภาษิตอังกฤษที่ว่า “เพื่อนแท้ คือเพื่อนที่ช่วยเหลือในยามตกยาก” การให้รางวัลหรือขึ้นเงินเดือนจัดเข้าในอามิสทาน

^{๗๘} ปรีชา นันทาภิวัฒน์ น.อ.(พิเศษ), พจนานุกรมหลักธรรมพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงแก้ว, ๒๕๔๔), หน้า ๑๔๓.

^{๗๙} บุญสิริ ชวลิตธำรง, ธรรมโอสถ, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๙), หน้า ๒๓-๓๑.

^{๘๐} อุดม เขยกีวงศ์ และ กนิษฐาณ แป้นสุวรรณ, พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสงดาว, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑๕.

ข. วิทยาทาน คือ ธรรมทาน หมายถึง การให้คำแนะนำหรือสอนวิธีทำงานที่ถูกต้อง รวมถึงการจัดหลักสูตรพัฒนาบุคลากรหรือส่งไปศึกษาและดูงาน

ค. อภัยทาน หมายถึง การให้อภัยเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน หรือล่วงเกินซึ่งกันและกัน การให้อภัยไม่ทำให้ผู้ให้ต้องสูญเสียอะไร เป็นการลงทุนราคาถูกแต่ได้ผลตอบแทนราคาสูง นั่นคือ ได้มิตรภาพกลับคืนมา และมีคนสนองงานเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่ง

มีภริยาที่ชื่อว่า “มีมิตร ๕๐๐ คน นับว่ายังน้อยเกินไป มีศัตรู ๑ คน นับว่ามากเกินไป อับราฮัม ลินคอล์น กล่าวว่า “วิธีทำลายศัตรูที่ดีที่สุด คือ เปลี่ยนศัตรูให้เป็นมิตร” เราจะทำอย่างนั้นได้ก็ต่อเมื่อเรารู้จักให้อภัย

๒. ปิยวาจา หมายถึง การพูดถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน (วจีไพเราะ) นักบริหารที่ดีจะรู้จักผูกใจคนด้วยคำพูดอ่อนหวาน คำพูดหยาบกระด้างผูกใจใครไม่ได้ ตามปกติคนเราจะมัดสิ่งของต้องใช้ของอ่อน เช่น เชือก หรือลวดมัด ในทำนองเดียวกันเราจะมัดใจคนได้ก็ด้วยถ้อยคำอ่อนหวาน ดังโคลงโลกนิติที่ว่า

อ่อนหวานมานมิตรล้น	เหลือหลาย
หยาบบ่มีเกลอราย	เกลื่อนไกล
ดุจดวงศศิฉาย ดาวดาษ	ประดับนา
สุริยส่องดาราไร	เมื่อร้อนแรงแสง

๓. อุตถจริยา หมายถึง การทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น (สงเคราะห์ประชาชน) ตรงกับคำพังเพยที่ว่า “อยู่บ้านทำอย่างไรงดูตาย บั้นวับันควายให้ลูกท่านเล่น” นักบริหารทำอุตถจริยาได้หลายวิธี เช่น บริการช่วยเหลือยามเขาป่วยไข้ หรือเป็นประธานในงานพิธีของผู้ไต่บั๊งคับบัญชาดังโคลงโลกนิติที่ว่า

อาศัยเรือนท่านให้	วิจารณ์
เห็นท่านทำการทำงาน	ช่วยพร้อม
แม้มีกิจโดยสาร	นาเวศ
พายค้อยช่วยคำจ้วง	จรดให้จนถึง

๔. สมานัตตา หมายถึง การวางตัวสม่ำเสมอ (วางตนพอดี) เมื่อนักบริหารไม่ทอดทิ้งผู้ร่วมงานทั้งหลาย เขาจึงจะสามารถสร้างทีมงานขึ้นมาได้ นั่นคือถือคติว่า “มีทุกข์ร่วมทุกข์ มีสุขร่วมสุข” นักบริหารต้องกล้ารับผิดชอบในผลการตัดสินใจของตนเอง ถ้าผลเสียตกมาถึงผู้ปฏิบัติ ตามคำสั่งของตน นักบริหารต้องออกมาปกป้องคนนั้น ไม่ใช่หนีเอาตัวรอดตามลำพัง ตัวอย่างคนที่มีสมานัตตาก็คือคนที่เป็น “เพื่อนตาย” ในโคลงบทนี้

เพื่อนกิน สิ้นทรัพย์แล้ว	แห่งนี้
ห่างาย หลายหมื่นปี	มาได้
เพื่อนตาย ถ้ายแทนชี-	วาวาตม์

หายาก ผากผีไข้

ยากแท้จักหา^{๕๐}

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวกับสังคหัตถุ^{๕๑} ไว้ว่า ประกอบด้วย ทาน หมายถึง ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือด้านเงินทุน บัณฑิตยี่สิบสี่ ทรรศนสิ่งของ รวมทั้งวิชาความรู้ ศิลปวิทยาการ ปิยวาจา หมายถึง ถ้อยคำที่สุภาพ ไพเราะอ่อนหวาน คำแนะนำชี้แจงสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุมีผล มีหลักฐาน ชักจูงให้ประชาชนเกิดความสามัคคี ประองตอง เห็นอกเห็นใจเกื้อกูลกัน อุตถจริยา หมายถึง ช่วยเหลือด้านร่างกาย และชวนขายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไข ปัญหา ปรับปรุงส่งเสริมด้านจริยธรรม และสมานัตตตา หมายถึง ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอในสุข ทุกข์ คือ ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมรับรู้แก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน^{๕๒}

คุณ โทษณ์ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวกับสังคหัตถุ^{๕๒} ไว้ว่า มี ๔ หลัก คือ ทา มาจากคำว่า ทาน แปลว่า การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โอบอ้อมอารี บุคคลจะเป็นที่รักใคร่เป็นที่เคารพนับถือของบุคคลอื่น ปี มาจากคำว่า ปิยวาจา แปลว่า วจีไพเราะ คือ การเจรจาสนทนาด้วยถ้อยคำที่อ่อนหวาน นุ่มนวล ไพเราะ ผู้ฟังแล้วสบายหู อะ มาจากคำว่า อุตถจริยา แปลว่า ช่วยเหลือผู้อื่นหรือเรียกว่า สงเคราะห์ผู้คนโดยการกระทำหรือประพฤตีสั่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้คนที่ทางกาย วาจาและใจ สะ มาจากคำว่า สมานัตตตา แปลว่า มีตนเสมอต้นเสมอปลาย คือ รู้จักวางตนเหมาะสมกับฐานะที่ควรจะเป็นหรือที่ตนเป็น^{๕๓}

ปรีชา นันทาภิวัฒน์ น.อ.(พิเศษ) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวกับสังคหัตถุ^{๕๓} ไว้ว่า สังคหัตถุ ๔ เป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวได้แก่ ทาน คือการให้ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้แนะนำสั่งสอน ปิยวาจา คือ วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ กล่าวถ้อยคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานทำให้เกิดความสามัคคี ตลอดจนถึงคำแสดงประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตาม อุตถจริยา การประพฤตีสั่งที่เป็นประโยชน์ คือ ชวนชวนช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดจนถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย^{๕๔}

^{๕๐} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) , พุทธวิธีการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๗๐-๗๕.

^{๕๑} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ธรรมบุญชีวิต, หน้า ๑๑.

^{๕๒} คุณ โทษณ์, พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียน สโตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๒๕-๒๘.

^{๕๓} ปรีชา นันทาภิวัฒน์ น.อ.(พิเศษ), พจนานุกรมหลักธรรมพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงแก้ว, ๒๕๔๔), หน้า ๑๔๓.

บุญสิริ ขวลิตรำรง ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสังคหวัตถุ ๔ ไว้ว่า เป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน มี ๔ ประการ ได้แก่

๑. ทาน หมายถึงการให้ การเฉลี่ยเพื่อแผ่แก่กันและกัน ซึ่งเป็นข้อสำคัญเพราะว่าทุกคนนั้นย่อมต้องการความช่วยเหลือจากกันและกันอยู่ในด้านต่าง ๆ ในด้านวัตถุเช่นทรัพย์สินเงินทอง เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ในด้านกำลังกาย ช่วยกระทำการกิจการของกันและกันทางกาย ในด้านวาจา พูดจาช่วยเหลือกันในเรื่องที่ต้องพูดจา ในด้านสติปัญญา ช่วยให้ความรู้ ให้การแนะนำ ในข้อที่ควรจะแนะนำต่าง ๆ การให้การเฉลี่ยเพื่อแผ่เจือจานทุกคนทั้งผู้ใหญ่ ทั้งผู้น้อย ต่างก็ควรจะมีทาน คือให้การช่วยเหลือกัน ผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือผู้น้อย ผู้น้อยให้การช่วยเหลือผู้ใหญ่ ด้วยมีจิตใจมุ่งที่จะช่วยให้บรรลุถึงประโยชน์ที่ต้องการ หรือเพื่อที่จะให้พ้นจากอุปสรรคขัดข้องทั้งหลาย

๒. ปิยวาจา หมายถึง การเจรจาถ้อยคำซึ่งเป็นที่รักเป็นที่จับใจแก่กันและกัน อันเป็นถ้อยคำสุภาพ เพราะวาจาที่พูดออกไปนั้น ถ้าเป็นวาจาที่ไม่สุภาพไม่เป็นที่รักที่พอใจ ก็เป็นวาจาที่อาจเสียดแทงหัวใจของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเสียใจ เจ็บใจ ไม่สบายใจ เพราะฉะนั้นจึงสมควรที่ทุกคนจะต้องมีสติควบคุมใจ ควบคุมวาจา ที่จะพูดออกไปให้เป็นวาจาที่สุภาพ ที่เหมาะสม แม้ว่าในบางคราวต้องทำงานเหน็ดเหนื่อยก็ตาม สิ่งที่จะเป็นเครื่องในการควบคุมการพูดของเราให้ไพเราะก็คือสตินั่นเอง ดังนั้นการพูดหรือการแสดงออกทุกครั้งต้องมีสติอยู่เสมอ

๓. อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติประโยชน์ต่อกันและกัน คือ การทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย สังคมที่ตนอาศัยอยู่ ตลอดถึงประเทศชาติ สิ่งใดที่เป็นโทษก็ควรละเว้นไม่กระทำ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์สามารถปฏิบัติได้ทั้งกาย วาจา ใจ ในทุกเวลาทุกโอกาส

๔. สمانัตตตา หมายถึง ความเป็นผู้วางตนสม่ำเสมอ หรือเสมอต้นเสมอปลาย ซึ่งหมายถึงการรักษาระเบียบวินัยอันใดที่ทุกคนพึงปฏิบัติทั้งผู้ใหญ่วัยทั้งผู้น้อยตามหน้าที่ที่บัญญัติเอาไว้เป็นระเบียบของสถานที่ ของหน่วยงาน เช่น กฎระเบียบของสถาบันการศึกษา กฎระเบียบของสถานที่ราชการต่าง ๆ เป็นต้น ตลอดถึงกฎหมายบ้านเมือง ในทางพระพุทธศาสนาก็คือพระวินัยบัญญัติสำหรับพระภิกษุทั้งหลายนั่นเอง^{๕๔}

บรรเทิง พาวิจิตร ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวกับสังคหวัตถุ ๔ ไว้ว่า สังคหวัตถุ ๔ ประกอบด้วย ทานะ คือ การให้ มีใจเอื้อเพื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดจนถึงให้ความรู้ และคำแนะนำสั่งสอน ปิยวาจา คือ วาจาเป็นที่รัก มีวาจาพูดดีมีน้ำใจ วาจาซาบซึ่ง กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ก่อเกิดไมตรีและความรักนับถือ แสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐาน เป็นมูลเหตุจูงใจให้นิยมยอมตาม อัตถจริยา

^{๕๔}บุญสิริ ขวลิตรำรง, **ธรรมโอสถ**, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๙), หน้า ๒๓-

คือ การประพฤติประโยชน์ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ แก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม สมานัตตตา คือ วางตนสม่ำเสมอ เสมอต้น เสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทุกชั้น วางตนให้เหมาะแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมให้ถูกต้อง^{๔๔}

อุดม เขยกิจวงศ์ และ กนิษฐาณ แป้นสุวรรณ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวกับสังคหวัตถุ^{๔๕} ไว้ว่า ทาน คือ การแบ่งปันกันอยู่ แบ่งปันกันกิน แบ่งปันกันใช้ ปิยวาจา คือ พูดจាកันอย่างไพเราะอ่อนหวาน ด้วยความปรารถนาดีทำให้เกิดการรักใคร่ สามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อุตถจริยา คือ ทำตนเป็นคนที่มีประโยชน์ต่อครอบครัว ต่อสังคมและประเทศชาติ สมานัตตตา คือ การวางตนให้เหมาะสม เสมอต้นเสมอปลาย ไม่ทำให้เกิดชนชั้นขึ้น^{๔๖}

จากการค้นคว้าผู้วิจัยสรุปได้ว่า สังคหวัตถุ ๔ ประกอบไปด้วย ทาน คือ การช่วยเหลือแบ่งปัน สิ่งของเครื่องใช้ปัจจัยที่เรามีอยู่แก่ผู้อื่น การมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน รวมทั้งการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และถูกต้อง ปิยวาจา คือ การพูดจาสื่อสาร อ่อนหวาน สุภาพ ให้ความเป็นกันเอง ไม่พูดจาทำร้าย ส่อเสียดหรือทำให้ผู้อื่นเสียใจ ไม่บิดเบือนความเป็นจริง รู้จักใช้คำพูดอย่างเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ อุตถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์แก่สาธารณะด้วยแรงกายที่มีอยู่ ทำตนให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม ช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ไม่หนึ่งดูตายหรือเลื่อยงาน สมานัตตตา คือ การเอาตัวเข้าไปสมาน การวางตัวเป็นกลาง ร่วมทุกข์ร่วมสุขร่วมกัน การวางตัวเหมาะสมกับฐานะที่เป็นอยู่ เสมอต้นเสมอปลาย ประพฤติแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่กระทำในสิ่งที่ชั่วหรือทำลายผู้อื่น

๒.๖.๔ ความสำคัญของสังคหวัตถุ ๔ ต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

การใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ ต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้ สังคหวัตถุ ๔ หมายถึง ธรรมะอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน ประสานความสัมพันธ์อันดีงามให้เกิดขึ้นในชนหมู่มาก เป็นหลักแห่งการเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ซึ่งกันและกันเพื่อให้ประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข เป็นหลักธรรมะที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีกันในหมู่คณะไม่ว่าจะเป็นองศกรที่มีขนาดเล็กหรือองค์กรขนาดใหญ่ และมี ๔ องค์ประกอบ ดังนี้

^{๔๔}บรรเทิง พาวจิตร, การปกครองตามแนวพุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๓๕-๓๖.

^{๔๖}อุดม เขยกิจวงศ์ และ กนิษฐาณ แป้นสุวรรณ, พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสงดาว, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑๕.

๑. ทาน คือ การเผื่อแผ่ แบ่งปัน ให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ทั้งทางทุนทรัพย์ สิ่งของ บัณฑิตที่จำเป็น ไม่ว่าจะเป็น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย หรือยารักษาโรค รวมทั้ง การแบ่งปันให้ความรู้ ศิลปวิทยาการ ความรู้ความสามารถที่เรามีอยู่ให้กับผู้อื่น

๒. ปิยวาจา คือ การใช้คำพูดหรือวาจาที่ไพเราะ ชัดเจน ไม่พูดส่งเสียงดังดูถูกดูแคลน พูดด้วยคำที่สุภาพนอบนวล จริงใจ ไม่พูดโกหกเสแสร้ง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุมีผล มีหลักฐานอ้างอิง ไม่พูดเพ้อเจ้อ บิดเบือนจากความเป็นจริง การใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจผู้อื่น พูดแล้วเกิดความสามัคคี ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน

๓. อุตถจริยา คือ การทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ช่วยเหลือตามกำลังร่างกายที่ตนมีอยู่ ไม่ได้ถูกบังคับ ทำด้วยความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ขวนขวายช่วยทำกิจกรรมต่างๆที่เป็นสาธารณประโยชน์ มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาให้กับชุมชนและสังคมด้วย

๔. สมานัตตตา คือ การเอาตัวเข้าไปสมาน การวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย หนักแน่น ให้ความเสมอภาคกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เอาใจเอาเปรียบ ร่วมทุกข์ร่วมสุข ช่วยเหลือเกื้อกูลกันแก้ปัญหา ช่วยกันคิดในทางสร้างสรรค์ เพื่อให้ชุมชนและสังคมอยู่เย็นเป็นสุข

ด้วยหลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ นี้ เป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญต่อการบริหารมาก โดยเฉพาะกับองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในการดูแลให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในชุมชน สร้างความสามัคคีให้เกิดในชุมชน สามารถเข้าถึงปัญหาและวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้อย่างแท้จริงการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการบริหารงาน ติดต่อประสานงานกับประชาชน จะเป็นหลักอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การบริหารงานมีความราบรื่นมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ และนำไปสู่การเป็นองค์กรที่มีคุณภาพต่อมา ดังนั้นการบริหารงานโดยนำหลักธรรมนี้มาใช้ควรพิจารณาสถานการณ์ที่จะนำหลักธรรมนี้มาใช้ ดังนี้

๑. เมื่อประชาชนมีความเดือดร้อนในด้านปัจจัยทั้งสี่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความช่วยเหลือ หมายถึง การให้ทานอันเป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ หรือเงินทุน เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๒. เมื่อประชาชนมีความเดือดร้อน ต้องการความช่วยเหลือ เข้ามาติดต่อขอรับบริการที่องค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบลให้คำแนะนำชี้แจงอย่างถูกต้อง พูดจากับประชาชนด้วยความไพเราะน่าฟัง

๓. เมื่อประชาชนต้องการความช่วยเหลือทางด้านร่างกาย องค์การบริหารส่วนตำบลก็ให้ความสำคัญ ขวนขวายช่วยเหลืออย่าเต็มกำลังความสามารถ

๔. เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลก็เข้าไปช่วยในการแก้ไขปัญหา โดยให้ความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน อยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับประชาชนทุกครั้ง

ดังนั้นแล้วการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ มาช่วยในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนที่อยู่ในความดูแล ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความราบรื่น สามารถระบุและแก้ไขปัญหาได้ตามความต้องการของประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและเข้ามามีบทบาททั้งยังเป็นส่วนหนึ่งที่มีส่วนช่วยกันแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วย

จากการค้นคว้าผู้วิจัยสรุปได้ว่า สังคหวัตถุ ๔ หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคน การผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มีหลัก ๔ ประการได้แก่ (๑) ทาน คือการให้ การสงเคราะห์หรือช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการให้สิ่งของที่ตนมีให้แก่ผู้ที่ต้องการ ผู้ขาดแคลนหรือผู้เดือดร้อน สิ่งของที่นำมาให้นั้นต้องเป็นสิ่งของที่ได้มาโดยสุจริตเป็นประโยชน์ คือผู้ให้ก็เป็นสุข อิ่มเอิบใจ ผู้รับก็สามารถบรรเทาทุกข์ความเดือดร้อน รวมทั้งการให้ความรู้ที่ถูกต้อง ชัดเจนและเป็นจริงด้วย (๒) ปิยวาจา คือ การเจรจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพและถ้อยคำที่มีประโยชน์ พูดถ้อยคำที่เป็นจริง และถ้อยคำที่ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น พูดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้พูด จูงใจให้ละเว้นความชั่ว ทำให้การงานสำเร็จ เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการงานยิ่ง (๓) อตถจริยา คือ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น รู้จักการเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ความสุขสบายส่วนตัว ห่มเทแรงกายในการช่วยเหลือผู้อื่น แก้ไขปัญหาต่างๆด้วยแรงกาย บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ (๔) สมานัตตตา คือ การวางตัวให้เหมาะสมสมอบต้นเสมอปลาย รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหว เปลี่ยนแปลงง่าย และดำรงตนไว้ไม่ให้ตกไปในความชั่ว ปฏิบัติกับคนทั้งหลายอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งอยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมแก้ไขปัญหากับประชาชน

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น

การศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับความคิดเห็น เป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ทราบถึงความคิดของผู้ตอบแบบสอบถามว่ามีความเห็นและรู้สึกอย่างไรกับสิ่งที่เรากำลังศึกษาอยู่ เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อเกิดความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษามากยิ่งขึ้น และมีผู้ให้ความสนใจศึกษาวิจัยงานด้านความคิดเห็นมากมายหลายท่าน ดังต่อไปนี้

พระครูปลัดทรงศักดิ์ กนฺตวิโร (บารุงราษฎร์) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็น พุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่าความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๖ ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ๔ ด้าน คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ ส่วนอยู่ในระดับมากที่สุด ๒ ด้าน คือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการสาธารณูปการ^{๘๗}

พระมหาจตุพร ญาณวีโร (คำพูน) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี” พบว่าความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมทั้ง ๖ ด้านอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่าในด้านสถานภาพ อายุและประสบการณ์ทำงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนระดับการศึกษา และตำแหน่งในการบริหารมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ประเด็นข้อแนะนำจากการวิจัยนี้ คือควรรับสมัครบุคลากรเพิ่ม ชี้แจงถึงคุณสมบัติหลักการบริหารงานพร้อมขวัญกำลังใจที่จะได้รับจากการทำงาน จัดโครงการฝึกอบรมทุกๆ ปี^{๘๘}

^{๘๗}พระครูปลัดทรงศักดิ์ กนฺตวิโร (บารุงราษฎร์) , “ความคิดเห็นพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^{๘๘}พระมหาจตุพร ญาณวีโร (คำพูน), “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

พระมหาทองดี อภิภูจน (ตรีตระการ) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตภาษีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร” พบว่า ความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตภาษีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตภาษีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันตามพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม และวุฒิการศึกษาบาลี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนพระภิกษุที่อยู่ในเขตปกครองคณะสงฆ์ต่างกัน มีอายุต่างกัน และมีตำแหน่งต่างกันภายในวัดต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ประเด็นสำคัญสำหรับข้อเสนอแนะเบื้องต้นคือ ควรเข้มงวดในด้านการปกครองให้มาก ควรมีผู้รับผิดชอบในการทำงานแต่ละด้านอย่างจริงจัง ควรสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน^{๘๙}

ณทพงษ์ วิยะรันตร์ ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบพบว่า เพศชายเพศหญิงไม่แตกต่างกัน ระหว่างผู้มีรายได้ ๕,๐๐๐ บาทและต่ำกว่ากับ ตั้งแต่ ๕,๐๐๑ ขึ้นไป ไม่มีความแตกต่าง อายุ ๖๐ ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นมากกว่าอายุ ๑๘ – ๓๐ ปีและ ๓๑ – ๕๙ ปี ระหว่างอาชีพเกษตรกร ค้าขาย พนักงานบริษัทห้างร้าน โรงงานอุตสาหกรรมและรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ไม่มีความแตกต่างกัน และที่อยู่อาศัย หมู่ที่ ๑ หมู่ ๒ หมู่ ๓ หมู่ที่ ๕ หมู่ที่ ๖ และหมู่ที่ ๗ มีความคิดเห็นมากกว่าหมู่ที่ ๓^{๙๐}

ทิพวัลย์ แมนสถิต ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็น ความต้องการของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิเกี่ยวกับการนำไมโครคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในโรงเรียน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ ๑) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการนำไมโครคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ๒) เพื่อศึกษาความ

^{๘๙}พระมหาทองดี อภิภูจน (ตรีตระการ), “ความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์เขตภาษีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^{๙๐}ณทพงษ์ วิยะรันตร์, “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๓๘), บทคัดย่อ.

ต้องการของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการนำไมโครคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่ม แบบหลายขั้นตอน เป็นผู้บริหารจำนวน ๑๒๘ คน และครูผู้สอนจำนวน ๒๖๓ คน รวมทั้งสิ้น จำนวน ๓๙๑ คน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับเกี่ยวกับการนำ ไมโครคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ชัยภูมิอยู่ในระดับมาก โดยมีความเห็นมากที่สุดในเรื่องการจัดตารางสอน การทำทะเบียนวัดผล นักเรียน ตรวจสอบหน่วยกิตการเรียนตามเกณฑ์จนจบหลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ และเก็บ ข้อมูลสถิติการของบุคคลากร ส่วนครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่อง การฝึกวิธีคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองมากขึ้น ในส่วนความต้องการเกี่ยวกับการนำคอมพิวเตอร์ มาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิมีความต้องการ ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องส่งเสริมให้บุคคลากรได้ศึกษาดูงาน เกี่ยวกับการจัด แสดงเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้นใหม่ ส่วนครูผู้สอนมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องจัดให้มีผู้รับผิดชอบดูแลระบบคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน^๑

พนิดา งามขุนทด ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำและ ความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา” พบว่า ความคิดเห็นของบุคคลากร สถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ส่วนความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับ มาก เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์โดยรวมจำแนก ตามเพศ ไม่แตกต่างกัน เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัด บุรีรัมย์โดยรวมจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน ประเด็นสำคัญที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้คือ บุคคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่มี ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ใน ระดับมาก แต่อยากให้ปรับปรุงเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ คือผู้บริหารควรยอมรับ และใส่ใจตัวผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารควรให้ความช่วยเหลือและมีน้ำใจ มีความสม่ำเสมอ กับผู้ใต้บังคับบัญชา^๒

^๑ทิพวัลย์ แมนสถิตย์, “ความคิดเห็น ความต้องการของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิเกี่ยวกับการนำไมโครคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ใน โรงเรียน”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๔), หน้าบทคัดย่อ.

^๒พนิดา งามขุนทด, “ความคิดเห็นของบุคคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหาร จัดการของผู้บริหารสถานศึกษา, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

พิชัย แพงอ่อน ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มเกษตรกรต่อการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น พบว่าการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ๑) ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของกรรมการกลุ่มเกษตรกร ๒) สภาพพื้นฐานบางประการของกลุ่มเกษตรกรและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร ๓) ความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มเกษตรกรต่อการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร ๔) เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มเกษตรกรต่อการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกร จากการวิจัยพบว่า กรรมการกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ ๘๘.๙ เป็นชาย อายุเฉลี่ย ๕๑.๑ ปี ร้อยละ ๖๑.๑ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ ๘๑.๙ มีอาชีพหลักคือทำนา มีรายได้รวมเฉลี่ย ๑๗๒,๕๔๑.๑๙ บาท มีประสบการณ์เป็นกรรมการกลุ่มเกษตรกร เฉลี่ย ๕.๓ ปี ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร คือการขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพการเกษตร ความคิดเห็นของกลุ่มเกษตรกรต่อการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า กรรมการกลุ่มเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยทุกด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร ด้านแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกร และด้านการดำเนินธุรกิจในกลุ่มเกษตรกร^{๙๓}

ประสิทธิ์ พรรณพิสุทธิ์ ได้วิจัยเรื่อง “การมีความคิดเห็นของประชาชนในการปกครองแบบสุขาภิบาล ศึกษากรณีสุขาภิบาลพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์” เพื่อศึกษาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งพบว่า “การที่ประชาชนจะเข้าหรือไม่เข้ามีความคิดเห็นในการปกครองท้องถิ่นแบบสุขาภิบาลนั้น เพราะว่าประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการปกครองตนเอง ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และการจัดรูปแบบการปกครองสุขาภิบาลก็ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมเท่าที่ควร สาเหตุหนึ่งอาจมาจากประชาชนส่วนใหญ่ยากจนไม่ค่อยให้ความสำคัญ บางคนก็ไปทำงานหาเลี้ยงครอบครัวไม่มีเวลาในการตรวจสอบหรือเข้าไปมีส่วนร่วม และที่สำคัญการเคยชินต่อการปกครองระบบดั้งเดิมเป็นสิ่งสำคัญต่อการมีความคิดเห็นของประชาชน”^{๙๔}

ศรีไพร ชื่นชม ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำ กับการใช้โรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา: ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาศักดิ์สังฆานุกานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีรูปแบบภาวะ ผู้นำที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นในการใช้โรงเรียนเพื่อพัฒนา ชุมชนไม่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนไม่ว่าจะมีรูปแบบ ภาวะผู้นำอย่างไรก็ตาม สามารถทำให้โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่ง ในการเข้าร่วมพัฒนาชุมชน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้มีผลในการพัฒนาชุมชนได้ทั้งสิ้น การที่จะทำให้ โรงเรียนสามารถเข้าร่วมในการพัฒนาชุมชนให้

^{๙๓}พิชัย แพงอ่อน, “ความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มเกษตรกรต่อการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๖), บทคัดย่อ.

บังเกิดผลดีนั้น จะต้องใช้กระบวนการของงานสังคมสงเคราะห์คือ การศึกษา ปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหา โดยสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา ทรัพยากร ความต้องการและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาชุมชน ในเขตบริการของโรงเรียน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการและแบ่งงานให้รับผิดชอบ การตรวจสอบทรัพยากร ที่มีอยู่ในชุมชน รวบรวมข้อมูล จัดระบบวิเคราะห์ข้อมูลและ ปัญหาต่าง ๆ โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การวางแผน การดำเนินการโดยใช้กิจกรรมที่สามารถสนอง วัตถุประสงค์ในการเป็นส่วนหนึ่งเพื่อพัฒนาชุมชน ดำเนินการ ตามแผนและโครงการที่วางไว้ โดยนำทรัพยากรต่าง ๆ ผสมผสาน กับวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิธีการ ซึ่งกันและกัน และให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานและมีการประเมินผล โดยปฏิบัติอย่างมีระบบ หลักการ และมีวิธีการ ที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอทุกขั้นตอนดำเนินงาน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีบทบาทในเชิงสังคม สงเคราะห์ทางการศึกษา ไม่เพียงแต่ในสถานศึกษาเพื่อบริการ การศึกษา แก่บุตรหลานของประชาชนในชุมชนเท่านั้น แต่ต้องมี บทบาทเป็นตัวแทนและแลกเปลี่ยน ความสามารถกับชุมชนในการ เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงสังคมด้วยเช่นกัน^{๔๔}

สหัชชัย เรียงรุ่งโรจน์ ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่องานพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล:ศึกษาเฉพาะกรณีบางกะดีและบ้านปทุม จังหวัดประทุมธานี เพราะการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความเห็นต่างงานพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะดีในระดับไม่ดี และมีความเห็นด้วยต่องานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปทุมในระดับดีปัจจัยด้านบุคลิกของประชาชน ได้แก่ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้ต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่องานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทาง เศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะดีแตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่องานพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปทุมแตกต่างกัน นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความพร้อมด้วยวิศวกรรมต่างกันทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นต่องานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทาง เศรษฐกิจแตกต่างกัน^{๔๕}

^{๔๔} ศรีไพร ชื่นชม, “ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำ กับการใช้โรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา: ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘), บทคัดย่อ.

^{๔๕} สหัชชัย เรียงรุ่งโรจน์, “ความคิดเห็นของประชาชนต่องานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทาง เศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีบางกะดีและบ้านปทุม จังหวัดประทุมธานี .” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๗.

สามารถ ไชยพันธุ์ ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความพร้อมในการจัด การศึกษาตามอัธยาศัยของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดน่าน” ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดน่าน สมาชิกส่วนใหญ่เห็นด้วยมาก ในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการควบคุม ติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาที่สมาชิกเห็นด้วยน้อย ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยของสมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดน่าน พบว่าประธานองค์การบริหาร ปลัดองค์การบริหาร ส่วน ตำบล เลขานุการ และกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล มีความพร้อมในการ จัด การศึกษาตามอัธยาศัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน องค์การบริหารส่วน ตำบลที่มีรายได้แตกต่างกันมีความพร้อมในการ จัดการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .๐๕^๖

อรอนงค์ พลคชา ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นการใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอ ลาดหลุมแก้ว ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยวิธีเรียนทางไกล ปีการศึกษา ๒๕๓๘ พบว่าเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ห้องสมุดอำเภอ ลาดหลุมแก้ว ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยวิธีการเรียนทางไกล ปีการศึกษา ๒๕๓๙ และเพื่อ เปรียบเทียบความคิดเห็นการใช้บริการห้องสมุดประชาชนของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นโดยวิธีการเรียนทางไกล ปีการศึกษา ๒๕๓๘ ซึ่งเปรียบเทียบตั้งแต่ประวัติส่วนตัว ตลอดจนการใช้บริการห้องสมุดในบริการต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นการใช้บริการ ห้องสมุดประชาชนอำเภอของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยวิธีการเรียนทางไกล ปี การศึกษา ๒๕๓๙ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าการใช้ บริการด้านหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่นๆ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลางด้านบุคคลากรส่วน รวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านครุภัณฑ์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านอาคารสถานที่ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับดีมาก ทดสอบสมมุติฐาน การเปรียบเทียบความคิดเห็นการใช้บริการ ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ลาดหลุมแก้วระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงพบว่าไม่แตกต่าง กันทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในเรื่องการบริการด้านต่างๆ พบว่าไม่แตกต่างการ ใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอ ลาดหลุมแก้ว^๗

^๖สามารถ ไชยพันธุ์, “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความพร้อมในการจัด การศึกษา ตามอัธยาศัยของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดน่าน”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๔๕), บทคัดย่อ.

^๗อรอนงค์ พลคชา, “ความคิดเห็นการใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอ ลาดหลุมแก้วของ นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยวิธีเรียนทางไกล ปีการศึกษา ๒๕๓๘”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร บัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, (มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ๒๕๓๘), บทคัดย่อ.

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่ามักเป็นการสำรวจความคิดเห็นที่มีกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชน หรือกลุ่มคนที่อยู่ในองค์กรขนาดใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความรู้สึกนึกคิดของคนในองค์กร และนำผลที่ได้มาใช้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้องค์กรมีการพัฒนาที่ดีขึ้น โดยรวมมักมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ในส่วนของข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยๆ โดยส่วนมากต้องการให้มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบบริหารขององค์กร ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

๒) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

ด้วยขนาดขององค์กรในปัจจุบันมีขนาดใหญ่ขึ้น ความสลับซับซ้อนของปัญหาที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของภาครัฐหรือเอกชนก็มักจะประสบปัญหาทั้งในส่วนของพนักงาน ระบบการจัดการ ตัวผู้บริหารเอง หรือสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น นวัตกรรมที่ก้าวหน้า หรือเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยขึ้นอย่างรวดเร็วจนองค์กรไม่สามารถปรับตัวได้ทัน ส่งผลให้เกิดปัญหาในการบริหารงานองค์กร ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความสนใจในการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารไว้มากมาย ดังต่อไปนี้

เดือน ทิพย์ท่าและคณะ ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการบริหารผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร พบว่า กระบวนการบริหารของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร จำแนกตามวุฒิ การศึกษาและประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารด้านการวางแผน การจัดการ การจัดคนเข้าทำงาน การควบคุมงาน การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ อยู่ในระดับมาก จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า กระบวนการบริหารด้านการวางแผนงาน การจัดคนเข้าทำงาน การควบคุมงาน การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด^{๔๘}

นพพร บุญเป็ง ได้วิจัยเรื่อง “ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการแหล่งอารยธรรมเวียงกุมกาม ตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งอารยธรรม เวียงกุมกาม อยู่ในระดับสูง โดยต้องการสร้างความรับผิดชอบพื้นฐานให้นักท่องเที่ยวไทยให้สำนึกต่อคุณค่าและช่วยอนุรักษ์โบราณสถานไว้ต่อไป และสร้างจิตสำนึกของการรักษามรดกทางวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งต้องการจัดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อชื่นชมโบราณสถานด้วยความสะดวกสบาย นอกจากนี้ต้องการให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบอย่าง

^{๔๘}เดือน ทิพย์ท่า และคณะ, “กระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ๒๕๔๖), บทคัดย่อ

ยั่งยืนโดยให้มีการร่วมมือกันระหว่าง เจ้าหน้าที่รัฐ หน่วยงานท้องถิ่นและคนในชุมชน จัดการขยะ น้ำเสีย และมลพิษต่าง ๆ เพื่อไม่ให้ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม^{๙๙}

นรินทร์ พูลสวัสดิ์ ได้วิจัยเรื่อง “ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี” ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีปัญหามากที่สุด ด้านที่มี ปัญหารองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการติดตามผลและนิเทศการสอน ด้านหลักสูตรและองค์ประกอบ ของหลักสูตร และด้านที่มี ปัญหาน้อยที่สุดคือ ด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีปัญหาที่สุดในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ความพร้อมของครูใน ด้านความรู้เกี่ยวกับวิชาเฉพาะ และข้อที่มีปัญหาที่สุดในแต่ละด้าน เรียงตามลำดับลงไป คือ การเชิญวิทยากรภายนอกมาสาธิตการสอนแก่ครูเป็นปัญหาในด้านการ ติดตามผลและนิเทศ การสอน การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นเป็นปัญหาในด้าน หลักสูตรและ องค์ประกอบของหลักสูตร และการจัดตั้งธนาคารข้อสอบเป็นปัญหาสำคัญที่สุด ในด้านการ วัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียน โดยคำนึงถึง ประสบการณ์ของผู้บริหารโรงเรียน และขนาดของโรงเรียนแล้ว พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๑๐๐}

แปลก พนาลีกุล ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานตำรวจ ศึกษากรณีโรงเรียน นาย ร้อยตำรวจ” พบว่า ในด้านการวางแผนผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียนเป็นผู้กำหนดนโยบายและ แดลงกระบวนการวางแผนของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ด้านการจัดองค์การพบว่า การแบ่งส่วน ราชการมีหน่วยงานย่อยมากเกินไป การจัดวางตัวบุคคลพบว่า หลักเกณฑ์ในการจัดครูอาจารย์

^{๙๙} นพพร บุญเพ็ง, “ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการแหล่ง อารยธรรมเวียงกุมกาม ตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๐), บทคัดย่อ.

^{๑๐๐} นรินทร์ พูลสวัสดิ์, “ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการบริหาร การศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๓๓), บทคัดย่อ.

เข้าสอนพิจารณา ความรู้ความสามารถ ด้านการอำนวยความสะดวก คือ การตั้งคณะกรรมการร่วมพิจารณา ในด้านการประสานงานพบว่า ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประสานงานมีหน้าที่โดยตรงส่วนในด้านการรายงานพบว่า ได้จัดให้มีหนังสือเวียนให้แต่ละหน่วยงานได้รับให้ทราบ สำหรับด้านการจัดงบประมาณการเงินพบว่า ผู้บริหารหน่วยงานย่อยทุกคนจัดทำแล้วเสนอร่วมกัน ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจมีความเห็นว่า ได้รับความสะดวกจากกองบังคับการปกครองมากที่สุด การได้รับความสะดวกด้านสาธารณูปโภคและโภชนาการอยู่ในระดับพอใจ^{๑๑๑}

รัชนา ศานติยานนท์ ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย โดยได้ให้ข้อสรุปในภาพรวมว่า การบริการจัดการที่ดีเป็นแนวทางปฏิบัติที่ยอมรับในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษาในปัจจุบัน จะเน้นความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติและความโปร่งใสในขณะเดียวกันก็ยังคงให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความยุติธรรม นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาให้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการมหาลัยในส่วนต่างๆ ที่สะท้อนองค์ประกอบของการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดี^{๑๑๒}

วัชรพงษ์ ตลอดจนพงษ์ ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า (๑) ในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระดับการปฏิบัติการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากในทุกด้าน (๒) เมื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาและวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษาต่างกัน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และ (๓) ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประสบปัญหาการขาดแคลนครูกับปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และมีความต้องการให้มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในลักษณะที่เป็นเครือข่ายโดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้จัดทำ รวมทั้งมีการบรรจุครูให้ครบตามเกณฑ์ และมีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง^{๑๑๓}

สยมพร ปุญญาคม ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) กับหลักพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า หลักพระพุทธศาสนาที่เป็นหลักธรรมคำสอน

^{๑๑๑} แปลก พนาสิกุล, “การบริหารงานตำรวจ : ศึกษากรณีโรงเรียนนายร้อยตำรวจ”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๘), หน้าทศด้อย.

^{๑๑๒} รัชนา ศานติยานนท์, **รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๖.

^{๑๑๓} วัชรพงษ์ ตลอดจนพงษ์, “การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ.

อาจนำไปประยุกต์และใช้เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการที่ดีทางด้านทรัพยากรมนุษย์ ให้ประสบความสำเร็จดังนี้คือ ๑) อริยสัจสี่ ๒) สัมปยุตธรรม ๓) อปรีหานิยธรรม ๔) ทศพิธราชธรรม ๕) สังคหวัตถุ ๔ ๖) จักรวรรดิวัตร ๗) พรหมวิหาร ๔ ๘) หลักอริปไตย ๓ ๙) หลักนำเคราะห์และหลักประเคราะห์ ๑๐) ปฏิจจสมุปปาต ๑๑) หลักภาวะผู้นำ ๑๒) สาราณียธรรม ๑๓) ราชวสดีธรรม ๑๔) ศील ๑๕) ปัจจัยปฏิเสวนา ๑๖) ไตรสิกขา ๑๗) พละ ๕ ๑๘) อิทธิบาท ๔ ๑๙) หิริโอตตปปะ ๒๐) ราชสังคหวัตถุ ๔ ๒๑) สมถะ-วิปัสสนา และสิ่งสำคัญของการสร้างระบบการปกครองที่ดี ไม่อาจอาศัยคุณสมบัติเป็นคนดีอย่างเดียวมาเป็นผู้นำบริหารบ้านเมืองได้อีกต่อไป หากคนดีไม่ยึดหลักการปกครองโดยธรรมอย่างเต็มเปี่ยมด้วยศรัทธามั่นคง การปกครองที่ดีไม่ได้อยู่ที่กลไกการปกครองระบบการปกครองหรือวิธีการปกครอง หากแต่เน้นที่วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่จะบรรลุ นั่นคือความเป็นธรรมในแผ่นดิน การมีจิตสำนึกของผู้นำผู้มีอำนาจทางคุณธรรม รูปแบบหรือกลไกปกครองจะเป็นอย่างไรก็ได้ แต่กลไกนั้นจะต้องใช้อำนาจโดยมีธรรมะเป็นสรณะ ซึ่งแตกต่างกับตะวันตกที่เป็นระบบการปกครองที่ดีโดยเป็นระบบประชาธิปไตยด้วยวิธีการเน้นสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลเป็นหลัก^{๑๐๔}

สุธี เดชเพชร ได้วิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรือนจำ: กรณีศึกษาเรือนจำกลางบางขวางพบว่าความคิดเห็นของข้าราชการเรือนจำกลางบางขวาง ต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาล พบว่าด้านหลักการมีส่วนร่วมภาพรวมและรายด้าน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีผลทำให้ทัศนะที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมและรายด้านทั้ง ๖ ด้าน ไม่มีผลทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ^{๑๐๕}

อาจพล วงศ์บุษราคัม ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล” พบว่า การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมีคุณภาพปานกลาง เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของข้าราชการกรมชลประทานต่อการบริหารงานด้านกฎหมายและที่ดินตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

^{๑๐๔} สยามพร ปุญญาคม, “การบริหารจัดการที่ดีกับหลักพระพุทธศาสนา”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

^{๑๐๕} สุธี เดชเพชร, “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรือนจำ: กรณีศึกษาเรือนจำกลางบางขวาง” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

.๐๕ สำหรับด้านอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ตำแหน่งปัจจุบัน ระยะเวลาในการทำงาน และสังกัดที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านกฎหมายและที่ดินของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล ไม่ต่างกัน^{๑๐๖}

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่าการบริหารงานที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับหลายๆปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นตัวผู้บริหารองค์กร ระบบการจัดการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้านการจัดการองค์กรพบว่าการบริหารจัดการที่ดีจะเน้นความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมสามารถจับต้องได้ โดยส่งเสริมให้มีสำนึกและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีความโปร่งใสและเป็นธรรม รวมไปถึงการนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารด้วย

๓) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการที่รัฐบาลได้ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอิสระและมีอำนาจหน้าที่ ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมสุขภาพ การจัดระเบียบสังคม การรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน รวมไปถึงการแก้ปัญหาในชุมชนด้วยบทบาทที่เพิ่มมากขึ้นนี้ ส่งผลให้มีผู้สนใจทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไปในอนาคต จากการค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีนักวิจัยที่ทำการวิจัยที่เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

จรรยา ศิวานนท์ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่”จากการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ๑๖ ท่าน พบว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำสูง ในด้านการพัฒนาพื้นที่ การกำหนดนโยบายและการแก้ไขปัญหา แต่ยังมีปัญหา

อุปสรรค คือ ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเอง ปัญหาด้านผลประโยชน์ทับซ้อน และปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล^{๑๐๗}

^{๑๐๖} อาจพล วงศ์บุษราคัม, “การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล”, **พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^{๑๐๗} จรรยา ศิวานนท์, “บทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่.” **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๘), หน้า ๒-๑๑.

ทศพร วงศ์ทะกัณฑ์ ได้วิจัยเรื่อง “การประเมินผลการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลพบปัญหาการขาดการสร้างขวัญและกำลังใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนที่เป็นธรรมชาติ เช่น พบปัญหาการเลื่อนขั้นเงินเดือนขาดระบบและวิธีการประเมินความดีความชอบที่มีหลักเกณฑ์และวิธีการที่มีเกณฑ์มาตรฐานชัดเจนถูกครอบงำจากระบบอุปถัมภ์และปัญหาการพิจารณาจากปัญหาการพิจารณาความดีความชอบการเลื่อนขั้นเงินเดือน ผู้บริหาร และผู้บังคับบัญชาไม่พิจารณาจากภาระงานเป็นเกณฑ์ แต่พิจารณาจากโครงสร้างส่วนราชการภายในอบต. ทำให้เกิดปัญหาความไม่ยุติธรรม และไม่เป็นที่ธรรมระหว่างบุคลากรที่อยู่ต่างส่วนราชการแต่มีภาระงานต่างกัน ซึ่งเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงปัญหาการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นเรื่องไม่เปิดเผย^{๑๐๘}

ธนิศา ฐิติภากร ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความโปร่งใสในการบริหารงานของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม พบว่า ความโปร่งใสของเทศบาลตำบลอยู่ในระดับปานกลาง และองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความโปร่งใสในการบริหารงานเทศบาล

- ๑) การเปิดเผยข้อมูล
- ๒) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐ
- ๓) ความรับผิดชอบในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก
- ๔) การให้ประชาชนติดตาม ตรวจสอบการบริหารงานมีความแตกต่างกันคือ

เทศบาลได้ให้ประชาชนติดตาม ตรวจสอบการบริหารน้อยกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล^{๑๐๙}

นพดล บุญมา ได้วิจัยเรื่อง “ปัญหาการบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่” พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม คือประชาชนในพื้นที่ต้องการให้คณะผู้บริหารของท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น หรือในด้านการบริหารจัดการองค์กรสมัยใหม่ รวมทั้งเป็นผู้มีความคิดก้าวหน้า มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เพราะหากจะกำหนดให้บุคคลใดก็ได้สามารถเข้าไปบริหารท้องถิ่นได้โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพของคนแล้ว การพัฒนาท้องถิ่นก็จะล้มลุกคลุกคลาน ดังนั้นผู้ที่จะมาทำหน้าที่

^{๑๐๘} ทศพร วงศ์ทะกัณฑ์, “การประเมินผลการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐), หน้า ๑๐๔.

^{๑๐๙} ธนิศา ฐิติภากร, “การศึกษาเปรียบเทียบความโปร่งใสการบริหารงานของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖), หน้า ก.

บริหารท้องถิ่นนั้นจะต้องมีคุณสมบัติที่เด่นกว่าคนทั่วไป ดังที่กล่าวข้างต้น นอกจากนี้แล้วยังจะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชนสูงอีกด้วย^{๑๑๐}

นภดล สุรนครศรีรินทร์ ได้วิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคล พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีทัศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต. ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านขนาดของ อบต. และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต. แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจใน อบต. ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านขนาดของ อบต. ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต.^{๑๑๑}

นวพร แสงหนุ่ม ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่” พบว่าปัจจัยที่มีประสิทธิผลต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดเชียงใหม่มีดังต่อไปนี้คือ ด้านโครงสร้างระบบงาน บรรยากาศภายในองค์การบริหารส่วนตำบล และความสามารถทางการบริหารงาน ทางด้านระดับของประสิทธิผลการดำเนินงาน พบว่า ประสิทธิผลการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่อยู่ในเกณฑ์สูง ปัญหาในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า บรรยากาศในองค์การบริหารส่วนตำบล พบปัญหาด้านขวัญและกำลังใจของประชากร และความไม่โปร่งใสในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านความสามารถในการบริหาร พบปัญหาด้านเป้าหมายในการดำเนินงานยังไม่ชัดเจน การจัดหาและการใช้งบประมาณยังไม่สามารถจัดเก็บงบประมาณได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และอำนาจการตัดสินใจยังขาดหลักเกณฑ์และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ดีพอ^{๑๑๒}

^{๑๑๐} นพดล บุญมา, “ปัญหาการบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาการเมืองการปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑), หน้า ๙๔.

^{๑๑๑} นภดล สุรนครศรีรินทร์, “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗), หน้า ก.

^{๑๑๒} นวพร แสงหนุ่ม, “ประสิทธิผลในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐๕-๑๑๐.

บุญยิ่ง โหมตเทศน์ ได้วิจัยในเรื่อง การปกครองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชุมพร เพื่อวิเคราะห์การมีความคิดเห็นของประชาชนและปัจจัยที่กำหนดการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลการวิเคราะห์พบว่า “ประชาชนยังเข้ามามีความคิดเห็นในการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มากนัก ประชากรส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ในด้านการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลและการควบคุมติดตามการบริหารงานของเทศบาล มีเป็นจำนวนน้อยไม่มากเท่าที่ควร จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดการมีส่วนร่วมนั้นพบว่า รายได้ ความทันสมัย และความรู้ความเข้าใจในการปกครองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล โดยที่รายได้ เป็นปัจจัยที่กำหนดการมีความคิดเห็นของประชาชนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การศึกษา ความรู้ความเข้าใจในการปกครอง และความทันสมัย สำหรับการเป็นสมาชิกกลุ่มในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลพบว่า การศึกษา รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความทันสมัย ความรู้ความเข้าใจในการปกครองและการเห็นประโยชน์จากการเข้ามีส่วนร่วมในการปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในเรื่องของการควบคุมหรือติดตามการบริหารพบว่า การศึกษาเป็นปัจจัยเพียงตัวเดียวที่มีความสัมพันธ์กับการมีความคิดเห็นของประชาชน แต่เป็นไปในเชิงผกผัน จากการศึกษาครั้งนี้สรุปให้เห็นว่า ประชาชนยังมีความคิดเห็นในการปกครองท้องถิ่นมากนัก และการมีความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับปัจจัยหลายประการ ไม่มีปัจจัยเพียงตัวเดียวโดดๆ ที่มีความสำคัญในการกำหนดการมีความคิดเห็นของประชาชน”^{๑๑๓}

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี,ดร. ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล” โดยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการปกครองที่ดีที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทย จึงมีการเสนอแนะกล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างกว้างขวางอีกทั้งมีความพยายามที่จะให้มีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติ มีการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ

^{๑๑๓}บุญยิ่ง โหมตเทศน์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชุมพร”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๐), หน้า ๙๖.

และเป็นที่น่าสนใจกันโดยทั่วไปว่า ถ้าระบบบริหารราชการมีความยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ นอกจากจะมีส่วนทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพแล้วยังสร้างความเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ และสามารถนำไปสู่การลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศได้ ในประเทศไทยได้มีองค์กรของทางราชการ เช่น สำนักงาน ก.พ. กระทรวงมหาดไทย และสถาบันการศึกษาได้เริ่มนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับการปฏิบัติงาน ซึ่งเรียกว่า ยังอยู่ในช่วงของการใช้ได้ไม่นานนัก ซึ่งจะต้องติดตามเพื่อประเมินระดับความสำเร็จของการมีธรรมาภิบาลต่อไปในอนาคต แม้แต่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงรัฐบาลกับธรรมาภิบาลในประเด็นสำคัญ เช่น ความโปร่งใส มีการตรวจสอบ ความมีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทำนองเดียวกันกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำลังจะถูกประเมินข้อดีและข้อเสีย เพื่อจะมีการแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนต่อไป จึงเป็นเรื่องที่ต้องติดตามว่าหลักธรรมาภิบาลที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขประการใดในอนาคต^{๑๑๔}

มาริสา นวลงาม ได้ศึกษาเรื่อง “องค์การบริหารส่วนตำบลกับการจัดการศึกษาในชุมชน” พบว่าการจัดการศึกษาของอบต.เกิดขึ้นภายใต้บริบทและเงื่อนไขที่สำคัญ ๓ ประการ คือ ๑) สภาพและความต้องการของชุมชน ๒) กฎหมายและนโยบายการกระจายอำนาจด้านการศึกษา ๓) ความพร้อมในการจัดการศึกษาของอบต. บริบทและเงื่อนไขนี้มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของอบต. ทำให้บทบาทของการจัดการศึกษาของอบต.ยังคงจำกัดอยู่เฉพาะการจัดการการศึกษาปฐมวัยในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กระบวนการการดำเนินงานมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป และยังคงประสบปัญหาการบริหารของงาน เงิน และคนอย่างต่อเนื่อง^{๑๑๕}

รหัส แสงผ่อง ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า

๑. กรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี และมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากโดยมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักความคุ้มค่า สำหรับค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุด คือ กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักความรับผิดชอบ

^{๑๑๔} บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ บัญญัติ ลี, ดร., *ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล รายงานการวิจัย*, หน้า ๔๗.

^{๑๑๕} มาริสา นวลงาม, “องค์การบริหารส่วนตำบลกับการจัดการศึกษาในชุมชน”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ.

๒. กรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี ที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกันมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๓. กรรมการบริหาร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี ที่มีตำแหน่งของกรรมการบริหารและสมาชิกสภา จำนวนครั้งที่เข้ามาดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน มีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ^{๑๑๖}

สมบูรณ์ แซ่คำ ได้วิจัยเรื่อง “องค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมอาชีพชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” พบว่า ประชาชนส่วนมากมีความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนาและเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีปฏิสัมพันธ์และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในครอบครัว และเครือข่ายติดต่อจนชุมชน ประกอบอาชีพทำนา อาชีพรองคือทำไร่ยาสูบ มีกลุ่มอาชีพชุมชน รวม ๒๖ กลุ่ม มีโครงการส่งเสริมอาชีพ ๕ โครงการ องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ ได้ดำเนินการส่งเสริมอาชีพชุมชนโดยปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ และปัญหาที่พบคือกลุ่มอาชีพชุมชนมีปัญหายังรวมตัวไม่เข้มแข็ง ทำกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ผู้นำกลุ่มขาดภาวะผู้นำ สมาชิกขาดทักษะและการมีส่วนร่วมในการดำเนินกรกิจกรรม การขาดตลาดรองรับสินค้า แนวทางการพัฒนาต้องสร้างผู้นำที่เข้มแข็งปรับเปลี่ยนแนวคิด แก้ไขปัญหาทางการตลาดตลอดจนสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบ^{๑๑๗}

สุริกร ช่างจตุรัส ได้วิจัยเรื่อง “องค์การบริหารส่วนตำบลกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณีตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” พบว่าด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล มีทั้งที่ใช้หมดแล้ว และยังไม่หมดและสามารถเกิดขึ้นทดแทนหรือรักษาให้คงอยู่ได้ ส่วนสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในชุมชนอย่างยิ่ง แต่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันและขยายตัวออกไปอย่างไม่มีขีดจำกัด ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน และอยู่ใกล้

^{๑๑๖} รหัส แสงผ่อง. “กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี), ๒๕๕๗.

^{๑๑๗} สมบูรณ์ แซ่คำ, “องค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมอาชีพชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

สถานการณ์มากที่สุด และยังมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในอันที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น^{๑๑๘}

อรพินท์ สพอโชคชัย ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาแนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอรูปแบบและแนวทางในการสร้างธรรมาภิบาล ในระดับตำบลและหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้เลือก อบต. ชมพู อำเภอสรรภี จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ทำการศึกษาโดยได้รับความร่วมมือกับผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาลและเจ้าหน้าที่อย่างเข้มแข็งและต่อเนื่องจากการดำเนินงานภาคสนามร่วมกับผู้ปฏิบัติระดับตำบล ทำให้สามารถรวบรวมบทเรียนและแนวคิดจากการปฏิบัติจริง ผลการศึกษา อบต. ที่มีธรรมาภิบาล ในภาคปฏิบัติเป็นสิ่งที่สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม แม้ว่าผลการศึกษาในพื้นที่ทดลองยังไม่สมบูรณ์นัก แต่ก็มีข้อมูลบางส่วนที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นว่าประโยชน์ในการเผยแพร่แนวคิดและขั้นตอนการปฏิบัติในการสร้าง อบต. ธรรมาภิบาลต่อไป กระบวนการพัฒนาธรรมาภิบาลระดับ อบต. เริ่มตั้งแต่กระบวนการสร้างความเข้าใจ การกำหนดแนวทางและรูปแบบการทดลองปฏิบัติ และสิ้นสุดที่การทบทวนและสรุปบทเรียน อบต. ชมพู เลือกประยุกต์หลัก ธรรมาภิบาล ๔ หลักได้แก่ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และความคุ้มค่า ส่วนอีกสองหลักคือ หลักความรับผิดชอบ และหลักคุณธรรมยังไม่ได้ดำเนินการ เป็นเรื่องนามธรรมที่จะต้องใช้การรณรงค์และการสร้างจิตสำนึกสำหรับการศึกษาในโครงการนี้ยังไม่สามารถสร้างกลไกในเชิงการบริหารจัดการได้เนื่องด้วยเป็นเรื่องระยะยาวและโครงการมีข้อจำกัด^{๑๑๙}

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า พนักงานส่วนใหญ่อยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเอง ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ด้านการบริหารงานภายในองค์กรพบปัญหาการขาดการสร้างขวัญและกำลังใจจากผู้บริหาร วิธีการประเมินความดีความชอบที่มีหลักเกณฑ์และวิธีการที่มีเกณฑ์มาตรฐานชัดเจนถูกรวบงำจากระบบอุปถัมภ์ ควรมีการใช้ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานให้มากขึ้น สำหรับความต้องการของประชาชน คือต้องการให้คณะผู้บริหารของท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น และการบริหารจัดการองค์กรสมัยใหม่ รวมทั้งเป็นผู้มีความคิดก้าวหน้า มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เพื่อให้ชุมชนมีการพัฒนาที่มากยิ่งขึ้น

^{๑๑๘} สุริกร ช่างจตุรัส, “องค์การบริหารส่วนตำบลกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: ศึกษากรณีตำบลเมืองเก่า อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา, (บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๔๗), บทคัดย่อ.

^{๑๑๙} อรพินท์ สพอโชคชัย แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๔๓), หน้า ๔๕.

๔) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคหวัตถุ ๔

พุทธศาสนาเกิดขึ้นมานานเป็นระยะกว่าสองพันปี หากมองในแง่ของทฤษฎีองค์การแล้วก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่าทำไมองค์กรศาสนานี้จึงมีความเข้มแข็งและยั่งยืนจนถึงปัจจุบัน สมัยก่อนผู้บริหารทั่วไปมักมองข้ามแหล่งความรู้นี้ไปไม่ว่าจะเป็นด้วยความตุกตุมแคลนไม่สนใจ ไม่รู้หรือมีอคติ หากแต่ปัจจุบันนี้เริ่มมีผู้ให้ความสนใจธรรมะในพุทธศาสนามากขึ้น โดยเฉพาะการนำหลักธรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กร สังคหวัตถุ ๔ ก็เป็นหลักธรรมอันหนึ่งที่เหมาะสมกับการบริหารการปกครองคนหมู่มาก เพราะเป็นหลักธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน ประสานชนให้เกิดความสามัคคีกัน ดังนั้นจึงได้มีผู้สนใจให้การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ไว้ดังนี้

ปัทมธร เทียนชัยพุกกษ ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์การ : กรณีศึกษาโรงพยาบาลกรุงเทพผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์การ ของพนักงานโรงพยาบาลกรุงเทพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าระดับคะแนนการเห็นด้วยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านปิยวาจา ด้านสมานัตตตาด้านทาน และด้านอิตถจริยา อยู่ในระดับมากทั้งหมด ตามลำดับผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคหวัตถุ ๔ ของพนักงานโรงพยาบาลกรุงเทพ กับความผูกพันต่อองค์การ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก โดยมีค่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ๒ ด้าน คือ ด้านปิยวาจา และสมานัตตตา และ อยู่ในระดับปานกลาง คือด้านทาน และอิตถจริยา^{๑๒๐}

พุกกษา พุทธธรรักษ์ ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม สมาชิกมีความเข้าใจ แต่ยังคงไม่มีความเข้าใจว่าใครเป็นเจ้าของสหกรณ์ ในระดับการปฏิบัติในด้านการบริหารจัดการสหกรณ์ ทุกข้อมีระดับการปฏิบัติมาก โดยมีระดับของการปฏิบัติในเรื่องมีการกำหนดวิธีควบคุมตรวจสอบดูแลการเก็บรักษาเอกสารด้านการเงิน การบัญชีและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมากที่สุด การบริหารจัดการสหกรณ์โดยหลัก สังคหวัตถุ

^{๑๒๐} ปัทมธร เทียนชัยพุกกษ, “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์การ : กรณีศึกษาโรงพยาบาลกรุงเทพ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

๔ ทั้ง ๔ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา และด้านสมานัตตตา ที่ยังคงมีระดับการปฏิบัติน้อย^{๑๒๑}

ไพฑูรย์ ขุนอาสา ได้วิจัยเรื่อง “ผู้บริหารกับการใช้สังคหวัตถุธรรม ศึกษากรณีผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์” พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ยังมีความเข้าใจในหลักสังคหวัตถุธรรมไม่ชัดเจนดี จึงไม่สามารถนำหลักสังคหวัตถุธรรมไปใช้ในการบริหารงานได้ครบถ้วนเต็มที่ ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมข้อนี้ให้ถูกต้องก่อน จึงจะนำหลักสังคหวัตถุธรรมนี้ไปปฏิบัติได้^{๑๒๒}

รภัสสา พานิกุล ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดงานของรัฐ ตามหลักสังคหวัตถุ : กรณีศึกษาศูนย์จัดหางาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน” พบว่า ความพึงพอใจของประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดงานของรัฐ ตามหลักสังคหวัตถุ : กรณีศึกษาศูนย์จัดหางาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มาใช้บริการจัดหางานที่มีสถานภาพสมรส สถานภาพการทำงาน ระดับการศึกษา และรายได้ที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการการจัดหางานของศูนย์จัดหางาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะพบว่า ด้านทาน ควรมีขั้นตอนการให้บริการเหมาะสมชัดเจน ด้านปิยวาจา ควรพูดจาหักทลายด้วยน้ำเสียงที่จริงใจสุภาพ ด้านอรรถจริยา ควรดูแลเอาใจใส่ผู้มาใช้บริการอยู่เสมอ ด้านสมานัตตตา ควรให้บริการโดยยึดกฎระเบียบ ตอบสนองความต้องการมีคุณธรรมประจำใจในการปฏิบัติงาน^{๑๒๓}

ราชันย์ ธงชัย, พันโท, ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตามแนวสังคหวัตถุ ๔ ของหน่วยสวัสดิการอำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า ผู้ที่มาใช้บริหารส่วนใหญ่จะมีพื้นที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่เทศบาลนครระยอง คิดเป็นร้อยละ

^{๑๒๑} พุกฤษา พุทธิรักษ์, “การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

^{๑๒๒} ไพฑูรย์ ขุนอาสา, “ผู้บริหารกับการใช้สังคหวัตถุธรรม : ศึกษากรณีผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๒), บทคัดย่อ.

^{๑๒๓} รภัสสา พานิกุล, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดงานของรัฐ ตามหลักสังคหวัตถุ : กรณีศึกษาศูนย์จัดหางาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน”, **พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

๗๐.๐ ผลการศึกษา ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการในด้านทาน เป็นอันดับแรก ($\bar{x} = ๓.๙๖$) รองลงมาคือความพึงพอใจต่อการให้บริการในด้านปิยวาจา ($\bar{x} = ๓.๙๕$) และสุดท้ายคือความพึงพอใจต่อการให้บริการในด้านอรรถจริยา ($\bar{x} = ๓.๗๖$) โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๘๘$) ด้านปัญหาและอุปสรรค การลงบัญชีทหารกองเกิน หน่วยสวัสดิ์อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชาชนที่มีอาชีพทำการเกษตรกรรม และประมงน้ำเค็ม จึงทำให้ประชาชนไม่ได้รับข่าวสารจากทาง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ราชการควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารจากทางราชการ เพื่อประโยชน์ของประชาชน^{๑๒๔}

สมหมาย บัวจันทร์, พันตรี. ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร มีพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านสมานัตตตามากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ด้านทาน ด้านอรรถจริยาและลำดับสุดท้าย คือ ด้านปิยวาจา และเมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้วพบว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ สำหรับเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ประสบการณ์ในการมาใช้บริการ ประเภทของการมาใช้บริการและพื้นที่อยู่อาศัยมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพกำลังคน ซึ่งภาครัฐยังขาดทิศทางการและนโยบายที่แน่ชัด ทั้งยังขาดความต่อเนื่อง ขาดการประสานงานและร่วมมือระหว่างหน่วยฝึกอบรมต่าง ๆ ทำให้การพัฒนาบุคลากรมีลักษณะต่างคนต่างทำไม่ตรงกับความต้องการ^{๑๒๕}

โสภณ สวากขาโต, ดต. ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔” พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔

^{๑๒๔}ราชัน ธงชัย, พันโท, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตามแนวสังคหวัตถุ ๔”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

^{๑๒๕}สมหมาย บัวจันทร์, พันตรี, “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

ได้แก่ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา และด้านสมานัตตตา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าด้านทาน และด้านปิยวาจามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอรรถจริยา และด้านสมานัตตตา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก^{๒๖}

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักสังคหัตถุ ๔ ที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในการบริหารงานของอบต.ตามหลักสังคหัตถุ ๔ ในส่วนข้อเสนอแนะประชาชนต้องการให้ขั้นตอนการให้บริการของอบต.มีความเหมาะสมชัดเจน รวดเร็ว พนักงานควรพูดจาทักทายด้วยน้ำเสียงที่จริงใจสุภาพ ดูแลเอาใจใส่ผู้มาใช้บริการอยู่เสมอ และควรให้บริการโดยยึดกฎระเบียบ ให้ความเท่าเทียมกันและเป็นธรรม ในส่วนของผู้บริหารพบว่ามีสมาธิในหลักสังคหัตถุธรรมไม่ชัดเจน จึงไม่สามารถนำหลักสังคหัตถุไปใช้ในการบริหารได้อย่างเต็มประสิทธิภาพได้

๒.๘ กรอบแนวคิดของการวิจัย

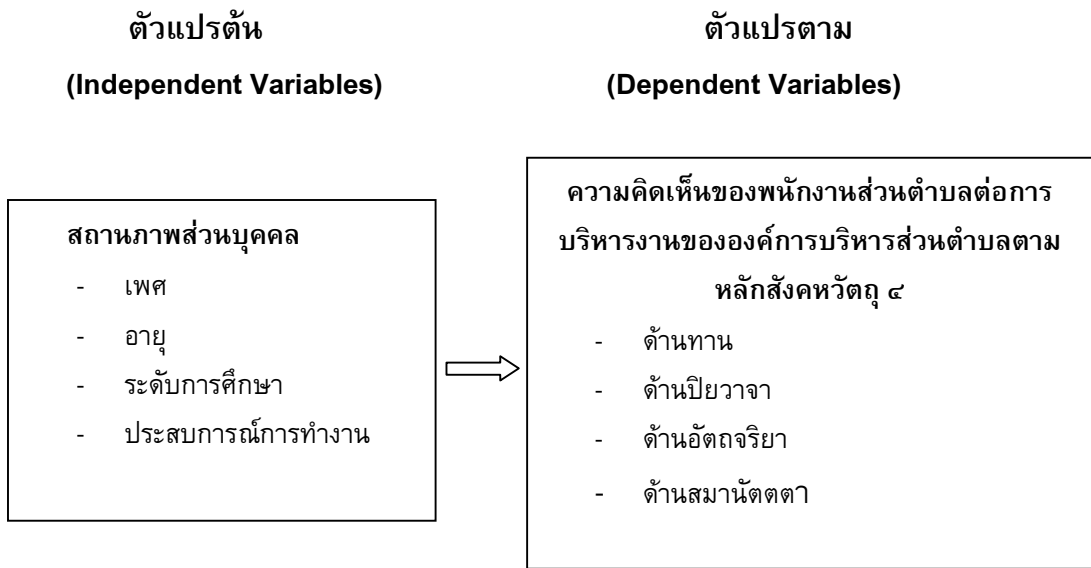
การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคล ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหัตถุ ๔ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา และด้านสมานัตตตา

ผังแผนภาพที่ ๒.๓

^{๒๖}โสภณ สวาชาติ, ด.ต., “ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหัตถุ ๔”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

แผนภาพที่ ๒.๓ : แสดงกรอบแนวความคิดในการวิจัย

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ พนักงานส่วนตำบลซึ่งปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งหมด ๖ แห่ง จำนวน ๑๕๓ คน^๑

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งทำการสุ่มจากประชากรโดยการเปิดตารางการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan)^๒ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๑๓ คน และผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random) ดังนี้

๑) แบ่งประชากรออกเป็น ๖ แห่ง ได้แก่ พนักงานส่วนตำบลบ้านกาต ตำบลแม่สะเรียง ตำบลแม่คง ตำบลเสาหิน ตำบลป่าแป๋ และตำบลแม่เหาะ

^๑สัมภาษณ์ ศรัณญา พึ่งแก้ว, พนักงานธุรการองค์การบริหารส่วนตำบล, ๔ สิงหาคม ๒๕๕๓.

^๒R.V.Krejcie & D.W.Morgan, อ่างใน บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕), หน้า ๔๓.

๒) กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของประชากรในแต่ละกลุ่มแล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) จากประชากรในแต่ละ อบต. รายละเอียดดังแสดงใน ตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

องค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง
๑. บ้านกาศ	๔๗	๓๔
๒. แม่สะเรียง	๓๔	๒๔
๓. แม่คง	๒๐	๑๔
๔. แม่เหาะ	๒๐	๑๔
๕. ป่าแป้	๒๑	๑๕
๖. เสาหิน	๑๖	๑๒
รวมจำนวนทั้งหมด	๑๕๓	๑๑๓

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้

๓.๓.๑ การสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

๑.ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วนำมาเป็นกรอบปัจจัยให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

๒.สร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนดในข้อ ๑ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิดให้เลือกตอบจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานของพนักงานส่วนตำบลในองค์การบริหารส่วนตำบลของอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลของอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย (๑) ทาน (๒) ปิยวาจา (๓) อัถถจริยา (๔) สมานัตตตา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยมาก และน้อยที่สุด จำนวน ๒๔ ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักของคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้	๕ คะแนน
มาก	ให้	๔ คะแนน
ปานกลาง	ให้	๓ คะแนน
น้อย	ให้	๒ คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	๑ คะแนน ^๓

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการใช้สังคหวัตถุ ๔ ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลของอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้เลือกตอบโดยเสรี แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้ (๑) ด้านทาน (๒) ด้านปิยวาจา (๓) ด้านอัถถจริยา (๔) ด้านสมานัตตตา

๓. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปหาคุณภาพของแบบสอบถามต่อไป

๓.๓.๒ การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปตรวจสอบหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

๑) การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาจำนวน ๕ ท่าน ได้แก่

๑. พระมหาสม กลยาโณ Ph.D.

อาจารย์ประจำ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓ ชูติระ ระบอบ และคณะ, *ระเบียบวิธีวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจ-บัณฑิต, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

๒.พระมหาบุญเลิศ อินฺทปญฺโญ

อาจารย์ประจำ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓.พระวันชัย ภัทฺทจารี

อาจารย์ประจำ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิจฐ์ ศรีทอง

หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕.อาจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต

อาจารย์ประจำ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากข้อแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของความเชื่อมั่นตามวิธีการของ Cronbach^๔ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทางสังคมศาสตร์ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๑๓

๓) ปรับปรุงแบบสอบถามให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์สำหรับจริงต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

๑. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากพนักงานส่วนตำบลทั้ง ๖ แห่ง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกาศ แม่สะเรียง แม่คง ป่าแม่ แม่เหาะ และเสาหิน

๒. นำหนังสือที่ได้จากโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไปขอความร่วมมือจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง ๖ แห่ง

๓. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปให้พนักงานส่วนตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบและเก็บกลับคืนด้วยตัวเอง

^๔ ประยูร อาษานาม, คู่มือวิจัยทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑), หน้า ๘๗.

๔. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์สามารถนำไปวิเคราะห์ได้กลับคืนมาทั้งหมดจำนวน ๑๑๓ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

๕. ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ประมวลผลข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จทางคอมพิวเตอร์

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

๑. ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการหาค่าทางสถิติต่าง ๆ ดังนี้ ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

๒. ข้อมูลเกี่ยวกับการการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

๓. เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรสองกลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓ กลุ่มขึ้นไป จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๔.เกณฑ์การพิจารณาคัดสินค่าเฉลี่ยดังนี้

๔.๕๐ – ๕.๐๐ หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

๓.๕๐ – ๔.๕๙ หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

๒.๕๐ – ๓.๕๙ หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

๑.๕๐ – ๒.๕๙ หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย

๑.๐๐ – ๑.๕๙ หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด^๕

๕. ข้อเสนอแนะการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลัก สังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการจัดกลุ่มตามองค์ประกอบของหลัก สังคหวัตถุทั้ง ๔ ด้าน โดยเขียนเป็นความเรียงประกอบบริบท

^๕บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕). หน้า ๙๙.

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบล และการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น ๔ ตอน ดังนี้

๔.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนตามหลักสังคหวัตถุ ๔

๔.๓ เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๔.๔ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบล

๔.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๑๓ คน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๗๑	๖๒.๘๓
	หญิง	๔๒	๓๗.๑๗
	รวม	๑๑๓	๑๐๐.๐๐
อายุ	๒๐-๓๐ ปี	๓๖	๓๑.๘๖
	๓๑-๔๐ปี	๔๔	๓๘.๙๔
	๔๑ ปีขึ้นไป	๓๓	๒๙.๒๐
	รวม	๑๑๓	๑๐๐.๐๐
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๔	๓๘.๙๔
	ปริญญาตรี	๕๔	๔๗.๗๗
	สูงกว่าปริญญาตรี	๑๕	๑๓.๒๗
	รวม	๑๑๓	๑๐๐.๐๐
ประสบการณ์การทำงาน	ต่ำกว่า ๕ ปี	๓๗	๓๒.๗๔
	๕-๑๐ปี	๔๒	๓๗.๑๗
	๑๑ ปีขึ้นไป	๓๔	๓๐.๐๙
	รวม	๑๑๓	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า พนักงานส่วนตำบลส่วนใหญ่มีเพศชาย จำนวน ๗๑ คน คิดเป็น ร้อยละ ๖๒.๘ อายุ ๓๑ - ๔๐ ปี จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๙ ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๘ และมีประสบการณ์ทำงาน ๕ - ๑๐ปี จำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๒

๔.๒ ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอัตถจริยา และด้านสมานัตตตา รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยภาพรวม

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑. ด้านทาน	๓.๖๓	๐.๓๙	มาก
๒. ด้านปิยวาจา	๓.๕๙	๐.๕๐	มาก
๓. ด้านอัตถจริยา	๓.๕๖	๐.๕๑	มาก
๔. ด้านสมานัตตตา	๓.๕๔	๐.๕๓	มาก
รวม	๓.๕๘	๐.๔๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่าพนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านทาน

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านทาน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑.มีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในที่ทำการ อบต. เป็นอย่างดีเช่น มีที่จอดรถหรือห้องน้ำที่สะอาด	๓.๘๐	๐.๔๗	มาก
๒.มีการจัดเจ้าหน้าที่ไว้คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำตามตำแหน่งอย่างเพียงพอ	๓.๗๔	๐.๕๓	มาก
๓.ให้ความสนใจเอาใจใส่ให้บริการประชาชนด้วยความถูกต้อง และเป็นธรรม	๓.๘๓	๐.๕๒	มาก
๔.มีระบบการยืมหรือขอยืมอุปกรณ์เพื่อให้เกิดความสะดวกและถูกต้อง	๓.๖๐	๐.๖๑	มาก
๕.มีกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในอบต.	๓.๔๖	๐.๗๑	ปานกลาง
๖.มีการนำสิ่งของและปัจจัยอื่นๆไปให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนตามสมควร	๓.๓๔	๐.๗๔	ปานกลาง
รวม	๓.๖๓	๐.๓๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านทาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๓) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ข้อ ๕ มีกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในอบต.และข้อ ๖ มีการนำสิ่งของและปัจจัยอื่นๆไปให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนตามสมควร สำหรับข้ออื่นๆ พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพนักงานส่วน
ตำบลที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔
: กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านปียวาจา

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านปียวาจา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปล ผล
๑. ทักทายและพูดจากันด้วยถ้อยคำที่สุภาพ อ่อนโยน	๓.๖๖	๐.๕๘	มาก
๒. คอยแนะนำและให้ความรู้ที่มีประโยชน์ในการ ทำงาน	๓.๖๐	๐.๕๓	มาก
๓. ตอบคำถามและให้คำแนะนำด้วยถ้อยคำที่นุ่มนวล สุภาพเป็นกันเอง	๓.๕๙	๐.๕๙	มาก
๔. มีการใช้วาทศิลป์ในการขอความร่วมมือในการ ทำงาน	๓.๕๙	๐.๕๙	มาก
๕. ให้ข้อมูลชัดเจนและถูกต้องตรงกับความเป็นจริง	๓.๕๑	๐.๖๗	มาก
๖. อธิบายหาเหตุผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ได้อย่างนุ่มนวล ไม่เกิดความขัดแย้ง	๓.๕๖	๐.๗๒	มาก
รวม	๓.๕๙	๐.๕๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่าพนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัด
แม่ฮ่องสอน ในด้านปียวาจา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๙) เมื่อพิจารณา
รายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพนักงานส่วน
ตำบลที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔
: กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านอัตถจริยา

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านอัตถจริยา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑.มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชนเช่น งานเทศกาลต่างๆ	๓.๕๗	๐.๕๕	มาก
๒.เสนอตนเองในการช่วยเหลือชุมชนโดยไม่ต้อง ร้องขอ	๓.๕๘	๐.๕๙	มาก
๓.มีการไปเยี่ยมไข้พนักงานอบต.เมื่อเจ็บป่วยและ ได้รับความเดือดร้อน	๓.๕๐	๐.๗๐	มาก
๔.คอยดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือพนักงานอบต. ตามความเหมาะสม	๓.๕๐	๐.๗๑	มาก
๕.เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในชุมชน	๓.๖๐	๐.๖๓	มาก
๖.มีความกระตือรือร้น ไม่บ่ายเบี่ยงเมื่อมีคนต้องการ ความช่วยเหลือ	๓.๖๔	๐.๕๕	มาก
รวม	๓.๕๖	๐.๕๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัด
แม่ฮ่องสอนในด้านอัตถจริยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๖) เมื่อพิจารณา
รายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบล ที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านสมานัตตตา

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านสมานัตตตา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปล ผล
๑.เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เสนอผลงานอย่างเป็นธรรมชาติ	๓.๖๑	๐.๖๖	มาก
๒.มีเกณฑ์การพิจารณาเลื่อนขั้นอย่างชัดเจนและเป็นธรรม	๓.๖๓	๐.๕๙	มาก
๓.รับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการประชุม	๓.๖๑	๐.๕๙	มาก
๔.เคารพในการตัดสินใจตามมติที่ประชุม	๓.๖๑	๐.๖๕	มาก
๕.เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจด้วยความยุติธรรม ไม่เอนเอียงไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง	๓.๔๖	๐.๗๓	ปานกลาง
๖.มอบหมายงานตามตำแหน่งหน้าที่อย่างเหมาะสม	๓.๒๙	๐.๖๒	ปานกลาง
รวม	๓.๕๔	๐.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนในด้านสมานัตตตา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๔) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ อยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ข้อ ๕.เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจด้วยความยุติธรรม ไม่เอนเอียงไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และ ข้อ ๖.มอบหมายงานตามตำแหน่งหน้าที่อย่างเหมาะสม สำหรับข้ออื่นๆ บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

๔.๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ตามสมมติฐานที่ ๑-๔

สมมติฐานที่ ๑ พนักงานส่วนตำบลที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนแตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามเพศ

การบริหารงานของ องค์การบริหารส่วน ตำบลตามหลัก สังคหวัตถุ ๔	ชาย		หญิง		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านทาน	๓.๖๒	๐.๔๔	๓.๖๔	๐.๓๐	๐.๘๒๕*	๐.๐๒๐
ด้านปิยาวาจา	๓.๖๒	๐.๕๐	๓.๕๓	๐.๕๐	๐.๓๓๒	๐.๔๓๑
ด้านอัตถจริยา	๓.๕๖	๐.๕๐	๓.๕๗	๐.๕๒	๐.๘๘๘	๐.๙๔๖
ด้านสมานัตตตา	๓.๕๘	๐.๕๒	๓.๔๖	๐.๕๔	๐.๒๒๓	๐.๒๗๐
รวม	๓.๖๐	๐.๓๙	๓.๕๕	๐.๔๐	๐.๕๓๙	๐.๔๐๔

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในด้านทานสำหรับในด้านอื่นๆพบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนแตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อพนักงานส่วนตำบลที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามอายุ

การบริหารงานของ องค์การบริหารส่วน ตำบลตามหลัก สังคหวัตถุ ๔	๒๐-๓๐ ปี		๓๑-๔๐ ปี		๔๑ ปีขึ้นไป		F	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านทาน	๓.๕๘	๐.๔๒	๓.๕๓	๐.๓๙	๓.๘๑	๐.๒๘	๕.๙๕๗**	๐.๐๐๓
ด้านปิยาวาจา	๓.๘๑	๐.๓๕	๓.๒๓	๐.๔๙	๓.๘๒	๐.๓๕	๒๖.๓๒๖**	๐.๐๐๐
ด้านอัตถจริยา	๓.๖๙	๐.๔๒	๓.๒๙	๐.๕๖	๓.๘๐	๐.๓๔	๑๓.๕๗๗**	๐.๐๐๐
ด้านสมานัตตตา	๓.๖๙	๐.๔๐	๓.๒๑	๐.๕๙	๓.๘๐	๐.๓๐	๑๘.๗๐๑**	๐.๐๐๐
รวม	๓.๖๙	๐.๓๒	๓.๓๑	๐.๔๒	๓.๘๑	๐.๒๐	๒๓.๕๓๕**	๐.๐๐๐

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๘ พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ทุกด้าน

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมและรายด้าน ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๙-๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลจำแนกตามอายุ โดยรวม

อายุ		๒๐-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑ ปีขึ้นไป
		๓.๖๙	๓.๓๑	๓.๘๑
๒๐-๓๐ ปี	๓.๖๙		๐.๓๘*	- ๐.๑๒
๓๑-๔๐ ปี	๓.๓๑			- ๐.๕๐*
๔๑ ปีขึ้นไป	๓.๘๑			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีความคิดเห็นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการบริหารงานตามหลักสังกัด ๔ โดยภาพรวม มากกว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี และพนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี เห็นด้วยน้อยกว่า พนักงานที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลจำแนกตามอายุ ด้านทาน

อายุ		๒๐-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑ ปีขึ้นไป
		๓.๕๘	๓.๕๓	๓.๘๑
๒๐-๓๐ ปี	๓.๕๘		๐.๐๖	- ๐.๒๓*
๓๑-๔๐ ปี	๓.๕๓			- ๐.๒๙*
๔๑ ปีขึ้นไป	๓.๘๑			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๒๐- ๓๐ ปี มีความคิดเห็นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการบริหารงานตามหลักสังกัด ๔ ด้านทานน้อยกว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป และพนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี เห็นด้วยน้อยกว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของ
พนักงานส่วนตำบลจำแนกตามอายุ ด้านปียวจา

อายุ		๒๐-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑ ปีขึ้นไป
		๓.๘๑	๓.๒๓	๓.๘๒
๒๐-๓๐ ปี	๓.๘๑		๐.๕๗*	- ๐.๐๑
๓๑-๔๐ ปี	๓.๒๓			- ๐.๕๘*
๔๑ ปีขึ้นไป	๓.๘๒			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีอายุ ๒๐-๓๐ปี มีความคิดเห็นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปียวจา มากกว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี และพนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปีเห็นด้วยน้อยกว่า พนักงานที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของ
พนักงานส่วนตำบลจำแนกตามอายุ ด้านอรรถจริยา

อายุ		๒๐-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑ ปีขึ้นไป
		๓.๖๙	๓.๒๙	๓.๘๐
๒๐-๓๐ ปี	๓.๖๙		๐.๔๐*	๐.๑๑
๓๑-๔๐ ปี	๓.๒๙			- ๐.๕๑*
๔๑ ปีขึ้นไป	๓.๘๐			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีอายุ ๒๐-๓๐ปี มีความคิดเห็นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอรรถจริยา มากกว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี และพนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปีเห็นด้วยน้อยกว่า พนักงานที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลจำแนกตามอายุ ด้านสมานัตตตา

อายุ		๒๐-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑ ปีขึ้นไป
		๓.๖๙	๓.๒๑	๓.๘๐
๒๐-๓๐ ปี	๓.๖๙		๐.๔๘*	๐.๑๑
๓๑-๔๐ ปี	๓.๒๑			- ๐.๕๙*
๔๑ ปีขึ้นไป	๓.๘๐			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีอายุ ๒๐-๓๐ปี มีความคิดเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา มากกว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี และพนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี เห็นด้วยน้อยกว่า พนักงานที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป

สมมติฐานที่ ๓ พนักงานส่วนตำบลที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนแตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามระดับการศึกษา

หลักสังคหวัตถุ ๔	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		F	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านทาน	๓.๖๐	๐.๓๗	๓.๖๑	๐.๔๒	๓.๗๖	๐.๓๔	๐.๙๓๖	๐.๓๙๕
ด้านปิยาวจา	๓.๖๐	๐.๔๙	๓.๕๙	๐.๕๐	๓.๕๓	๐.๕๑	๐.๑๐๗	๐.๙๙๘
ด้านอัตถจริยา	๓.๕๕	๐.๕๒	๓.๕๖	๐.๕๒	๓.๖๐	๐.๔๔	๐.๐๔๘	๐.๙๕๓
ด้านสมานัตตตา	๓.๔๘	๐.๕๒	๓.๕๕	๐.๕๕	๓.๖๔	๐.๔๖	๐.๕๖๗	๐.๕๖๙
รวม	๓.๕๖	๐.๓๘	๓.๕๘	๐.๔๒	๓.๖๓	๐.๓๘	๐.๑๙๑	๐.๙๒๗

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานส่วนบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๔ พนักงานส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนแตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

หลักสังคหวัตถุ ๔	ต่ำกว่า ๕ ปี		๕-๑๐ ปี		๑๑ ปีขึ้นไป		F	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านทาน	๓.๖๒	๐.๔๑	๓.๖๐	๐.๔๐	๓.๖๗	๐.๓๖	๐.๓๒๙	๐.๗๒๐
ด้านปิยวาจา	๓.๖๖	๐.๔๙	๓.๔๙	๐.๕๒	๓.๖๓	๐.๔๖	๑.๓๗๙	๐.๒๕๖
ด้านอัธยาศัย	๓.๕๘	๐.๕๖	๓.๕๐	๐.๕๒	๓.๖๓	๐.๔๓	๐.๖๐๙	๐.๕๔๖
ด้านสมานัตตตา	๓.๕๒	๐.๕๖	๓.๔๖	๐.๕๕	๓.๖๔	๐.๔๖	๑.๐๒๔	๐.๓๖๒
รวม	๓.๖๐	๐.๔๓	๓.๕๑	๐.๔๑	๓.๖๔	๐.๓๔	๑.๐๓๔	๐.๓๕๙

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานส่วนบุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๔.๔ ข้อเสนอแนะการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลัก สังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของพนักงานส่วนบุคคลที่มีต่อการบริหารงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกรายด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลัก สังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน

๑.๑ ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารและพนักงานส่วนตำบลมีความสำนึกในการแบ่งปัน
ช่วยเหลือผู้อื่น เช่น จัดทัวร์ทำบุญตามวัดต่าง ๆ หรือการบริจาคสิ่งของให้แก่นักเรียนที่ด้อย
โอกาสบ่อยๆ

๑.๒ พนักงานส่วนตำบลบางส่วนที่นับถือศาสนาพุทธต้องการให้พระสงฆ์เข้ามามี
บทบาทในการช่วยกล่อมเกลาคิดใจให้คนในองค์กร โดยการเชิญพระนักเทศน์ที่เคารพนับถือมา
เทศนาให้ฟังประจำเดือนที่สำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๓ ให้มีการไหว้พระสวดมนต์ก่อนเริ่มทำงาน หากเป็นศาสนาอื่นก็ทบทวนหลักธรรม
ของแต่ละศาสนาก็ได้

๑.๔ จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในองค์กร

๑.๕ ควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

๑.๖ การให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันเป็นสิ่งที่ต้องทำไม่ว่าจะอยู่ในสถานะหรือตำแหน่งใด

๑.๗ ควรให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันในที่ทำงาน รวมทั้งประชาชนด้วย

๒. ข้อเสนอแนะการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลัก สังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจา

๒.๑ ตั้งเป็นกฎให้พนักงานทุกคนทักทายกันด้วยคำว่า “สวัสดีตอนเช้าค่ะ/ครับ” เพื่อให้
เกิดความสนิทสนมซึ่งกันและกัน เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์อันดีให้กับคนในองค์การบริหาร
ส่วนตำบล

๒.๒ การพูดคุยกัน ขอความช่วยเหลือควรลงท้ายด้วยถ้อยคำที่สุภาพ เช่น ครับ หรือค่ะ

๒.๓ หลีกเลี่ยงคำพูดที่ทำให้เกิดความขัดแย้งและทำร้ายกัน

๒.๔ หากเกิดความขัดแย้ง หรือทะเลาะเบาะแว้งกันด้วยวาจา ผู้บริหารควรกำหนด
บทลงโทษที่เหมาะสมทั้งสองฝ่าย เพื่อไม่ให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น

๒.๕ ไม่ควรนินทากันในที่ทำงาน

๒.๖ แนะนำให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน และชี้แจงรายละเอียดด้วยความเต็มใจ

๒.๗ ควรพูดจาให้ถูกกับกาลเทศะ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ควรใช้คำพูดที่สุภาพกับ
ผู้อาวุโส

๓. ข้อเสนอแนะการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลัก สังคหวัตถุ ๔ อັถถจกรียา

- ๓.๑ ให้ความช่วยเหลือกันเมื่อได้รับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ
- ๓.๒ ให้ความช่วยเหลือผู้ที่มีตำแหน่งน้อยกว่าตามกำลังความสามารถ
- ๓.๓ เข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรอย่างสม่ำเสมอด้วยความเต็มใจ
- ๓.๔ ร่วมทำกิจกรรมดูแลรักษาอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก สมบัติส่วนรวมขององค์กร
- ๓.๕ ทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความสามัคคี ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง
- ๓.๖ ให้ความช่วยเหลือทางด้านร่างกายตามกำลังความสามารถ
- ๓.๗ จัดตั้งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมเข้าไปช่วยเหลือพัฒนาชุมชนช่วงวันหยุด เช่นกลุ่มจักรยานเสือภูเขา หรือแก๊งมอเตอร์ไซด์ไต่เขา เพื่อเข้าไปช่วยเหลือชาวบ้านที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง

๔. ข้อเสนอแนะการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลัก สังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตดา

- ๔.๑ ปฏิบัติกันทุก ๆ คนด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ
- ๔.๒ ไม่มีการแบ่งแยกพวกใครพวกมันภายในองค์กร
- ๔.๓ ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่
- ๔.๔ การตัดสินปัญหาต้องเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ตามเหตุและผล ไม่ใช่อารมณ์ส่วนตัวมาเกี่ยวข้อง
- ๔.๕ ต้องรับฟังความคิดเห็นของทุก ๆ ฝ่ายในการประชุมร่วมกัน ไม่ใช่ความคิดเห็นส่วนตัว
- ๔.๖ ผู้บริหารต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในองค์กร
- ๔.๗ มีหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานในการพิจารณาเลื่อนขั้นและลงโทษอย่างชัดเจนสามารถตรวจสอบได้
- ๔.๘ ให้ความเคารพและปฏิบัติตามมติที่ประชุมถึงแม้จะไม่เห็นด้วยก็ตาม
- ๔.๙ ต้องรับฟังปัญหาความขัดแย้งของทุก ๆ ฝ่ายและไม่ตัดสิน โดนเอนเอียงไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
- ๔.๑๐ ผู้บริหารควรใช้ธรรมะมาช่วยในการบริหารงานภายในองค์กร

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบล และการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล และศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ดำเนินการโดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานส่วนบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๑๑๓ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๙๑๓ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ผลการวิจัยสามารถสรุป อภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๘๓ มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๙๔ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๗๙ มีประสบการณ์ทำงาน ๕-๑๐ ปี จำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๑๗

๕.๑.๒ พนักงานส่วนบุคคล มีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

๕.๑.๒.๑ ด้านทาน พนักงานส่วนตำบลที่มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวม

อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๓) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่าพนักงานส่วนตำบลที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ข้อ ๕ มีกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในอบต. และข้อ ๖ มีการนำสิ่งของและปัจจัยอื่น ๆ ไปให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนตามสมควร สำหรับข้ออื่นๆ พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

๕.๑.๒.๒ ด้านปิยวาจา พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในด้านปิยวาจา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๙) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่าพนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.๑.๒.๓ ด้านอรรถจริยา พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในด้านปิยวาจา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๙) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่าพนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.๑.๒.๔ พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนในด้านอรรถจริยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๖) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่าพนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.๑.๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล สรุปได้ดังนี้

๕.๑.๓.๑ เพศ พนักงานส่วนตำบลที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในด้านทาน สำหรับในด้านอื่นๆพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยที่พนักงานเพศชายเห็นด้วยมากกว่าพนักงานเพศหญิง

๕.๑.๓.๒ อายุ พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ โดยที่

๑) โดยรวม พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีอายุ ๒๐-๓๐ปี มีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านโดยภาพรวมมากกว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี และพนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี เห็นด้วยน้อยกว่า พนักงานที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๒) ด้านทาน พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๒๐- ๓๐ ปีมีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทานน้อยกว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป และพนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี เห็นด้วยน้อยกว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓) ด้านปิยวาจา พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีอายุ ๒๐-๓๐ปี มีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจามากกว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี และพนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี เห็นด้วยน้อยกว่า พนักงานที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔) ด้านอติถจริยา พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีอายุ ๒๐-๓๐ปี มีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอติถจริยามากกว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี และพนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี เห็นด้วยน้อยกว่า พนักงานที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕) ด้านสมานัตตตา พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีอายุ ๒๐-๓๐ปี มีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตามากกว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี และพนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี เห็นด้วยน้อยกว่า พนักงานที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๑.๓.๓ ระดับการศึกษา พนักงานส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานส่วนบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๕.๑.๓.๔ ประสบการณ์การทำงาน พนักงานส่วนตำบลที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานส่วนบุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๑. จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันมีผลการบริหารงานที่ดี รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียงมีขนาดเล็ก พนักงานในแต่ละแห่งมีจำนวนไม่มาก ผู้บริหารสามารถดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง มีการบริหารงานเป็นระบบแบบครบวงจร แบบพี่ดูแลน้อง พ่อดูแลลูก พนักงานชั้นผู้น้อยสามารถพูดคุยซักถามกับผู้บริหารระดับสูงได้ และมีพนักงานบางส่วนที่ได้ให้แนวทางการพัฒนาการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อการพัฒนาองค์กรให้ดียิ่งขึ้น

พนักงานส่วนตำบลบางส่วนข้างต้นมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยควรมีการปลูกฝังคุณธรรมหลักธรรมให้กับผู้บริหารและพนักงานส่วนตำบลในการดูแลช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งต้องเกิดขึ้นมาจากใจมิใช่ทำไปเพียงเพราะทำตามหน้าที่เท่านั้น ควรเชิญผู้นำทางศาสนา เช่นพระนักเทศน์ที่เคารพนับถือไปเทศนาให้กับพนักงานส่วนตำบลเดือนละครั้ง หรือ การไหว้พระสวดมนต์ก่อนเริ่มทำงาน หากเป็นศาสนาอื่นก็ทบทวนหลักธรรมของแต่ละศาสนาก็ได้ ซึ่งเป็นกรกล่อมเกลาจิตใจให้ดีงาม การจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในองค์กร การแข่งขันให้ความรู้ระหว่างกันและกันสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการร่วมมือกันทำงานที่ดีขึ้น พนักงานทุกคนต้องทักทายกันด้วยคำว่า “สวัสดีตอนเช้าค่ะ/ครับ” เพื่อให้เกิดความสนิทสนมซึ่งกันและกัน และเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์อันดีให้กับคนในองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกันทำกิจกรรมดูแลรักษาอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก สมบัติส่วนรวมขององค์กร จัดตั้งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมเข้าไปช่วยเหลือพัฒนาชุมชนช่วงวันหยุด จัดระบบให้คำปรึกษาและช่วยเหลือกันภายในองค์กร ปฏิบัติกันทุก ๆ คนด้วยความเสมอภาค

ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกภายในองค์กร ผู้บริหารควรตัดสินใจปัญหาด้วยความ ยุติธรรม ไม่ใช่อารมณ์ส่วนตัวหรือระบบพรรคพวกเข้ามาเกี่ยวข้อง มีเกณฑ์มาตรฐานในการ พิจารณาเลื่อนขั้นและลงโทษอย่างชัดเจน และผู้บริหารควรใช้ธรรมะมาช่วยในการบริหารงาน ภายในองค์กรให้มากขึ้น ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ทศพร วงศ์ทะกัณฑ์ ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินผลการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบล พบปัญหาการขาดการสร้างความขวัญและกำลังใจ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนที่เป็นธรรม เช่น พบปัญหาการเลื่อนขั้นเงินเดือนขาด ระบบและวิธีการประเมินความดีความชอบที่มีหลักเกณฑ์และวิธีการที่มีเกณฑ์มาตรฐานชัดเจน ถูกครอบงำจากระบบอุปถัมภ์และปัญหาการพิจารณาจากปัญหาการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้นเงินเดือน ผู้บริหาร และผู้บังคับบัญชาไม่พิจารณาจากภาระงานเป็นเกณฑ์ ทำให้ เกิดปัญหาความไม่ยุติธรรม และไม่เป็นธรรมระหว่างบุคลากรที่อยู่ต่างส่วนราชการแต่มีภาระ งานต่างกัน ซึ่งเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงปัญหา การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นเรื่องไม่เปิดเผย^๑

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลวิจัยได้ดังนี้

๑.๑ ด้านทาน พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตาม หลัก สัจจกถา ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อ ๕ มีกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในอบต. และข้อ ๖ มีการนำสิ่งของและปัจจัยอื่นๆไปให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนตามสมควร สำหรับข้อ อื่นๆ พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจาก องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรที่คอยให้บริการช่วยเหลือประชาชนใน ท้องถิ่น ตามหน้าที่หลักแล้วต้องให้ความสนใจเอาใจใส่ดูแลแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน และ ก่อนที่เราจะทำได้ จำเป็นที่ผู้บริหารและพนักงานส่วนบุคคลในองค์กรจะต้องเป็นผู้ที่มี ใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ ช่วยเหลือแบ่งปัน ดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกันภายในองค์กรก่อน จึงจะสามารถทำตัวเป็นแบบอย่างและสามารถแบ่งปันให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลอื่นได้ การจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือกันภายในองค์กร จึงเป็นหนทางหนึ่งซึ่งจะช่วยให้พนักงานส่วน ตำบลรู้สึกถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคนในองค์กร รวมทั้งให้ความรู้สึกรับผิดชอบและปลอดภัยเมื่อ ยามเกิดปัญหาขึ้น ซึ่งตรงกับความหมายที่บุญศิริ ชวลิตธำรง ได้ให้ความหมายของทาน หมายถึงการให้ การเฉลี่ยเผื่อแผ่แก่กันและกัน ซึ่งเป็นข้อสำคัญเพราะว่า ทุกๆคนนั้นย่อม

^๑ทศพร วงศ์ทะกัณฑ์, “การประเมินผลการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วน ตำบลในเขตอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐), หน้า ๑๐๔.

ต้องการความช่วยเหลือจากกันและกันอยู่ในด้านต่างๆ ในด้านวัตถุเช่น ทรัพย์สินเงินทอง เครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ ในด้านกำลังกาย ช่วยกระทำการของกันและกันทางกาย ในด้านวาจา พูดจาช่วยเหลือกันในเรื่องที่ต้องพูดจา ในด้านสติปัญญา ช่วยให้ความรู้ ให้การแนะนำ ในข้อที่ควรจะแนะนำต่างๆ การให้การเฉลี่ยเผื่อแผ่เจือจานทุกคนทั้งผู้ใหญ่ ทั้งผู้น้อย ต่างก็ควรจะมีทาน คือให้การช่วยเหลือกัน ผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือผู้น้อย ผู้น้อยให้การช่วยเหลือผู้ใหญ่ ด้วยมีจิตใจมุ่งที่จะช่วยให้บรรลุถึงประโยชน์ที่ต้องการ หรือเพื่อที่จะให้พ้นจากอุปสรรคขัดข้องทั้งหลาย^๒

๑.๒ ด้านปิยวาจา พบว่าพนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่ต้องให้บริการกับประชาชน ดังนั้นในการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กรต้องใช้ศิลปะหรือวาทศิลป์ในการพูดคุย ติดต่อบริการงานกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างเจ้าหน้าที่ด้วยกันเอง หรือระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน ทั้งนี้เพื่อให้งานบรรลุผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งตรงกับความหมายที่อุดม เขยกีวงศ์และ กนิษฐา แป้นแก้ว ได้ให้ความหมายของปิยวาจา คือ พูดจากันอย่างไพเราะอ่อนหวานด้วยความปราถนาดี ทำให้เกิดความรักใคร่ สามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^๓ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมธร เทียนชัยพุกกษณ์ ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์การบริหาร : กรณีศึกษาโรงพยาบาลกรุงเทพผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์การบริหารของพนักงานร.พ.กรุงเทพพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์การบริหาร ของพนักงานโรงพยาบาลกรุงเทพ ด้านปิยวาจา อยู่ในระดับมาก^๔

๑.๓ ด้านอัตถจริยา พบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนในด้านอัตถจริยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญในเรื่องของการช่วยเหลือ

^๒บุญสิริ ขวลิตร้ารง, **ธรรมโอสถ**, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๙), หน้า ๒๓-๓๑.

^๓อุดม เขยกีวงศ์และ กนิษฐา แป้นแก้ว, **พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสงดาว, ๒๕๓๗), หน้า ๑๑๕.

^๔ปัทมธร เทียนชัยพุกกษณ์, “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์การบริหาร : กรณีศึกษาโรงพยาบาลกรุงเทพ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

ดูแลทุกข์สุขของประชาชน การดูแลเอาใจใส่ของผู้บริหารกับพนักงานระดับล่าง รวมถึงการช่วยเหลือระหว่างพนักงานด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพันโทราชนันท์ ธงชัยที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตามแนวสังคหวัด ๔ ของหน่วยงานสัสดีอำเภอเมือง จังหวัดระยอง” ซึ่งพบว่าความพึงพอใจของประชาชน ตามหลักสังคหวัด ๔ ในด้านอัตถจริยา อยู่ในระดับมาก^๕

๑.๔ ด้านสมานัตตตา พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัด ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อ ๕.เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจด้วยความยุติธรรม ไม่เอนเอียงไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และข้อ ๖.มอบหมายงานตามตำแหน่งหน้าที่อย่างเหมาะสม สำหรับข้ออื่นๆ บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จากข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พนักงานส่วนตำบลต้องการให้ผู้บริหารเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา มากกว่านี้ รวมทั้งมีหลักเกณฑ์ วิธีการที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหา มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งการมอบหมายงานตามตำแหน่งหน้าที่ ตามกำลังความสามารถของแต่ละคน ไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง วางตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหาร ซึ่งตรงกับความหมายที่ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้ให้ความหมายของสมานัตตาคือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอในทุกข์ในสุข คือ ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน^๖

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัด ๔ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๒.๑ พนักงานที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัด ๔ โดยรวมไม่แตกต่างกัน น่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจาก องค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบายให้ความสำคัญเท่าเทียมกันทั้งชายและหญิง ไม่แบ่งชนชั้นวรรณะ โดยให้ความสำคัญกับความสามารถและผลงานเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณทพงษ์ วิยะรินทร์ ได้

^๕ราชนันท์ ธงชัย, พันโท, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตามแนวสังคหวัด ๔”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๙๒.

^๖พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), *ธรรมนุญชีวิต*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๑.

ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขำคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขำคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบพบว่า เพศชายเพศหญิง “ไม่แตกต่างกัน” และสอดคล้องกับงานวิจัยของอรอนงค์ พลคชา ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นการใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอลาดหลุมแก้ว ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยวิธีเรียนทางไกล ปีการศึกษา ๒๕๓๘ พบว่าเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นการใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยวิธีการเรียนทางไกล ปีการศึกษา ๒๕๓๘ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความคิดเห็นการใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอลาดหลุมแก้วระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงพบว่าไม่แตกต่างกันทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในเรื่องการบริการด้านต่าง ๆ พบว่าไม่แตกต่างการใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอลาดหลุมแก้ว” แต่ไม่สอดคล้องงานวิจัยของอาจพล วงศ์บุษราคม ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล” พบว่า การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมีคุณภาพปานกลาง เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของข้าราชการกรมชลประทานต่อการบริหารงานด้านกฎหมายและที่ดินตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕^๙ รวมทั้งงานวิจัยของสุธี เดชเพชร ได้ศึกษาเรื่อง หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรือนจำ: กรณีศึกษาเรือนจำกลางบางขวาง พบว่าความคิดเห็นของข้าราชการเรือนจำกลางบางขวาง ต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาล พบว่าด้านหลักการมีส่วนร่วมภาพรวมและรายด้าน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตาม

^๙ ณฑพงษ์ วิยะรินทร์, “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขำคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๓๘), บทคัดย่อ.

^{๑๐} อรอนงค์ พลคชา, “ความคิดเห็นการใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอลาดหลุมแก้ว ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยวิธีเรียนทางไกล ปีการศึกษา ๒๕๓๘”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต*, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, (มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ๒๕๓๘), บทคัดย่อ.

^{๑๑} อาจพล วงศ์บุษราคม, “การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล”, *พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

หลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๑๐} รวมทั้งงานวิจัยของ สมหมาย บัวจันทร์ ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการ ประชาชน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้วพบว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕^{๑๑}

๒.๒ พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ น่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนเรามีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อันเนื่องจากประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพนิดา งามขุนทด ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา” พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์โดยรวม จำแนกตามอายุ แตกต่างกัน^{๑๒} และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาจตุพร ภาณวีโร (คำพูน) ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี” พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมทั้ง ๖ ด้านอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่าในด้านอายุ มีความแตกต่างกันอย่างมี

^{๑๐} สุธี เตชเพชร, “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรือนจำ: กรณีศึกษาเรือนจำกลางบางขวาง” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^{๑๑} สมหมาย บัวจันทร์, พันตรี. “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^{๑๒} พนิดา งามขุนทด, “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนระดับการศึกษา และตำแหน่งในการบริหารมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน^{๑๓} แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาทองดี อภิญาโน (ตรีตระการ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตภาคีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร” พบว่า ความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตภาคีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตภาคีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร พบว่า พระภิกษุที่อยู่ในเขตปกครองคณะสงฆ์ต่างกัน มีอายุต่างกัน และมีตำแหน่งต่างกันภายในวัดต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่าง^{๑๔} และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของนภดล สุรนครินทร์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคล พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีทัศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต. ไม่แตกต่างกัน อบต.^{๑๕}

พนักงานส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนดังกล่าวข้างต้นจึงมีข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ควรส่งเสริมให้มีการปลูกจิตสำนึกในการแบ่งปัน ช่วยเหลือกัน เพื่อให้เกิดการร่วมมือกันทำงานที่ดีขึ้น ควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม การให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันเป็นสิ่งที่ต้องทำไม่ว่าจะอยู่ในสถานะหรือตำแหน่งใด การพูดจาหักทลายกันด้วยความอ่อนหวาน สุภาพซึ่งกันและกัน ทักทายกันทุกครั้งตอนเช้า ให้ความเคารพผู้อาวุโส ใช้วาทศิลป์ในการพูด ไม่ควรนินทากันในที่ทำงาน หลีกเลี่ยงคำพูดที่ทำให้เกิดความขัดแย้งและทำร้ายกัน ให้ความช่วยเหลือกันเมื่อได้รับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ ทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความสามัคคี ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน ให้ความช่วยเหลือทางด้านร่างกายตามกำลัง

^{๑๓} พระมหาจตุพร ญาณวีโร (คำพูน), “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี”, **พุทธศาสนธรรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^{๑๔} พระมหาทองดี อภิญาโน (ตรีตระการ), “ความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์เขตภาคีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร”, **พุทธศาสนธรรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^{๑๕} นายนภดล สุรนครินทร์, “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๗), หน้า ก.

ความสามารถ มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม รวมทั้งมีระบบให้คำปรึกษา และช่วยเหลือกันภายในองค์กร ปฏิบัติกันทุกคนด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกภายในองค์กร การตัดสินใจปัญหาต้องเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมตามเหตุและผล ไม่ใช้อารมณ์ส่วนตัวมาเกี่ยวข้อง มีหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานในการพิจารณาเลื่อนขั้นและลงโทษอย่างชัดเจนสามารถตรวจสอบได้ และผู้บริหารควรใช้ธรรมะมาช่วยในการบริหารงานภายในองค์กรให้มากขึ้น เพื่อให้องค์กรการบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีคุณภาพสามารถช่วยเหลือประชาชนได้อย่างแท้จริง

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะงานวิจัยเรื่องความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ควรมีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่พนักงานในด้านหลักธรรมในพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักสังคหวัตถุ ๔ ให้มากขึ้น

๒. ผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย มีแผนแม่บทอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้

๓. ควรมีการกำหนดการออกแบบลักษณะงาน ขั้นตอนและวิธีการทำงานให้สอดคล้องเหมาะสม กับระดับความรู้ ความสามารถ ศาสนาของพนักงาน

๔. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงานทั้งในองค์กร และนอกองค์กร ตลอดจนจนถึงการให้โอกาสแสดงออกทางความคิดในการพัฒนาองค์กรอย่างสร้างสรรค์

๕. ควรสร้างบรรยากาศ พัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงาน ให้เอื้อต่อการทำงาน ตลอดจนการพัฒนาการจัดกิจกรรมขององค์กร ให้มีความทันสมัย และให้น่าสนใจยิ่งขึ้น

๖. ควรกำหนดการเลื่อนระดับ การเลื่อนตำแหน่ง การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน พัฒนาความรู้ความสามารถ ตามลำดับอาวุโส และความรู้ความสามารถอย่างยุติธรรม เพื่อเพิ่มความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานให้มากขึ้น

๗. ผู้บริหารองค์กรควรรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากพนักงานที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบาย แผนงาน หรือขั้นตอนวิธีการทำงาน ในการบริหารองค์กรให้มีข้อบกพร่องให้น้อยที่สุด

๘. โดยจัดทำแผนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลภายในองค์กรให้ถึงพร้อมในทุกๆ ด้าน เพื่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ จัดให้มีการและปลูกฝังความมีคุณธรรมในองค์กร

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษา หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาวิธีการใช้หลักธรรมกับการบริหารองค์กร
๒. ควรศึกษาการบริหารงานตาม หลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อื่นๆเพื่อจะได้เปรียบเทียบความแตกต่าง หรือความสอดคล้องกันในระดับของการบริหาร
๓. ควรมีการเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยให้กว้างมากขึ้น นอกเหนือจากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตพฤติกรรม หรือการสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ให้ได้ผลตรงกับความเป็นจริงที่สุด
๔. ควรศึกษาวิจัยถึงภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อจะได้ทราบถึงรูปแบบพฤติกรรมของผู้นำแบบใดที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประสบผลสำเร็จ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๗.

กองราชการส่วนตำบล สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น. กรมการปกครอง. กรุงเทพ-
มหานคร : โรงพิมพ์อาสาวิชาดินแดน, ๒๕๔๒.

โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๒.

คุณ โทจันทร์. พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
๒๕๓๗.

ไชยวัฒน์ คำชู. ธรรมมาภิบาล การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์น้ำฝน, ๒๕๔๕.

ดิณ ปรัชญพฤทธิ. หลักการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
๒๕๓๙.

เต็มศักดิ์ ทองอินทร์. ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

ทองหล่อ เดชไทย. หน่วยที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๕.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๓๗.

ชเนศวร์ เจริญเมือง. ๑๐๐ปีการปกครองท้องถิ่นไทย ๒๔๔๐ - ๒๕๔๐. กรุงเทพมหานคร :
โครงการจัดพิมพ์คอบไฟ, ๒๕๔๒.

นพมาศ ชีรเวคิน. จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย-
ธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙.

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. การจัดการสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๖.

บรรจบ เนียมมณี. หลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทร วิโรฒ, ๒๕๒๓.

- บรรเทิง พาวิจิตร. การปกครองตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๘.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. วิธีวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : พิชญาพรินติ้ง, ๒๕๓๔.
- บุญสิริ ชวลิตธำรง. ธรรมโอสถ. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๗.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : พีระพัฒนา, ๒๕๒๖.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. สุขาภิบาลในฐานะปกครองตนเอง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์, ๒๕๓๙.
- ปรีชา นันทาภิวัดน์. พจนานุกรมหลักธรรมพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงแก้ว, ๒๕๔๔.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๓๒.
- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒.
- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). พุทธวิธีการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต). ธรรมนุญชีวิต. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาบรรณาคาร, ๒๕๔๓.
- พะยอม วงศ์สารศรี, องค์การและการจัดการ, กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- พิเชษฐ วงศ์เกียรติขจร. แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหาร การพัฒนา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท) ในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๕๒.
- มัลลิกา ต้นสอน. การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: เอกซ์เปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๔๔.
- รัชนา ศานติยานนท์. รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔).
- ราชบัณฑิตสถาน. พจนานุกรมสังคัมภีร์ภาษาไทย. (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓๖.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๒).

สนธิ จรอนันต์. **ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสุขุม
และบุตรจำกัด, ๒๕๔๓.

สมคิด บางโม. **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน). **สังคหวัตถุ ๔**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๒๘.

สมพงษ์ เกษมสิน. **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพบูลย์ สำนารัญญติ, ๒๕๑๔.

สัมพันธ์ ภูไพบูลย์. **องค์การและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร : พัทธอักษร,
๒๕๔๒.

สำนักฝึกอบรม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สถาบันพระปกเกล้า. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเสกษา, ๒๕๔๑.

สิรภพ เหล่าลาภะ. **พุทธศาสตร์การเมือง**. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕.

สุชา จันท์เอม. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๒๐.

สุพัตรา สุภาพ. **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒๒. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.

เสนาะ ดีเยาว์. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

อเนก เหล่าธรรมทัศน์. **เหตุอยู่ที่ท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓.

อุดม เขยกีวงศ์ และ กนิษฐาน แป้นสุวรรณ. **พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า**.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสงดาว, ๒๕๔๘.

อุทัย หิรัญโต. **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓.

อุทัย หิรัญโต. **สังคมวิทยาประยุกต์**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙.

(๒) วิทยานิพนธ์และงานวิจัย :

จรรยา ศิวานนท์. “บทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น :
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่”.
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘.

ณทพงษ์ วิยะรันดร์. “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี”. **วิทยานิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๓๘.

เดือน ทิพย์ท่า และคณะ. “กระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหา
บัณฑิต**. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๖.

ทศพร วงศ์ทะกัณฑ์. “การประเมินผลการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.

ทิพวัลย์ แมนสถิต. “ความคิดเห็น ความต้องการของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิเกี่ยวกับการนำ ไมโครคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในโรงเรียน”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๔.

ธนิดา จูติภากร. “การศึกษาเปรียบเทียบความโปร่งใสการบริหารงานของเทศบาลตำบลและ องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา บัณฑิต**. มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖.

นพดล บุญมา. “ปัญหาการบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง**. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.

นพพร บุญเพ็ง. “ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการแหล่งอารยธรรม เวียงกุมกาม ตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์รัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๐.

นภดล สุรนครินทร์. “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะ ของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นรินทร์ พูลสวัสดิ์. “ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต**. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๓๓.

นวพร แสงหนุ่ม. “ประสิทธิผลในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖.

บุญยิ่ง โหมดเทศน์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมือง ชุมพร”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๐.

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล รายงานการวิจัย**, หน้า ๔๗.

ปัทมธร เทียนชัยพฤกษ์. “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กร : กรณีศึกษาโรงพยาบาลกรุงเทพ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

แปลก พนาสิกุล. “การบริหารงานตำรวจ : ศึกษากรณีโรงเรียนนายร้อยตำรวจ”. **วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๘.

- พนิดา งามขุนทด. “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต** สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระครูปลัดทรงศักดิ์ กนฺตวีโร (บำรุงราษฎร์). “ความคิดเห็นพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระมหาจตุพร ญาณวีโร (คำพูน). “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี”. **พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระมหาทองดี อภิภูจน (ตรีตระการ). “ความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์เขตภาษีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร”. **พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พุกษา พุทธรักษ์. “การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พิชัย แพงอ่อน. “ความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มเกษตรกรต่อการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๖.
- ไพฑูรย์ ขุนอาสา. “ผู้บริหารกับการใช้สังคหวัตถุธรรม : ศึกษากรณีผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิษฐ์”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๒.
- มาริศานวลงาม. “องค์การบริหารส่วนตำบลกับการจัดการศึกษาในชุมชน”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชา พัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๘.
- รภัสสา พานิกุล. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดหางานของรัฐ ตามหลักสังคหวัตถุ : กรณีศึกษาศูนย์จัดหางาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน”. **พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

- รหัส แสงส่อง. “กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของ
กรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี”.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๔๗.
- ราชัน ธงชัย. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตาม
แนว สังกหัตถ์ ๔”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- วัชรพงษ์ ตลอดพงษ์. “การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, ๒๕๔๘.
- ศรีไพร ชื่นชม. “ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำ กับการใช้
โรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา: ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา”. **วิทยานิพนธ์สังคม
สงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘.
- สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง. “ผลการประเมินความพร้อมขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจและการกับดูแลตรวจสอบ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. **รายงานการวิจัย**. สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗.
- สมบูรณ์ คำคำ. “องค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมอาชีพชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณี
องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด”.
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครอง
ท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.
- สมหมาย บัวจันทร์. “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชน ตาม
หลักสังคหัตถ์ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- สฤมพร ปุณฺณาคม. “การบริหารการจัดการที่ดีกับหลักพระพุทธศาสนา”. **วิทยานิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

- สหัชชัย เรียงรุ่งโรจน์. “ความคิดเห็นของประชาชนต่องานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล:ศึกษาเฉพาะกรณีบางกะดีและบ้านปทุม จังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕.
- สามารถ ไชยพันธ์ุ. “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความพร้อมในการจัดการศึกษาตามอัตรากำลังของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดน่าน”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๔๕.
- สุธี เดชเพชร. “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรือนจำ: กรณีศึกษาเรือนจำกลางบางขวาง” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- สุพจน์ พันธุ์ชูเพชร. การศึกษากระบวนการบริหารงานของผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘.
- สุริกร ช่างจตุรัส. “องค์การบริหารส่วนตำบลกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: ศึกษากรณีตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๔๗.
- โสภณ สวาชาโต. “ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- อรพินท์ สฟโซคชัย. **แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานส่วนท้องถิ่น**, กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๔๓.
- อรอนงค์ พลคชา. “ความคิดเห็นการใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอลาดหลุมแก้ว ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยวิธีเรียนทางไกล ปีการศึกษา ๒๕๓๘”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต**. สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยอลงกรณ์, ๒๕๓๙.
- อาจพล วงศ์บุษราคัม. “การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล”. **พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

(๓) เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์

จันทร์ธานี สงวนนาม. เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับสูง, ๒๕๓๖.

จำลอง เงินดี. เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, ๒๕๓๔.

ชูป กาญจนประกร. หลักสูตรประกาศนียบัตร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
พ.ศ. ๒๕๑๐.

ธีระรัตน์ กิจจาร์ักษ์. เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา. เพชรบูรณ์ : คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏ, ๒๕๔๒.

๒. ภาษาอังกฤษ :**(๑) หนังสือ :**

Fled M.P. man. **Psychology in the Industrial Environmen**. London : Butterworth and
Co., Ltd., 1971.

Gulick L. and Urwick J. **Papers on the Science of Administration**. New York : Institute
of Public Administration. 1973.

Hurlock E. **Adolescent Development**. New York : McGraw-Hill Book, 1995.

Luthans Freeman. **Ogranization Behavioral**. Singapore : McGraw-Hill. 1995.

Mary L. Good. **Integrating the Individual and the Organization**. New York : Wiley.
2006.

Nunally Jum C. **Test and Measurements Assessment and Prediction**. New York :
McGraw Hill Book Co., Inc., 1950.

(๒) ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

กฎหมายกลางทั่วไป, พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒, [http://www.local.moi.go.th/
law29.htm](http://www.local.moi.go.th/law29.htm).

ข้อมูลพื้นฐานของอบต. บ้านกาศ, สภาพทั่วไป. [http://www.ru.ac.th/tambon/bankas/
bankas1/htm](http://www.ru.ac.th/tambon/bankas/bankas1/htm).

ตำบลแม่คง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน, ข้อมูลทั่วไป, [http://www.thaitambon.com/
tambon/ttambon.asp?ID=580403](http://www.thaitambon.com/tambon/ttambon.asp?ID=580403)

ทิพรัตน์, องค์การบริหารส่วนตำบล, [http://www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic
=182.0;wap2](http://www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic=182.0;wap2).

นันทวัฒน์ บรมานันท์, ครั้งที่ ๖ การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (๓) : วิวัฒนาการของการปกครองส่วนท้องถิ่น : ๑๐๐ ปีแห่งการรอยคอย, <<http://www.publaw.net/publaw/view.asp?PublawIDs=1266> >, สืบค้นเมื่อ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๓. หน้า ๑.

แม่ฮ่องสอนคลับ ชุมชนออนไลน์ชาวแม่ฮ่องสอน, ประวัติข้อมูลอำเภอแม่สะเรียงแม่ฮ่องสอน, <http://www.maehongson-club.com/viewthread.php?tid=147>.

ศูนย์รวมข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบล, รู้จักบทบาทหน้าที่ของอบต., โครงสร้างการบริหารงาน, <http://www.tambol.com/tambol/info10.asp>.

องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแป๋, ข้อมูลทั่วไป, <http://www.papae.org/data/data1.php>.

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง, สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่น, <http://www.maesariang.net/data.htm>

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหาะ, ความเป็นมาของตำบล, <http://www.maeho.go.th/category/maeho-history/>.

องค์การบริหารส่วนตำบลเสาหิน, ข้อมูลพื้นฐานตำบล, <http://www.saohin.net/data/data.php>.

ภาคผนวก ก.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและหนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไข
เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

ภาคผนวก ข.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ภาคผนวก ง.
แบบสอบถาม

ภาคผนวก ค.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : นางสาว ธิติรัตน์ ศิลสุวรรณโณ
- เกิด : วันศุกร์ที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๒๐
- สถานที่เกิด : โรงพยาบาลแม่สะเรียงคริสเตียน อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- การศึกษา : ประถมศึกษา – โรงเรียนบ้านโป่งวันครู ๒๕๐๔
มัธยมศึกษาตอนต้น – โรงเรียนแม่สะเรียงบริพัตรศึกษา
มัธยมศึกษาตอนปลาย – โรงเรียนแม่สะเรียงบริพัตรศึกษา
พยาบาลศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพะเยา
รุ่นที่ ๖ พ.ศ.๒๕๔๒
- สถานที่ทำงาน : พยาบาลประจำโรงเรียนนานาชาติแอสคอต กรุงเทพมหานคร
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๓๒๒/๘ อพาทเม้นท์บ้านแสนสุข ซอย รามคำแหง ๗๔ แขวงหัวหมาก
เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐
โทร. ๐๘๕๕๒๐๐๑๑๒